

Európai Építészetspolitikai Fórum

Európa • Duna • Víz

Budapesti Nemzetközi Konferencia

2011. május 4–7.

EURÓPAI ÉPÍTÉSZETPOLITIKAI FÓRUM
Budapesti Nemzetközi Konferencia

Európa • Duna • Víz
Innováció és fenntarthatóság

Főtámogató:

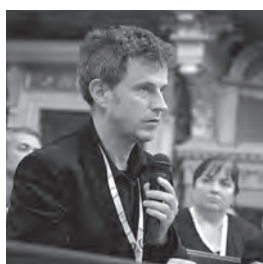
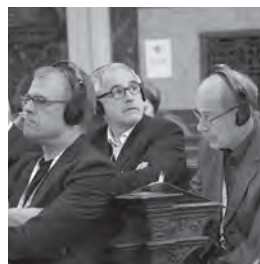

Támogatók:

Szervezők:

Európai Építészetspolitikai Fórum

Európa • Duna • Víz

Budapesti Nemzetközi Konferencia

2011. május 4–7.

EURÓPAI ÉPÍTÉSZETPOLITIKAI FÓRUM
Budapesti Nemzetközi Konferencia

Európa • Duna • Víz
Innováció és fenntarthatóság

Európai Építészeti Politikai Fórum – EFAP

Budapesti Nemzetközi Konferencia, 2011. május 4–7.

Újvárosháza, Díszterem

Budapest

Európa – Duna – Víz

Innováció és fenntarthatóság

Az Európai Építészeti Politikai Fórum 2000-ben alakult meg Párizsban. Célja az építészeti politika népszerűsítése és bevezetésének előmozdítása, hidat építve a közigazgatás, a szakma, a kultúra és az oktatás között, ezért fórumot és folyamatos információcserét biztosít az építészeti politikáról folyó párbeszédnek. Félévente az Európai Unió Tanácsának elnökségét adó országban megrendezett nemzetközi EFAP-konferencia bemutatja a már elfogadott nemzeti, helyenként városi építészeti politikákat, ezek megalkotásának és végrehajtásának gyakorlatát, eredményeit, elősegítve ezzel további nemzeti építészeti politikák létrejöttét és működését.

Az EFAP-konferencia lehetőséget nyújt arra, hogy a rendező ország európai dimenzióban irányítsa rá a figyelmet az egész európai térség számára fontos témákra, globalizált világunk közös, urbanisztikai, építészeti megoldást is igénylő problémáira. A budapesti konferencia előadásait három téma köré csoportosítottuk.

1. Téma: Európa, Magyarország, építészeti politika
Működő szakpolitikát!

2. Téma: Duna és víz
Ragadjuk meg a lehetőséget!

3. Téma: Innováció a fenntarthatóságért
Építsünk másképp jobb környezetet!

Kísérő programok:

tematikus építészeti séták, kiállítások, az elmúlt években a Duna mentén megvalósult budapesti fejlesztések megtekintése.

A konferencia az Európai Unió Tanácsának magyar elnöksége hivatalos programjának a része.

Tartalom

Bevezető 4

A konferencia részletes tartalma 6

Köszöntők 7

1. Témakör: Európa, Magyarország, Építészetpolitika 13

Az Európa 2020 stratégia és a kultúra
A Lipcsei Charta végrehajtása
EFAP-felmérés az európai építészetpolitikákról
Pódiumbeszélgetés

2. Témakör: Duna és víz 27

A Duna régió múltja és jelene
Az európai és a magyar Duna Régió Stratégia
Németországi Duna-projektek
Osztrák, szlovák, magyar, szerb és román Duna-projektek
Fiatal magyar tervezők „Pecha Kucha” előadásai

3. Témakör: Innováció a fenntarthatóságért 43

A város és a vidék kapcsolatai
Vidék és város egymásrautaltsága és egy jó példa: a Baukultur-díjas Zwischenwasser e5 falu Voralbergben
Les Eco Maires – önkormányzati szövetség a környezetért és a fenntartható fejlődésért
Újrahasznosított, környezetbarát épület: kreatív campus a suffolki Snape Maltings-ban
Innováció a tradíciók alapján – bioklimatikus építészet
North 41° – Építészet, Kreativitás és Fenntarthatóság Központ, a Területi Építész Kamara székháza Portóban
Duna-tájunk: vízgazdálkodás és tájrehabilitáció
Organica – forradalmian új magyar víztisztítási technológia

Kapcsolódó rendezvények 65

A konferencia előadói és résztvevői 71

Bardóczi Sándor tájépítész

Az Európai Építészeti Politikai Fórum (EFAP) 2000-ben alakult Párizsban, annak az országnak a fővárosában, amely az európai nemzetek közül egyedülálló módon, külön törvényben szabályozza építészeti politikáját. E törvény első paragrafusában ez áll: „az építészet közérdek”. Azóta az EFAP az Európai Unió soros elnökségével együtt vándorol tagországról tagországra, hogy népszerűsítse céljait, amelyek tömören úgy foglalhatók össze: minden európai nemzetnek legyen konszenzusos, szuverén, mégis azonos szellemi alapokon és értékeken nyugvó víziója saját épített környezetének alakításáról, és e vízió mentén kristályosodjanak ki azok a célok, valamint az ezek elérését célzó szükséges feladatok, amelyek ágazatokon és szereplőkön átívelően biztosítják az épített környezet minőségének javítását.

A soros elnöki posztot betöltő tagországban rendezett EFAP-konferencia lehetőséget nyújt arra, hogy a rendező ország európai dimenzióban irányítsa rá a figyelmet a számára, tágabb régiója, illetve az egész európai térség számára fontos témákra, a közös építészeti, urbanisztikai, tájépítészeti megoldást is igénylő problémákra.

A magyar elnökség idején ezek a témák három fókusz körül voltak csoportosíthatók. Az egyik fókusz az EFAP természetéből eredően az építészeti politikai: azaz annak elemzése, hogy áll Európa, a szűkebb térség, illetve maga Magyarország az építészeti politikai törekvések terén 2011-ben. A szakmai beszélgetéssorozat másik fókuszában az építészetben egyre jobban előtérbe kerülő fenntarthatóság kérdése áll. A gazdasági válság, ezen belül az ingatlanpiaci válság és az energiaválság, valamint az ezzel párhuzamosan jóval lassabban és éppen ezért észrevehetetlenebbül zajló ökológiai válság ugyanis mind-mind válaszokat sürget, építészeti innovációt akar, szemléletmód-változást kényszerít ki, amelynek meg kell tudni felelni. A mai világban immár tarthatatlannak tűnik az, hogy épületeink fenntartása fogyassza el a megtermelt energia felét, hogy az új beépítések ilyen ütemben falják fel szabad területeinket, ilyen káros mértékű városökológiai, városszerkezeti folyamatokat indítsanak be.

A harmadik fókuszt az unió nagy vállalkozása, a Duna Régió Stratégia jelölte ki. Az ország e Duna Régió tagjaként számos

befektetési lehetőség, gazdasági és kulturális kapcsolatépítés, műszaki infrastruktúra-fejlesztés előtt áll, azonban nem kerülhetők meg az esetleges fejlesztések ökológiára gyakorolt hatásai sem. Mielőtt tehát a stratégia végrehajtásába belekezdünk, érdemes több nézőpontból is átvilágítani ezt a célrendszert.

Építészeti politika

Magyarországon mind ez idáig nem született országosan elfogadott építészeti politikai dokumentum, habár az illetékes minisztériumok és szakmai szervezetek hosszú ideje dolgoznak egy ilyen előállításán. Az európai kutatásokból az látszik, hogy építészeti politikák terén ma még mindig érzékelhető egy nyugat–keleti törésvonal, de az is látszik, hogy Közép–Kelet–Európa országai e tekintetben már folyamatban van ennek a törésvonalnak a felszámolása: erőteljes törekvések látszanak az új tagországokban arra nézvést, hogy valamilyen formában elfogadott politikájuk szülessen ezen a téren. Magyarország is ezen az úton jár: van rá remény, hogy záros határidőn belül végre megszülessen és hivatalossá váljon egy ilyen konszenzussal írt dokumentum.

Az elfogadott építészeti politika kidolgozása és elfogadása természetesen, jól látható cél tehát a közép–kelet–európai régióban, ám ez még nem minden. A dokumentum végrehajtása, időről időre történő megújítása legalább olyan fontos feladat, ha nem fontosabb. Erre figyelmeztettek azok az előttünk járó országok, ahol ilyen dokumentum már megszületett. Ehhez viszont az szükségeltetik, hogy maga a politika alulról jövő módon csatornázza be az érintett társadalmi szervezetek, az épített környezet építéséért, fenntartásáért, megóvásáért, fejlesztéséért tevékenykedők igényeit, illetve legalább olyan fontos, hogy az igények, célok végrehajtására politikai akarat, cselekvőképes főhatósági mechanizmus álljon rendelkezésre – folyamatosan. Mert az építkezés hosszú folyamat, legyen szó országépítésről, szellemi építkezésről, vagy az épített környezet alakításáról. Az építész tisztában van vele, hogy a jó terv csak kiindulópont, a kivitelezésen és a karbantartáson igen sok múlik, és bármely eredmény pedig csak ezek tükrében ítéltető meg teljes tisztasággal.

Fenntarthatóság – Innováció

Amikor az 1970-es évek közepén Jimmy Carter energiatakarékosági programot hirdetett az USA-ban, többek között az épületekre vonatkozó szabályok is megváltoztak. Ekkor jött divatba az épületszigetelés, a fehér (nem hőelnyelő) tető, és ekkor indultak meg a napenergia-kutatások is. Ma ezek csekély, alacsony hatásfokú intézkedéseknek tűnnek, de akkor olyan eredményt sikerült velük elérni, amely újtárá indította a megújuló-energia-kutatókat, lefegyverezte az OPEC-országok nyomásgyakorlását Amerikára nézve, oldotta az USA energiatülségét. A fenti példából két tanulság vonható le: a jó építéspolitikai elementáris hatással lehet egy ország egészének politikai lehetőségeire, illetve a jó szakpolitikáknak le kell szivárogniuk a jogszabályok, szabványok, a gazdasági szabályozók és ösztönzők valamint a településrendezés világába is, hogy hatékonyan kifejtsék hatásukat.

Azóta számos technológiai újítás született és születik, akár az épületszigetelésekre, akár az épületgépészeti lehetőségekre, akár az elérhető anyagokra, akár a nanotechnológiára, akár a zöldtetők és zöld homlokzatok megjelenésére gondolunk. Ám az a szomorú tapasztalat, hogy nemcsak ezek a technológiai újítások nem tudnak gyorsan elterjedni (ennek oka éppúgy az ismerethiány, mint a lomha, rugalmatlan jogszabályi változáskövetés), de azok a készségek is háttérbe szorulnak, amelyek a telepítési hely, a tájolás, a térszervezés, az újrafelhasználás, a barnamezők más célú hasznosítása, a természetes hűtés, a városökológiai alapvetések, stb. hatékonyabb kihasználását céloznák meg. Az „okos építéset” ez utóbbiakról szól, a konferenciához szorosan kapcsolódó kiállítás pedig ennek fiatal hajtásaiból terített egy csokrot a résztvevők elé, hogy megerősítse bennünk a hitet és a készletet, hogy ebbe az irányba nemcsak lehet, de kell is elmozdulni.

Duna-táj és víz

Egy új, vízgyűjtő alapú regionális differenciálódás tanúi lehetünk az európai szinten, amelynek a Balti Régió megalakulása utáni második állomása a Duna Régió létrejötte. Csekély geopolitikai kohézióval, homályos pénzügyi lehetőségekkel, erőteljes késztetéssel az unió nyugat-balkáni kiterjesztése felé. A körvo-nalazódó stratégiában egyszerre kerül terítékre ennek minden

kulturális és gazdasági aspektusa azzal a kérdéssel, ami viszonyunkat (településeink, épített környezetünk viszonyát) értékeli újra Dunával, Tiszával, mellékfolyóik partjaival a Duna-völgyben. E kérdés táji, környezeti, rekreációs, kulturális, örökségvédelmi, városi stratégiai, közlekedéshálózati, energetikai, ingatlanfejlesztési aspektusai szorosan összefüggenek az építészet nagy egészével.

Az ember „szegélykedvelő állat”, állítják a sok évtizede zajló tájpotenciál-kutatások, és erre nem cáfolnak rá azok a partközeli telepítések, fejlesztések sem, amelyek rendre a „folyóra fordítást” célozzák. A nagy feladat ennek környezeti, terhelhetőségi, fenntarthatósági kérdéseinek megfelelni a nem túl távoli jövőben, annak érdekében, hogy a jövő lehetősége megmaradjon.

A konferencia értékelése

A konferenciáknak általában a kapcsolatépítés, a mélyebb összefüggések felszínre hozása és a horizont tágítása lehet a legmagasabb elérhető célja. Nem radikális cél, viszont problémamegoldás ezek nélkül nem létezik. Ha így tekintünk rá, a magyar EFAP-konferencia ezt a célt mindenképpen teljesítette – köszönet érte az előadók, kiállítók és a szervezésben részt vevőknak. A problémák viszont továbbra is adódtak, megoldásuk közös feladatunk. Feltárásukat most ez a kiadvány, a magyar EFAP-konferencia írott anyaga is segíti azok számára is, akiknek nem volt alkalmuk részt venni rajta. Bízunk benne, hogy ez az anyag segít értelmezni őket, és az épített környezet aktuális, égető kérdéseiről – sok összefüggésben – kezdődhet termékeny, széles körű, folyamatos nemzeti diskurzus.

Magyarország – feltételezve a 27 európai nemzet egységét – pesszimista forgatókönyv szerint legközelebb 13 és fél év múlva lehet ismét EFAP-konferencia rendezője. Az unió nyilvánvaló elkötelezettsége a további bővítés iránt ezt a távoli dátumot azonban várhatóan még tovább tolja. Remélem és hiszem, hogy e céldátumra a magyar építéspolitikai már kézzel fogható eredményekről is beszámolhat az épített környezet minőségi javulása terén, az épített környezetért felelősséget érző szakmák pedig kifejtethetik kulturális, gazdasági, környezeti küldetésüket egy szélesebb bázisú országépítés eredményeként.

A konferencia részletes programja

Köszöntők

Szaló Péter területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár, Belügyminisztérium

Jan Olbrycht, az URBAN Intergroup elnöke, Európai Parlament

Szűcs Géza kultúráért felelős államtitkár, Nemzeti Erőforrás Minisztérium

Deutsch Tamás, a Regionális Fejlesztési Bizottság tagja, Európai Parlament

Ughy Attila városképvédelmi és városfejlesztési tanácsnok, Főpolgármesteri Hivatal

1. Témakör: Európa, Magyarország, Építészetpolitika

Moderátor: Rob Docter, az EFAP elnöke

- Az Európa 2020 stratégia és a kultúra • *Petar Miladinov* kultúrpolitikáért felelős tisztségviselő, Oktatási és Kulturális Főigazgatóság, Európai Bizottság
- A Lipcsei Charta végrehajtása • *Szaló Péter* területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár, Belügyminisztérium
EFAP-felmérés az európai építészetpolitikákról • *João Bento* építész, PhD kutató és *Yvette Masson-Zanussi* projektmenedzser, EFAP
- Pódiumbeszélgetés

2. Témakör: Duna és víz

Moderátor: Beleznay Éva építész, urbanista

- A Duna régió múltja és jelene • *Banai Miklós* fizikus
- Az európai és a magyar Duna Régió Stratégia • *Bérczi Anna* főosztályvezető, Duna Régió Stratégia Kormánybiztosi Titkárság, Külügyminisztérium
- Németországi Duna-projektek • *Peter Langer* koordinátor, Duna menti Városok és Régiók Tanácsa (CoDCR), igazgató, Európai Duna Akadémia
- Oszttrák, szlovák, magyar, szerb és román Duna-projektek • *Emiel Lamers*, az A10 folyóirat magyar tudósítója
- Négy fiatal magyar tervező „Pecha Kucha” előadása

3. Témakör: Innováció a fenntarthatóságért

Moderátor: Ertsey Attila, a MÉK alelnöke

- A város és a vidék kapcsolatai • *Ángyán József* államtitkár, Vidékfejlesztési Minisztérium
- Vidék és város egymásrautaltsága és egy jó példa: a Baukultur díjas Zwischenwasser e5 falu Voralbergben • *Roland Gruber* építész, a nonconform architects tagja és a LandLuft Szövetség vezetője
- Les Eco Maires – önkormányzati szövetség a környezetért és a fenntartható fejlődésért • *Maud Lelièvre* ügyvezető igazgató, Les Eco Maires
- Újrahasznosított, környezetbarát épület: kreatív campus a suffolki Snape Maltings-ban • *Tom Wilson* építész, Haworth Tompkins Architects
- Innováció a tradíciók alapján – bioklimatikus építészet • *Angel Díaz Domínguez* építész
- North 41° – Építész, Kreativitás és Fenntarthatóság Központ. Az Észak-portugál Területi Építész Kamara székháza Portóban: esettanulmány a műemléki restaurálás, felújítás és bővítés korszerű megoldásaira • *Miguel Nery* építész, az Észak-portugál Területi Építész Kamara (OASRN) vezetőségi tagja
- Duna-tájunk: vízgazdálkodás és tájrehabilitáció • *Rácz Tamás* tájépítész
- Organica – forradalmian új magyar vízisztítási technológia • *Bodnár Attila* építész

FOTO: SZENTVÁRLÁNYOS

Köszöntők

Szaló Péter

területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár

Belügyminisztérium

Magyarország 2004 óta tagja a 2000-ben megalakult Európai Építészeti Fórumnak. Az építésügyért felelős minisztérium – jelenleg a Belügyminisztérium – 2007 óta tagja a szervezetnek.

A most megrendezett esemény találkozási lehetőséget biztosít az Európai Unió tagországainak építészei számára. Fontosnak tartjuk, hogy ez a konferencia ráirányítsa a figyelmet az építészet ügyére, amely az egyik legfontosabb közügy, hiszen az életterünk Önök formálja, és minden, amit alkotnak, hosszú távra meghatározza környezetünket. Az a tér, amiben most találkozhatunk, nagyon jól szimbolizálja, hogy mit jelent egy építészeti alkotás, évtizedekre milyen nagyszerű környezetet lehet biztosítani, de ez bizonyítékkal szolgálhat épp az ellenkezőjére is.

Az építészet nemcsak az élet minőségére hat ki, hanem fontos alakítója a környezetünknek is. Ha csak az energiafelhasználásra gondolunk, akkor lakásállományunk itt Magyarországon az összes energiafelhasználásunk 40%-át használja fel – ezzel terhelve környezetünket, és ezzel hozzájárulunk a meg nem újuló erőforrások elfogyasztásához. Óriási szerepe van annak, hogy hogyan tervezünk, hogyan alkotunk. Ugyanakkor az építészet találkozik a társadalom számos problémájával: az elöregedéssel, a bevándorlással, és ezen kérdések nagy részére az urbanisztika, a várostervezés és az építészet tud megfelelő választ adni. Legalábbis ott kell lennünk, amikor más felelős szervek keresik a választ a társadalmi problémák megoldására.

Nyilvánvalóak az építészet gazdasági vonatkozásai. Mindig megérint bennünket a gazdaság igénye és a gazdaság változása. Ma nagyon nehéz helyzetben van Magyarország, de Európa nagyon sok országa is. Különösen az építőipar – és ez közvetlenül érinti az építész szakmát is. Ha belegondolunk, a jelenlegi gazdasági válság előzménye az ingatlanpiaci buborék kipukkanása. A másodlagos jelzálogpiaci válság okozta a pénzügyi válságot, és ez a pénzügyi válság vezetett a gazdasági válsághoz. Ezért nagyon nehéz kitörést találni – hiszen mondhatjuk azt, hogy több megrendelés kell, több munka az építőiparnak, építészeknek, de ha azt látjuk, hogy ágazatunk részese volt a gazdasági válság előidézésének, akkor tudjuk, hogy ez önmagában nem lehet megoldás. El kell érünk a több megrendelés, a több munkát, de ehhez a gazdaság általános megújításán, a gazdaság általános növekedésén keresztül visz az út.

Vannak más tényezők is, amelyek frusztrálják az építész társadalmat, hiszen az építészek egy értékelvű világban értékközpontú munkát végeznek, ugyanakkor ebben a globalizált világban hihetetlen mértékben kitéttek a külső kihívásoknak. Jogászoknak kell lenniük, holott nem jogászok. Ismerniük kell a közbeszerzést, holott nem értenek hozzá. Közgazdásznak kell lenniük, holott nem közgazdászok. Vállalatvezetőnek kell lenniük, holott nem igazán tanultak erről. Mindaz a kihíváshalmaz, amivel szembesülünk, távol van ettől az értékközpontú világtól, amit szeretünk, amiért rajongunk. De feloldást kell keresnünk mindezekre, hogy megtaláljuk a kiutat. Ehhez nagyon fontos a kapcsolatépítés, a közös útkeresés, az együttgondolkodás az európai térségben.

Jan Olbrycht
az URBAN Intergroup elnöke
Európai Parlament

Akármikor is jövünk Budapestre, itt gyönyörű helyen tartózkodunk. Itt láthatjuk, hogy mennyire fontos a tér minősége, az épületek minősége, és hogy mennyire fontos ez a közélet számára. Éppen ezért hálás vagyok, amikor Budapestre jöhetek, hiszen nemcsak arra van lehetőségünk, hogy a szakmával találkozhassunk, hanem arra is, hogy nagyon jól felújított, gyönyörű épületekben tarthatjuk meg a konferenciákat.

Az a szerencse ért, hogy Brüsszelben én is részt vehettem az EFAP keretén belül a londoni konferencia megszervezésében. Kiváló együttműködés kezdetét jelentette ez, és bízom abban, hogy a jövőbeni tevékenységeinket is hasonlóképpen szervezzük meg. Az EFAP-pal közösen szeretném megvitatni integrált módon a térkezelésnek, az élettér kialakításának, az urbanisztikának a problémaköreit. Ahogy bizonyára tudják, az urbánus dimenzió különleges helyet foglal el az európai politikákban – ideértve az építészetet, az építészetpolitikát is. Az Európai Parlamentben nagyon boldogok vagyunk, hogy az Európai Bizottság nemcsak a városoknak szánt pénzekkel foglalkozik, hanem a város európai koncepciójával, illetve a terek problémájával is.

A holnap városa keretterv is ezt a célt szolgálja.

- Rendelkezünk-e európai modellel a városok vonatkozásában?
- El kívánjuk-e kerülni az olyan folyamatokat, amelyek világszerte tapasztalhatóak voltak a városok tekintetében?
- Hogyan reagálhatunk az új kihívásokra, amelyekkel a városoknak szembe kell nézniük?
- Hogyan segíthetjük elő az urbanisták, a közigazdászok, a társadalmi politikák felelőseinek, az építészeknek az együttműködését úgy, hogy nem feledkeznek el a minőség problematikájáról – az életminőségről, illetve az építészet minőségéről?

Ez tehát az első, és nagyon örülünk, hogy az Európai Bizottságban efféle vita is kibontakozóban van, és nem pusztán a pénzről folytatnak megbeszéléseket, hanem a koncepcióról, annak szükségességéről, hogy fontos az együttműködés.

A második elem természetesen annak pénzügyi lehetősége, hogy hogyan segíthetünk fontos elemek megvalósításában az urbánus arénában.

Várjuk az új javaslatokat a Bizottság részéről, és bízunk abban, hogy meg is jelennek ezek a 2013-at követő pénzügyi periódussal kapcsolatban.

Jelen pillanatban erőteljesen képviseljük az urbánus koncepciót, és bízunk abban, hogy az új szabályozásban írásos anyagot is kapunk annak vonatkozásában, hogy mit lehet tenni az európai alapokkal a városokért, és mit értünk ennek integrált megközelítése alatt.

Ha szektorokra bontjuk szét ezt a problematikát, az a legjobb ötleteket ronthatja el. Az ágazatosodás rossz irány. Meg kell vitatnunk az energiahatékonyságot, az energiafelhasználást, a környezet minőségét, a városgazdálkodást stb, de integrált módon.

Készen állunk ennek megvitatására, és a nyári szünet után ezzel kezdünk majd. Remélhetőleg együtt tudunk majd dolgozni Önökkel, hiszen szükséges az Önök véleménye is. A szakértőktől várjuk tehát az érveket az új kihívások tekintetében, hiszen fontos ezeket a döntéseket meghozni.

Remélem, hogy továbbiakban is együttműködhetek az EFAP-pal, és nagyon sok hasznos információra teszek szert a tanácskozás során.

Szőcs Géza
kultúráért felelős államtitkár
Nemzeti Erőforrás Minisztérium

Meggyőződésem, hogy az építészet, lényegét tekintve, kulturális tevékenység. A kultúra egyik különösen jelentős, az életminőséget második természetként befolyásoló, a nemzeti karaktert megjelenítő, és az országképet tartósan meghatározó eleme. Ebben a körben aligha kell bizonygatni, hogy e komplex rendszer egyes elemeit egymással összefüggésben erősítve mindenki jól jár. De ha nem jön létre vagy megbomlik az összhang, ha az ide tartozó közügyek kezelését az állami irányításban számottevő belső aránytalanságok terhelik, a hosszú távú társadalmi érdekek szenvednek csorbát. E tekintetben jó és rossz példák közül egyaránt meríthetünk tanulságokat, és immár több, mint két évtizeddel azután, hogy Európa keleti felén a cselekvési szabadságunkat visszanyertük, legfőbb ideje, hogy Magyarország is bátran szembenézzon az épített környezet tartós lepusztulásából és lepusztításából adódó, egyre súlyosbodó kihívásokkal.

Az épített és táji környezet minősége alapvetően határozza meg testi és lelki egészségünket, jó esetben megfelelő keretet adhat az emberi méltóság kiteljesedéséhez. Kezelésének módja ezért kapcsolódik elválaszthatatlanul össze az életminőség fogalmával.

Az épített környezet fogalma a legkisebbtől a legnagyobb léptékig terjed. Az épületek belső berendezésétől, belső tereitől kezdődően a külső kialakításon át az utcák, a városi terek képéig, a környezetrendezésig, a kert- és tájépítészeti, a település-tervezésig, a területfejlesztésig bezárólag. Része tehát épületeink belsőépítészete éppúgy, mint a településkép és az épített és táji örökség.

Az építészeti ügyének, az építészeti ügye komplex szemléletének és kezelésének igényét a szellemi szempontok mellett alapvető gazdasági megfontolások is aláhúzzák. Az építés és az újonnan létrejövő épített környezet alapvető hatást gyakorol a helyi gazdaság versenyképességére csakúgy, mint hosszú távú prosperitására.

Az épített örökség értékeinek megőrzésével és gondozásával összefüggő kedvező gazdasági hatás, hogy az örökségvédelembe olyan források is bekapcsolhatóak, amelyek a munkahelyteremtést támogatják. De a nemzetgazdaság egésze szempontjából elég, ha csak arra gondolunk, hogy például Magyarországon az építésgazdaság a GDP 15%-át hozza létre. Az épületállomány az energiafogyasztás 50%-át, a szén-dioxid-emisszió kb. 40%-át produkálja. Mégis az építésgazdaság ma még korántsem jelentőségének megfelelően reprezentált, és egyelőre hiányzik az egységes látásmód és az adekvát metodika is. Örömmel és pozitív várakozással nyugtázom, hogy az utóbbi időben az építészeti ügyében illetékes magyar szakmai szervezetek részéről komoly és módszeres erőfeszítések történtek egy korszerű magyar építészeti politika megfogalmazására.

A konferenciát kiváló lehetőségnek tekintem, hogy elképzeléseinket összevethessük más országok gyakorlatával, tanulhasunk tapasztalataikból, és e rangos esemény visszhangja révén a hazai közvéleményt érzékenyebbé tegyük e problémák megértésére és megoldásukra. Azzal a várakozással tekintünk a konferencia elé, hogy mindebben szellemi ösztönzőket és fogódzkodókat fog nyújtani számunkra.

Deutsch Tamás
a Regionális Fejlesztési Bizottság tagja
Európai Parlament

A Duna Régió Stratégia

Budapest nem csupán egy csodálatos város, Budapest nem csupán Magyarország fővárosa, Budapest egy szerelem. Budapest egyik részén, Budán élni – ahogy Márai Sándor írja – nem egyszerűen lakóhelyválasztás, hanem világnézet, filozófia. Budapesten élni nem egyszerűen azt jelenti, hogy az ember ott él, ahol született, ahol a szülei és nagyszülei éltek. Budapesten élni nem egyszerűen azt jelenti, hogy az ember ott él, ahová saját elhatározásából költözött, Budapesten élni: az egy beteljesült szerelem. Mi így viszonyulunk ehhez a városhoz: szeretjük az épületeit, szeretjük a hangulatát, és mindenekelőtt szeretjük önmagunkat, szeretjük a budapestieket. Budapest soha nem lenne ez a varázslatos város, ha a természet vagy a teremtő nem ajándékozta volna meg azzal a gyönyörű folyóval, amit Dunának hívunk, és amelyik nem elválasztja Budapest két részét – Budát és Pestet –, hanem összeköti. A Duna Régió Stratégia az Európai Unió valamennyi meghatározó intézményének a közös sikere. Sikere az Európai Tanácsnak, az Európai Tanács soros Magyar Elnökségének, hiszen fontos döntések születtek és születnek még ebben a félévben a Duna Régió Stratégiát illetően. Nyilvánvalóan sikere az Európai Parlamentnek, mely intézmény kétszer is (2010-ben és 2011-ben) fontos parlamenti indítványok, határozatok elfogadásával támogatta a Duna Régió Stratégia kidolgozásának, megalkotásának folyamatát. Ez természetesen sikere az Európai Bizottságnak is, amelyik elvégezte a Duna Régió Stratégia előkészítésének munkálatait, és amelyik 2010 decemberében közzétette a stratégia hivatalos tervezetét.

Három szempontot szeretnék mindannyiunk közös figyelmébe ajánlani annak érdekében, hogy mindez ne csupán intézmények, hanem lehetőleg valamennyi európai polgár közös sikere lehessen. A Duna Régió Stratégia fontos lépés, Az Európai Unió második uniós makroregionális stratégiája. Közvetlenül is nagyon sok embert érint, 14 európai országot, 115 millió európai polgárt és nem csupán az uniós polgárait, hiszen több nem európai uniós ország is részese ennek a stratégiának.

Elsőkét azt szeretném a figyelmükbe ajánlani, hogy nemekre nem lehet semmilyen sikeres programot építeni. Mindig igenekre kell a cselekvési terveket alapozni. Ez igaz a Duna Régió Stratégiát illetően is. Egyetértünk a Bizottság azon álláspontjával, az Európai Tanács azon véleményével, hogy a Duna Régió Stratégia útjára bocsátásakor a „három nem” elve érvényesüljön: jelen pillanatban

nincs új forrás az uniós költségvetésében, nincs új intézmény, nincs új jogi norma, amelyik az európai Duna Régió Stratégia megvalósításához kapcsolódna. Fontos lenne azonban a „három nem” érthető és elfogadható megfontolásai mellett az igeneket is megtalálni. Ezért volt nagyon fontos, hogy a soros magyar elnökség április közepén megfogalmazta a „három igen” gondolatát:

igen – a meglévő uniós források hatékonyabb koordinációjára,

igen – a meglévő uniós források minél nagyobb mértékű felhasználására, és

igen – arra, hogy a Duna Régió Stratégia legyen a kreatív, innovatív ötletek megvalósulásának stratégiája.

Másodikként meg kell jegyezni, hogy nem lehet a Duna Régió Stratégia csupán intézmények cselekvési programja. Ha csak intézmények stratégiája lenne, akkor a legfontosabb fog hiányozni ebből a stratégiából: a lélek. Az, hogy az emberek a stratégiát saját magukénak érezzék. Ezért van szükség a szakmai szervezetek, a legkülönbözőbb civil szervezetek részvételére, ezért van szükség, hogy sok-sok európai ember a saját személyes boldogulásának a lehetőségét lássa ebben a stratégiában. Sokat beszélünk arról, hogyan lehet az Európai Unió intézményeit közel hozni az emberekhez – szerintem úgy, hogy az emberek boldogulását szolgáló elképzeléseket az emberek valóban a magukénak érezzék.

Végül, de nem utolsósorban hiszem, hogy a Duna Régió Stratégia csak akkor lehet sikeres, ha a Duna nem egyszerűen névadója lesz ennek a stratégiának, hanem a főszereplője. Nagy dolog, hogy – ha valaki vagy valami – névadója lehet egy stratégiának. Szerintem a Duna erre büszke. De még nagyobb lehetne az öröme sok millió európai polgárnak, ha nem egyszerűen a névadója lenne az egyik legnagyobb – ha nem a legnagyobb – folyama, a Duna, hanem a főszereplője. Nélkülözhetetlen, hogy a Duna Régió Stratégia végrehajtását nagyon következetesen, nagyon szigorúan, a lehető legmesszebbmenőkig környezetvédelmi szempontok hassák át. Ez nekünk, a Duna folyam centrumában élő nemzetnek, magyaroknak, ennek az országnak különösen fontos. A Duna Régió Stratégia legyen a mindennapokban érvényesülő környezetvédelmi szempontok stratégiája.

Remélem, hogy ez a konferencia segíteni fog abban, hogy a Duna Régió Stratégia az igenek stratégiája legyen, egy olyan stratégia, amely sok millió európai polgár személyes boldogulásának a lehetőségét teremti meg, és olyan stratégia, amelynek nem csupán névadója, hanem főszereplője lehet a Duna.

Ughy Attila

városképvédelmi és városfejlesztési tanácsnok
Főpolgármesteri Hivatal

A város és a Duna

Amikor egyetemista voltam, úgy gondoltam az építészekre, mint akik egyrészt szigorú tekintetűek, másrészt hatalmas fejesvonalzóval járkálnak, tustollal és négyzethálós pauszpapírral a kezükben, és folyamatosan mérnek valamit. Hideg, szigorú, rideg tekintetű technokraták. Aztán, amikor szerencsém volt jó néhány évvel ezelőtt belekóstolni – nem szakmabeliként – a várostervezés, a városépítészeti világába, egyre több építészmérnökkel kezdtem találkozni. Rájöttem arra, hogy az építészmérnökök messze nem ilyen emberek. Egy építészmérnök 80%-ban művész, 15%-ban építész és 5%-ban politikus. Politikus, mert 5%-ban nemcsak azzal foglalkozik, hogy mit fog felépíteni, hanem azzal is, hogy annak milyen hatásai vannak. És egy európai építészpolitikai fórumon bizony nagyon fontos kérdés az, hogy mit építünk és annak milyen hatása van a környezetre, a társadalomra, a városra.

Az építészpolitika egy város esetében városfejlesztési politikát is jelent. A fejlesztési célok meghatározását a meglévő adottságokra, a meglévő értékeink kihasználtságára és javítására kell építenünk. Az értékek jövőbe való átmentését és integrált fejlesztését is elő kell mozdítani a XXI. század névjegyének letételével – valami jelet kell alkotnunk. Nagyon fontos az új értékek létrehozásánál figyelembe venni a város karakterét, építészeti értékeit, a társadalmi, gazdasági helyzetét, a kitörési pontokat, és azokhoz nagyon pontosan és szigorúan alkalmazkodni is kell. Tehát a városhoz és a jó városstratégiához nagyon fontos tudnunk, hogy a város milyen állapotban van, és erre az állapotra hogyan tudunk a későbbiekben várospolitikát alapozni.

Sajnos ma sem kormányzati, sem önkormányzati források nem állnak nagymértékben rendelkezésünkre, hogy – Budapest esetében – komoly kitörési pontokat és nagyszabású városfejlesztési célokat fogalmazzunk meg. Azonban mindenféleképpen figyelembe kell venni, hogy az utóbbi időben oly módon változott az ingatlanpiaci helyzet, hogy a piaci szereplők is jóval óvatosabban jelentek meg a városban, tehát ezeknek a piaci szereplőknek a megjelenése jóval megfontoltabb, mint a korábbi időszakban. De ennek örülni is kell. Azért kell örülni, mert van lehetősége a városnak arra, hogy végiggondolja pontosan, mit is szeretne, hogyan szeretne, hiszen nincsen ingatlanfejlesztői nyomás alatt.

Ez a tervezés a tervezők időszaka, nem pedig azoké, akik építeni szeretnének.

Van egy nagyon fontos lehetősége is a városnak – ez Budapesten a Duna Régió Stratégia. A Duna Régió Stratégia teljesen új lehetőséget biztosít a városnak arra, hogy a későbbiekben teljesen új módon fogalmazza újra önmagát.

A Duna Régió Stratégia szellemisége arra irányul, hogy megteremtse a Duna menti városok együttműködésének lehetőségét, továbbá arra, hogy a meglévő együttműködés erősödjön a városok között országon belül és országon kívül egyaránt. A városnak segítséget nyújtson a partnerek keresésében, a kapcsolatok kialakításában, illetve segítsen megtalálni Budapestnek a helyét az új regionális munkamegosztáson belül. Budapestnek páratlan értéke és adottsága a Duna. A folyót és a környezetét az elmúlt időszakban sajnos nem olyan mértékben használtuk ki, mint amilyen mértékben erre lehetőség nyílt volna.

Nekünk újra kell gondolnunk ezt az együttműködést a város és a Duna között. A városi alközpontokat ki kell engedni a Duna mentén a rakpartokra, össze kell érnie a városnak a Dunával, a vízzel. Továbbá új pontokat, hidakat kell kialakítanunk – a szó klaszszikus értelmében és átvitt értelmében – a vízen és a víz felett is. A FUGA Építészeti Központban 2011. február 24-én lezajlott egy Duna Stratégiáról szóló konferencia. Ennek összefoglalója azokról a feladatokról, amelyek a város előtt állnak a Duna Régió Stratégia kiteljesítése tekintetében a következőképpen szól:

„Budapest csak akkor tudja megfogalmazni majd a XXI. századi identitását, filozófiáját, ha ismeri erőnyeit és hiányosságait egyaránt. Ezzel együtt kellő mértékben rugalmasan kell alkalmazkodnia a kor kihívásaihoz, az állandó változáshoz. A Duna Régió Stratégia több szempontból is feladat elé állítja a várost: egyrészt alkalmat ad arra, hogy Budapest a régió településeivel az eddiginél jóval szorosabb funkcionális együttműködést alakítson ki, másrészt jó apropót jelent, hogy Budapest jövőjéről gondolkodjunk, és rendezzük a folyóhoz való viszonyunkat.”

Azt gondolom, hogy a mai fórum pontosan ennek a szellemében született, és talán az első alkalom is arra, hogy ezen az úton a város és a várossal foglalkozó építészek elinduljanak.

FOTO: SZENTIVÁNY JÁNOS

1. témakör: Európa, Magyarország, építészetpolitika

Moderátor:
Rob Docter, az EFAP elnöke

Petar Miladinov

kultúrpolitikáért felelős tisztségviselő

Oktatási és Kulturális Főigazgatóság, Európai Bizottság

A konferencia címében – a Duna, az európai folyó, valamint az innováció és fenntarthatóság lehetősége – nagyon sokat mond arról, hogy hogyan ítéljük meg az utóbbi időben a kultúra jelentőségét, és különösen az építészet jelentőségét abban a tekintetben, hogy ezek milyen szerepet játszanak a társadalmak fejlődésében. Az Európa 2020 stratégia alapvetően határozza meg az Európai Unió jövőbeni fejlődését. Az Európa 2020-as stratégia az Európai Bizottság által 2010 márciusában került bemutatásra. Ez a stratégia meghatározza Európa szociális piacgazdaságát a XXI. század számára. Arra törekszik, hogy meghaladja a Lisszaboni stratégia gyengeségeit és letegye az alapjait annak, hogy új munkahelyeket teremtsünk és jobb életminőséget valósítsunk meg. Az Európa 2020 stratégia több, egymást kölcsönösen erősítő prioritásra alapszik: az intelligens növekedésre, a fenntartható növekedésre (erőforrások hatékonyabb felhasználása, zöldebb gazdaság megvalósítása, a gazdasági versenyképesség erősítése) és a befogadó növekedésre.

Annak érdekében, hogy ezeket el tudjuk érni, a Bizottság öt célt határozott meg, amelyeket 2020-ra kell megvalósítani:

1. a 20–64 éves korosztály esetében 75%-os foglalkoztatást kell elérni
2. az Európai Unió GDP-jének 3%-át kutatás-fejlesztésre kell fordítani
3. az általános 20-20-20-as célt meg kell tartanunk: 20%-kal kell csökkentenünk az üvegház hatású gázok kibocsátását, 20%-kal növelnünk kell a megújítható energiák használatát és 20%-kal csökkentenünk kell az energiafogyasztást
4. csökkenteni kell a korai iskolaelhagyók számát 10%-kal, és a fiatalok 40%-ának rendelkeznie kell harmadfokú képesítéssel
5. 20 millióval kevesebb embert fenyegetessen a szegénység.

Hogyan érhetjük el ezeket a célokat?

Az elmúlt években a kultúra az európai politikai agenda előterébe került. Megértettük, hogy a kultúrának milyen komoly szerepe van a közösség megtartásában és az összetartó társadalmak kialakításában, hogy a kultúra jelentős szerepet játszik a gazdasági növekedésben, a munkahelyteremtésben és a fenntartható fejlődésben. A kulturális szakpolitika kiválóan alkalmas e célok elérésére. Ezért van szükség arra, hogy a megfelelő intézkedéseket meghozzuk. Európa mindig is tisztában volt saját gazdag kulturális örökségével, a nyelvekkel, az építészeti örökséggel, a művészeti eredményekkel – a kreativitás mindig része volt az európai

tapasztalatnak. Ha a globálisan változó környezetben Európa meg kívánja őrizni versenyképességét, feltétlenül fontos, hogy lefedesse a megfelelő alapokat, amelyeknek a talaján a kreativitás, az innováció és az új vállalkozói kultúra virágba borulhat. Más szóval, hogy erősítsük Európa kreatív, innovatív képességét a globális világban. Ez az új ágazat, a kreativitás és a kultúra ágazata tehát támogatást igényel, hiszen nagyon képes arra, hogy keresztmetszetszerűen erősítse a kapacitásokat sok különböző ágazatban.

Ha megvizsgáljuk a kezdeményezéseket az Európa 2020 stratégiában, azt látjuk, hogy a kultúra és kreativitás ágazata már organikus részét képezi a stratégiáknak. Megjelenik mindez a digitális stratégia tervezetében is. Itt az a cél, hogy erősítsük a növekedést a tartalomszolgáltató ágazatban és erősítsük a kulturális diverzitást is. Ezáltal kihasználjuk a digitális átállásban rejlő lehetőségeket. Ezen kívül az Innovatív Unió elnevezésű kezdeményezés felismerte, hogy milyen óriási szerepe lehet ennek az ágazatnak az európai állampolgárok kreatív potenciájának megvalósításában. Az intelligens növekedés támogatásán kívül a Bizottság rámutatott, hogy a kulturális és kreatív szektornak szerepe van a gazdaság előmozdításában, és ez különösen fontos az építészeti szakpolitika területén. Pontosan tudjuk, hogy ez a kreativitás regionális és helyi szinteken jelenik meg. A kreativitás és az innováció – bár hatásában globális – gyökereiben lokális jellegű. Ebből a szempontból fontos az a tanulmány, amelyet a Bizottság végzett el, és amelynek az volt a célja, hogy megállapítsa, hogy milyen kultúra alapú projektek végzendők el annak érdekében, hogy elő tudjuk mozdítani az innovációs folyamatokat. Ismerjük, hogy a strukturális alapok milyen támogatást nyújtottak idáig ezen a területen.

A kultúra hozzájárulhat az intelligens növekedéshez, mégpedig úgy, hogy új, előremutató tevékenységeket támogat, amelyek megfelelnek az új, tudásalapú társadalom és gazdaság követelményeinek, valamint azzal, hogy felvállalja a kihívásokat a digitális átállással jellemezhető korban. Fontos tehát az innovációs tevékenységek támogatása, hiszen ez a gazdasági növekedést is előmozdítja, és új munkahelyeket teremt. Nyilvánvaló, hogy a kultúra és a kreativitás számos területen hasznosítható. Lehet inspiratív hatása, előmozdíthatja az innovációt és a környezetileg tudatos vállalkozást, és alkalmas arra is, hogy a vállalatokon belül például menedzsmenteszközként javítsa az együttműködést.

A kultúra létfontosságú szerepet játszhat a társadalmi és a földrajzi területi kohézió előmozdításában. Megvalósítható általa az intelligens specializáció, kialakítható a szinergia más területeken. A kultúrának rendkívül fontos szerepe van a befogadó társadalom kialakításában. A kulturális tevékenységekben való részvétel egy módja annak, hogy kialakítsuk a személyes határainkat, és hogy túllépjünk a különböző előítéleteken, amelyek a társadalmi státusban gyökereznek. A kultúra alkalmas arra, hogy megerősítse önbizalmunkat, és pozitív önképet alakíthassunk ki. A kultúra képes a párbeszéd megteremtésére különböző etnikai és gazdasági háttérből érkező emberek között, akik egyébként egymással nem is találkoznának. Tehát interperszonális szinten, társadalmi szinten egyaránt nagyon hasznos dolog a kultúra.

Annak érdekében, hogy a kultúra számára jobb környezetet alakítsunk ki, és lehetővé tegyük a kultúra virágzását, hogy hozzájáruljunk az Európa 2020 stratégia céljainak eléréséhez, 2010 áprilisában a Bizottság konzultációt indított el, amelynek célja egy zöld könyv kialakítása volt. Számunkra ennek az építészet volt a legfontosabb területe. Több száz európai köz- és magán szervezet vett részt ebben a munkában, több mint 25 országból. Ez önmagában is bizonyította, mennyire sokszínű a kulturális és kreatív ágazat. 2011 márciusában a Bizottság nyilvánosságra hozta az általános elemzést. Ebből világossá vált, hogy az a széles, átfogó attitűd, amelyet a Bizottság magáévá tett, nagyon jó fogadtatásra talált. Ennek keretében már nem csupán a finanszírozás biztosításáról beszélhetünk, hanem kapacitásépítésről, készségfejlesztésről, helyi és globális szintű fejlesztésekről, annak érdekében, hogy az európai alkotók a világ színpadára léphessenek, és ez fenntartható módon valósuljon meg. Úgy tűnik, szükségszerű, hogy előrelépést érjünk el mindezen területeken egyszerre, mert csak ennek eredményeképpen beszélhetünk arról, hogy a kreatív potenciált valóban kihasználjuk.

Sokan emlékeztettek arra, hogy milyen fontos a szerzői jogok védelme és az egyenlő esélyek biztosítása is. Nagyon sok válaszadó ragaszkodott ahhoz, hogy hangsúlyozza ezeket az aspektusokat. Arra is rámutattak, hogy új üzleti modell kialakítására is szükség van. Azt is megállapították, hogy a digitális környezet csak akkor fog nagyobb kulturális és nyelvi diverzitást eredményezni, ha a vállalkozások diverzitása is elismerést nyer Európában, sőt a vállalkozási sokszínűséget még tovább lehet erősíteni. Mindezek érdekében úgy gondoljuk, szükség van arra, hogy terjesszük az információt a megfelelő szakpolitikai szinteken is.

Szükség van arra, hogy a megfelelő szervezetek és hatóságok foglalkozzanak a finanszírozáshoz való hozzáféréssel is. Tudjuk, hogy az egyes ágazatok igényei, szükségletei eltérőek. Úgy gondoljuk, hogy a helyi és regionális szervezetek is kiemelt szerepet játszhatnak abban, hogy párbeszéd alakuljon ki a kulturális és kreatív ágazat, illetve a potenciális befektetők között. A tanulmány rámutat arra is, hogy a kis- és középvállalkozások nem rendelkeznek kellő mennyiségű információval és nem férnek hozzá a piaci lehetőségekhez. Szükség van a vállalkozási készségeken

kívül a digitális készségek fejlesztésére is a kis- és középvállalkozások területén. A válaszadók még arra is rámutattak, hogy a kulturális és kreatív ágazat csak akkor tudja felvállalni az innováció vezetőjének szerepét, hogyha előbb teljes egészében felvállalják a kísérletezést, az innovációt és a vállalkozási szellemet. Ennek következményeképpen remélhetjük, hogy Európa a világon továbbra is a kreativitás egyik központjaként lesz számon tartva. Ilyen szempontból a technológiának is fontos szerepe van az innováció területén a kulturális és kreatív iparágak vonatkozásában. Lehetőség van a technológia bevonásával az új termékek, szolgáltatások, disztribúciós csatornák kialakítására. Ebből a szempontból a közvetítők szerepére mutattak rá a válaszadók, a közvetítést pedig az ágazat, illetve az állami hatóságok között kell elvégezni.

Számunkra az építészet a kreatív szolgáltatási ágazat részét képezi. Külön klasztert határoztunk meg dizájn, építészet, reklám és új média néven. Az ún. kreatív szolgáltatási vállalkozások úgy keresnek pénzt, hogy idejüket és intellektuális képességeiket más üzleti vállalkozások és szervezetek érdekében vetik latba. Ilyen értelemben ezeket a vállalkozásokat is az ágazat integráns részének kell tekinteni. Ezek a kreatív szolgáltatók általában önfinanszírozottak, és az ágazat jellemzően mikrovállalkozásokból és KKV-okból áll. Olyan szolgáltatásokat nyújtanak, amelyeknek közvetlen kihatása van mindennapi életünkre. Az említett tanulmány rámutat arra, hogy Európában az építészet a kreatív ágazaton belül a harmadik legnagyobb foglalkoztató, több mint 750 ezer munkavállalót foglalkoztatott 2009-ben, ami 10,7%-a az Európában a kreatív ágazatban foglalkoztatottak teljes létszámának. A teljes forgalma az ágazat 8,12%-a. Ezeket a számokat óvatosan kell kezelnünk, de mindenképpen figyelemfelkeltőek. Szeretnék arra is rámutatni, hogy a szektor teljes egészében 62%-os arányban foglalkoztat mikrovállalkozásokat, 23%-ban KKV-kat. Pénzügyi vonatkozásban alapvetően magánfinanszírozásban működik ez az ágazat, anélkül, hogy konkrét kormányzati program támogatását élvezhetné. Úgy gondoljuk, hogy a közbeszerzés és a különböző díjazási eljárások sokkal alkalmasabbak lennének arra, hogy ezt az ágazatot támogassák.

Európában óriási potencia rejlik ebben az ún. kulturális és kreatív ágazatban. Ennek ellenére ezt az óriási lehetőséget eddig nem használtuk ki kellőképpen. Ha valóban szeretnénk maximalizálni a kultúra hozzájárulását az Európa 2020-as stratégiához, teljesen egyértelmű, hogy egy transzverzális politika kialakítására van szükség, amely integránsan kezeli a különböző kormányzati intézményeket, illetve intézkedéseket a városfejlesztés, a településfejlesztés, a gazdaság és a kultúra területein. Fontos meggyőzni a társadalmainkat arról, hogy a kultúra értéket jelent. Nem csupán egy belső kulturális értéket, hanem egyben gazdasági értéket is, és így tud hozzájárulni a gazdasági fejlődéshez, a munkahelyteremtéshez, és ezáltal a szociális tőke növeléséhez, amely feltétlenül szükséges az intelligens és fenntartható növekedéshez.

A Lipcsei Charta

Szaló Péter

területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár
Belügyminisztérium

A városok a kultúra hordozói, az európai gazdaság legdinamikusabb elemei. Csakis a városok fenntartható és kiegyensúlyozott fejlesztésével lehet célt elérni. A Lipcsei Chartának ezt az egy mondatát emeltem ki, amely kihangsúlyozza a várostervezés fontosságát, és az építészet jelentőségét. Meggyőződésem hogy a városok kulturális minőségéhez ez a két terület tud a legjobban hozzájárulni.

A miniszterek kötelezettséget vállaltak, hogy politikai vitát kezdeményeznek országaikban a Charta céljairól. Ezt mi is megtettük, hiszen számos rendezvényt tartottunk, minden város polgármesterét, főépítészt meghívtuk az Integrált Városfejlesztési Stratégia kézikönyvének bemutatására, majd egy évvel később visszacsatolást szerveztünk. Az előző időszak tapasztalatainak hasznosítása alapján módosítottuk a kézikönyvet, amit az integrált városfejlesztési stratégiák kidolgozásához ajánlasként fogalmaztunk meg. A miniszterek hitet tettek amellett, hogy használni fogják az integrált városfejlesztés eszközeit, és amellett, hogy megvalósítják a Charta céljait. Elősegítik minden lehetséges eszközzel, hogy Európában egy policentrikus, kiegyensúlyozott városhálózat jöjjön létre. Ennek érdekében mi Magyarországon elkezdtünk dolgozni egy településhálózat-fejlesztési koncepción, amely a térnek új típusú értelmezését próbálta felvázolni, ahol egyszerre indul ki a térbeli funkciókból és az emberek funkcióhoz való kapcsolódásából – hogyan mozognak a térben az emberek különböző vonzáskörzetekben –, illetve az ember oldaláról, hogy a tér adott pontján lévő ember hogyan jut hozzá a napi, a heti, vagy a ritkábban szükséges szolgáltatásokhoz. A kettőnek az egymásra vetítésével kívántuk ezt a koncepciót véglegesíteni, amit a gazdasági tárca fog továbbvinni.

A Charta főbb elvei és céljai:

A fenntartható fejlődés minden dimenzióját figyelembe kell venni – figyelembe kell venni a Charta – a gazdasági, a társadalmi és az egészséges környezet dimenzióját. Figyelemmel kell lenni az intézményi kapacitásokra. A városok a gazdasági növekedés forrásai, a tudás központjai, amelyek ugyanakkor súlyos demográfiai problémákkal küszködnek. Meg kell erősíteni a holisztikus stratégiának a szükségességét, a koordinációt, az együttműködést a város és vidék között. A Charta egy új típusú város és vidék kapcsolatrendszerre tesz javaslatot. A kormányzás valamennyi

szintjén együtt kell dolgozni, meg kell erősíteni az ágazati politikák közötti koordinációt, és természetesen professzionális tudás és képességek kellenek a végrehajtáshoz.

A feladatok:

A 320 magyarországi városból 220 dolgozta ki az integrált városfejlesztési stratégiáját. Pénzügyi ösztönzők segítették ezt a folyamatot, hiszen akkor kaphattak támogatást a városok a városrehabilitációs pályázataikhoz, ha akcióterületeiket integrált városfejlesztési stratégia keretében jelölték ki. Jóváhagyásukkor a testületek hitet tettek amellett, hogy a gazdasági, társadalmi és környezeti kérdéseket együtt próbálják kezelni, egy akcióval próbálják meg ezeket megoldani. Elfogadták azt is, hogy a stratégia kritériumait, indikátorait nyomon fogják követni, évről évre visszacsatolnak, és ha szükséges, módosítanak a stratégián. Tehát nem egy lezárt dokumentum lesz, amit feltesznek a polcra, hanem a városok életét befolyásoló, élő dokumentum. Körülbelül a városok egyharmada tesz eleget magas színvonalon az elvárásoknak, szolgálva a városok fejlődését; másik egyharmada átlagos minőségűre sikeredett, és vannak, akik csak a források reményében dolgozták ki a stratégiát. Ezzel együtt nagyon eredményes folyamatnak tekintjük, amin feltétlenül tovább kell menni.

Szeretném kiemelni a Lipcsei Chartának azt az elemét, hogy megfelelő minőségű, vonzó köztereket kell kialakítani, hiszen ezek a városok versenyképességének nagyon fontos elemei adják. Ez az a dimenzió, ahol kulcsszerepet kapnak az építészek, az alkotók. Ők tudják a városok folyamatosságát és építészeti arculatát, kultúráját magas szintre emelni. Idetartozik az infrastrukturális hálózatok modernizációja, a proaktív innovációs és oktatási politikák kialakítása. A Charta külön figyelmet javasol szentelni a leromlott városrészekre, a lerobbant fizikai környezetek fejlesztésére, a helyi gazdaságra, a helyi munkaerőpiac fejlesztésére, és a hatékony városi közlekedés kialakítására.

Mi a Lipcsei Chartát kormányzati szinten vezértengely-dokumentumnak fogadjuk el. Nemcsak az elmúlt lépéseket, hanem a jelen év kormányzati feladatait is ennek tükrében végezzük el. Együtt dolgozunk sok-sok kollégával az Országos Építésügyi Fórum keretében a várostervezéstől egészen az építési termék-

direktíva honosításáig. Tevékenységünket a jogszabály-módosítástól kezdve a tervezésen át a szervezetfejlesztésig a Lipcsei Charta szellemében kívánjuk ellátni. Ezt tettük a soros magyar elnökség keretében, mint városfejlesztésért felelős minisztérium.

Klímaváltozás:

A klímaváltozással kapcsolatos települési fellépésre kívántunk koncentrálni – mit tehetnek a városok a klímaváltozás negatív hatásainak kivédése, illetve a megelőzése érdekében. A másik oldalon pedig a migrációs és a demográfiai változásokkal kívántuk szembesíteni a városok vezetőit, elsősorban a kormányzatokat, hogy a változások mit jelentenek városi szinteken. Sajátos témánk a városi biztonság kérdése, és részt veszünk abban a programban, amely egy referenciakeret a fenntartható városi stratégiák kialakításához. Ennek a kidolgozását a francia elnökség kezdte el és a marseille-i miniszteri értekezlet erősítette meg. Most az unió finanszírozza, és három magyar város vállalta, hogy a teszt fázisban részt vesz. 2012 végére teszi le az Európai Unió bizottsága valamennyi önkormányzat asztalára ezt a keretrendszert, amely a tervezést fogja segíteni.

Elnökségünk egyik eredménye a Klímabarát városok című kézikönyv. Ez egy közös dokumentum, hiszen valamennyi európai ország hozzájárult saját követendő példái bemutatásával. A klímaváltozás regionális következményeit értékeltük és javaslatokat gyűjtöttünk össze, hogy mit lehet tenni. Az egyik legfajsúlyosabb fejezet, a várostervezőké és az építészeké, hogy mit tehetnek a településrendezés területén a zöldterületek biztosításától az átszellőzésig, a zöldtetőktől a passzívházakig az építészeti eszközeivel.

A másik dokumentum a városi demográfiával foglalkozik. Elemeztük azt a hihetetlenül súlyos elöregedési folyamatot, ami Európa egészét sújtja.

Három típust látunk Európában:

- vannak a dinamikusán növekvő, gazdasággal rendelkező és növekvő városok
- vannak, amelyek gazdaságilag növekednek, de eljutottak az elöregedés súlyos korszakába
- és sajnos, mi kelet-európaiak nemcsak a gazdaság hanyatlásával, hanem a hihetetlen népességfogyással is kell, hogy szembesüljünk.

Nyugati kollégáink a migráción keresztül pótolják a természetes veszteséget, nekünk a vonzásunk is kisebb, nincsenek történelmi tapasztalataink a társadalom integrációjának vonatkozásá-

ban. Megfogalmaztuk azokat az ajánlásokat és elfogadtunk egy deklarációt – az ún. Budapesti Kommunikét – a városi területekről, amelyek a demográfiai kihívásokkal és a klímaváltozással néznek szembe. Mindezt az uniós tagországok felelős vezetői fogadták el – nagyon pozitív méltatásokat kaptunk.

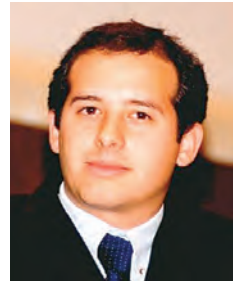
Kiemelten fontos eleme a A Lipcsei Chartának az építészeti kultúra. Az angol nyelvű dokumentumba is egy német szót, a Baukulturt illesztettek be. A Baukultur az építészeti kultúrát jelenti, és kiterjed a tervezésre, a megvalósításra, a használat teljes folyamatára. Nemcsak az építészeti minőségre, hanem annak technikai kvalitásaira is. Tulajdonképpen ez áthatja mintegy horizontális elvként az egész Lipcsei Chartát. Úgy gondoljuk, hogy akkor járunk el helyesen, ha az építészeti kultúra áthat minden egyes dimenziót.

Az ajkai katasztrófánál – az alumíniumgyár vörösiszap-tározó gátjának átszakadásakor – ugyanezt a szemléletet alkalmaztuk. Súlyos, halálos kimenetelű baleset volt, aminek következtében több település megsérült, házakat öntött el, több száz ház megsérült, 325 háznak a bontásáról döntöttünk. A kormányzat rendkívül gyors akcióval próbálta biztosítani a lakhatást az embereknek és megfelelő otthont építeni. Július végére minden családnak lesz otthona: bár sokaknak vettünk használt házat a környező településeken, új, magas színvonalú lakóterületeket építettünk Devecser és Kolontár városában. Ez Magyarország egyik legnagyobb fejlesztési programja, és úgy gondoljuk, hogy az az építészeti minőség, amit a tervezés, a megvalósítás során az építész kollégák biztosítottak, az minta lesz nagyon sok ország számára. Ebben megjelenik a kulturális többszínűség, a változatosság. Figyelembe vettük, hogy ki milyen házat hagyott maga után, annak az értékéből, alapterületéből kiindulva az általunk javasolt tervekkel választhatták ki új otthonukat. Úgy gondolom, hogy az elnökség sikere mellett ennek megvalósítása a fél év sikeres akciója lesz.

EFAP-felmérés az európai építészeti politikákról

Yvette Masson-Zanussi
projektmenedzser
EFAP

João Bento
építész, PhD kutató

Yvette Masson-Zanussi

Az EFAP részt vett a Lipcsei Charta kidolgozásában és a Marseille-i Nyilatkozat megfogalmazásában, amely az építészettel és a fenntartható fejlődéssel foglalkozott. Mindkettőt 2008-ban fogadták el. Ezt követően az EFAP a Toledói Nyilatkozat kialakításában is szerepet vállalt 2010-ben, most pedig, a magyar elnökség keretében részesei lehettünk a Budapest Kommüniké megfogalmazásának és elfogadásának.

Számunkra az a legfontosabb, hogy hozzájáruljunk egy új európai városi agenda megvalósításához. Nyilvánvalóvá vált Olbrycht úr hozzászólásából, hogy létezik egy területi agenda, de nincs igazán városi agenda európai szinten. Tehát nemcsak arra van szükség, hogy a kohéziós és a strukturális politikákban az építészeti dimenziót megerősítsük, hanem arra is, hogy az építészet urbanisztikai dimenzióját is érvényesítsük minden Európai Uniók szakpolitikában – a kulturális, a kutatási, az innovációs szakpolitikákban egyaránt.

Mit tehetünk, hogy igazán részt vehessünk ennek a remélhetőleg valóban megvalósuló városi agendának a kialakításában? Az EFAP konferenciák nagyon fontosak, mert ezek segítségével szeretnénk elérni a többszintű munkát. Először is meghívjuk az építészeket azért, hogy valódi párbeszéd alakulhasson ki a döntéshozók és a szakma között, hogy az építészek elmondhassák benyomásaikat, véleményüket. Meghívjuk a szakmapolitika irányítóit, meghívunk polgármestereket. Mindez rendkívül érdekes beszélgetéseket eredményez arról, hogy építészként hogyan lehet újra alkotni a társadalmi dimenziót ahelyett, hogy csupán mé-

rete készített építészeti valósítanánk meg. A konferenciák résztvevői, ahogy Olbrycht úr rámutatott, nem ágazati, hanem integratív módon közelítenek e kérdésekhez. Mi folytatjuk ezt a munkát más konferenciák formájában is, amelyekre nagy szereppel várjuk a hallgatóságot a lehető legszélesebb körből.

Az EFAP a kulturális és kreatív ágazat fórumának elnöke. Ez a fórum kiváló alkalmat teremt arra, hogy az elképzeléseinket uniós szinten is érvényesíteni tudjuk.

2008-ban az Európai Unió elfogadta „a Tanács következtetései az építészetről: a kultúra hozzájárulása a fenntartható” című dokumentumot. A dokumentum célja az volt, hogy fokozottabb figyelem irányuljon az építészetre, és hogy nagyobb figyelmet fordítsunk a Lipcsei Chartában megfogalmazott célok megvalósítására, az építészeti kreativitásra és az építészeti minőségre.

A Következtetésekben az szerepel, hogy az építészet nem csak lehetőség az alkotásra, hanem arra is szükség van, hogy a hagyományos gyakorlatokat újraértelmezzük. Ennek keretében figyelnünk kell a hagyományos életmódok megtartására, és kezelnünk kell az ökológiai problémákat, és a gazdasági ösztönzőkről is szót kell ejtenünk. Azokat a szempontokat, amelyek eddig is nagyon fontosak voltak, és amelyek a továbbiakban is nagyon fontosak lesznek a NON CITY (nem városi) konferencián is aláhúztuk. Azt is megfogalmaztuk, hogy integratív módszertant szeretnénk kialakítani a városfejlesztésben, amelynek keretében a gazdasági, társadalmi, kulturális és környezetvédelmi célokat egyetlen ernyő alatt szeretnénk elérni. Az innováció és a kreativitás is ebbe a körbe tartozik.

Szükség lenne egy állandó képviselőre Brüsszelben, és a következő városi szakpolitikai dokumentum kialakításánál ez nagyon fontos pont lesz. Szükség lesz arra, hogy az innovációt és a kísérletezést az építészetben belül meghonosíthassuk. Nem szabad elfelejtenünk a gondolataink széleskörű terjesztéséről sem. Ennek érdekében szervezünk ilyen nagyszámú eseményt.

Az építészeti szakpolitika egész Európában különböző szinten valósul meg, ezen a területen is sok tennivalónk van még. Javasoljuk, hogy a jelenlegi rendszerhez még egy európai szintű eseményt adjunk hozzá, amelyet minden évben megrendezünk. A politikusoknak is szükségük van arra, hogy jó példákat láthassanak a szemük előtt és tudják azt, hogy mi történik a társadalom különböző rétegeiben. Ezért egy monitoring központ kialakítását határoztuk el, amelyhez a Bizottság már hozzájárult. Szeretnénk ugyanis megismerni, hogy milyen innovatív gyakorlatok léteznek. Konstruktív módon szeretnénk új megoldásokat találni, de ezen túlmenően arra is törekszünk, hogy hogyan lehet innovatívá tenni a szabályozó rendszereket. Hogy alulról felfelé építkezésmódon becsatornázhassuk az energiákat, és ezek alapján tudjunk előterjesztéseket tenni a szakpolitikai döntéshozók számára, és így módon tudjuk elérni, hogy a szakpolitikát javítani lehessen Európában. Nem csupán európai szinten, hanem nemzeti, országos szinteken is, a tagállamok szintjén is. El tudunk képzelni hasonló jó gyakorlatot, mint a magyar elnökség keretében, a városfejlesztésért felelős főtisztviselők találkozóján bemutatott kézikönyv városi szinten, tagállami szinten, vagy helyi szinten is.

Mi lenne a célja ennek a monitoring központnak? Érvényt kell szerezni a Toledói Nyilatkozatnak. Az ott megfogalmazott cselekvési terv 4. pontja pontosan arról szól, hogy kapcsoljuk össze ezeket a vizsgálatokat, az összehasonlítható elemzéseket és statisztikákat azért, hogy jobb koordinációt lehessen elérni.

João Bento építész bemutatja az eddigi eredményeket, és hallani fogunk arról, hogy európai szinten is zajlik vizsgálat az építészeti gyakorlatról, és biztos, hogy nagyon sok szakmai elemet tudunk még belefűzni az eddigi tudásbázisunkba. Ebben a nagy városi kutatási rendszerben, ebben az átfogó komparatív tanulmány-készítési folyamatban arra törekszünk, hogy jobban tudjuk azt, hogy mi történik Európa különböző pontjain. Ebben partnereink segítenek bennünket, például a Baukultur Szövetségi Alapítvány, az A10 magazin vagy a fiatal építészek hálózata Európában.

Arról is beszélünk kell, hogy ha túl sok a szabály, az megöli a kreatív szellemet az építészetben. Biztos, hogy Önök is számos példára emlékeznek, amelyek azt bizonyítják, hogy a túlszabályozottság igen kedvezőtlen hatást gyakorol épített környezetünkre. Tehát monitoring központunk segítségével szeretnénk bebizonyítani azt, hogy másképpen is lehet tervezni és építeni, van lehetőség arra, hogy más, újfajta építészeti megoldásokat találjunk.

Architecture as a solution to fight trivialisation

João Bento: Szakpolitikák

Az EFAP vizsgálatának legfontosabb eredményeit és az előzetes következtetéseket szeretném bemutatni az európai szakpolitika területén.

- Témakörök:
- Mi az EFAP-vizsgálat és miért került rá sor?
 - Módszertan
 - Eredmények
 - Előzetes következtetések

Mi az EFAP-vizsgálat és miért került rá sor?

2005-ben az EFAP európai vizsgálatot indított annak érdekében, hogy megállapítsa, milyen kihatással volt a 2001-es Európai Tanács határozata – az építészeti minőség hogyan alakult a városi és a vidéki környezetben. Most, öt évvel az első vizsgálat és tíz évvel a Tanács határozatának az elfogadása után, az EFAP megismétli a vizsgálatot. A jelenlegi vizsgálat arra is törekszik, hogy felmérje, hogy az Európai Tanács építészettel kapcsolatos következtetéseinek (2008. október) milyen hatása volt szakpolitikai területünkre. Kérdőívet küldtünk ki 33 európai országba – 27 európai uniós tagállamba. Belgium és az Egyesült Királyság esetében a különböző államrészek külön-külön válaszoltak. A kérdőívet kormányzati ügynökségekhez, minisztériumokhoz küldtük ki, hogy megbízhatóvá tegyük az eredményeket. Az unióba jelentkező országok – Horvátország, Izland, Macedónia, Törökország – is megkapták a kérdőívet, és ezen kívül két referencia országot is bevettünk: Norvégiát és Svájcot. Így összesen 37 ország vett részt a kitöltésben. 2010 decemberében adtuk ki a kérdőívet, a válaszok kb. fele 2011 első két hónapjában, a másik fele március–áprilisban érkezett vissza. Éppen ezért a most bemutatásra kerülő eredmények nem teljesek, csak előzetes következtetések megfogalmazására vállalkozhatom.

Létezik-e az adott országban külön kormány szerv a szakpolitika területén?

A 37 ország felében tapasztaltuk, hogy létezik külön kormány szerv, a másik felében vegyes rendszerről beszélhetünk. Azoknak az országoknak az esetében, ahol egyetlen intézmény a felelős, megállapítható, hogy meglehetősen széles körű és vegyes a felhatalmazása ezeknek az intézményeknek, és sok esetben más területekkel is foglalkoznak az építészetén kívül. Spanyolországban és Franciaországban például csak az elmúlt tíz évben kezdtek megkapni ezek a kormányzati szervek a valódi felhatalmazást ennek a területnek a kezelésére, vagy például Magyarországon az Állami Főépítési Intézményt 1992-ben hozták létre. Ha azt nézzük, hogy hol helyezkednek el ezek a kormányzati szervek az adminisztratív struktúrákon belül, akkor azt fogjuk látni, hogy általában a Kulturális Minisztérium, a Környezetvédelmi Minisztérium, vagy a Városfejlesztési Minisztérium berkein belül. Csak néhány olyan országot találtunk, ahol a Közmunkaügyi Minisztérium, vagy a Belügyminisztérium felel ezekért a kérdésekért.

Létezik-e egységes szakpolitikai dokumentum?

Ha megnézzük a földrajzi megosztását azoknak az országoknak, ahol van hivatalos szakpolitikai dokumentum, akkor azt látjuk, hogy elsősorban Észak-Európában jellemző a dokumentumok megléte. Alapvetően 3-fajta dokumentumról beszélhetünk:

1. a törvényekről

Franciaország volt az első, amely nemzeti szintű hivatalos dokumentumot fogadott el az építészettel kapcsolatban 1977-ben. A törvény első cikkelye kijelenti, hogy az építészet a kultúra megjelenési formája, és ilyenformán közügy.

2. a szakpolitikai dokumentumokról

Ezt általában a kormány készíti el és a parlament fogadja el. A célokat és az alapelveket fogalmazza meg, a különböző eszközöket az egyes kormányzati területeken, a megvalósítás folyamatának résztvevőit nevezik meg, és bizonyos esetekben van költségvetés is. Az első nemzeti kormány memorandum Hollandiában született 1991-ben *Az építészeti tér* címmel. Az első időszak 1991–1996-ig tartott és a dokumentumban elsősorban a kormány szerepére koncentráltak a tekintetben, hogy hogyan lehet szerződéses fél a kormány az építészeti közérzet javításában. Ez a szakpolitika a kulturális infrastruktúra kialakításához vezetett, és azóta minden negyedik, ötödik évben a Holland Parlament jóváhagyja ennek a szakpolitikának az új verzióját, valamint különböző szakpolitikai dokumentumokat adnak ki – például 2001-ben *Hollandia alakítása*, 2005-ben *Az építészeti és a belvedere*, 2008-ban *A tervezés kultúrája*. Követve a holland példát, számos más európai ország is elkezdte a szakpolitikai dokumentumok kialakítását. A kormányok meghatározták az építészeti keretrendszert, a célokat. Csak Hollandia, Írország és Skócia esetében láthatjuk, hogy folyamatosan felülvizsgálják a szakpolitikát. A többi ország esetében az első verzió nál tartanak.

3. valamilyen más, ágazaton belüli dokumentumokról

Bizonyos országok különböző nemzeti szakpolitikai területeket alakítottak ki. Felmerül a kérdés, hogy van-e valamilyen terv arra, hogy hivatalos publikációt adjanak ki. 12 ország tervezi ilyen dokumentum kiadását, és valószínű, hogy ezek az országok már a jóváhagyási folyamat végén járnak. Szinte egész Európában van valamilyen nemzeti szintű formája az építészeti szakpolitikai dokumentumnak.

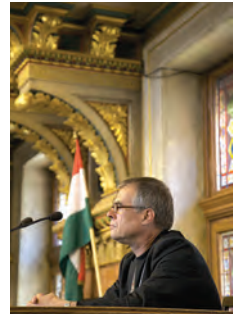
Időbe telt, amíg a különböző tagállamok visszajuttatták hozzánk a kérdőívre adott válaszokat, ezért még nem volt elég idő arra, hogy minden adatot feldolgozzunk, nem tudunk megvizsgálni minden kezdeményezést és dokumentumot. Egyelőre csak vázlatosan tudom bemutatni a következtetéseinket. Azt látjuk, hogy a különböző módszertanok, a különböző hagyományok az egyes tagállamokban eltérő szakpolitikai rendszereket alakítottak ki, hiszen az egyes országokban más és más adminisztratív és más kulturális hagyományok érvényesülnek. Jelenleg 17 olyan ország van, illetve 19 adminisztráció, amely rendelkezik hivatalos szakpolitikai dokumentummal. Ezen kívül 12 olyan ország létezik, amely tervezi hivatalos dokumentum kialakítását, vagy már a dokumentum elfogadásának a végső fázisában tartanak. A szám azonban a következő időszakban valószínűleg nőni fog. Ha azt nézzük, hogy hogyan fejlődnek ezek a szakpolitikák, akkor azt látjuk, ahogy más szakmai politikák esetében is, létezik itt is egy „európaizálási” folyamat. Ugyanis az egyes országok tanulnak egymástól és egyre jellemzőbb a konvergencia a szakpolitikák között. A szakpolitikák természete és tartalma nem következtethető ki kizárólag az alkotmányos adminisztratív vagy politikai keretrendszerből, amiben az adott szakpolitika kialakult. A Tanács határozatai és következtetései ösztönző hatással vannak az egyes tagállamokra, és ezáltal várható, hogy hozzá tudunk járulni európai szinten az állampolgárok életminőségének javításához.

Ezen kívül a kért dokumentum fontos eszköze annak, hogy legitimizáljuk az építészeti szakpolitikákat. Hogy milyen valódi hatást gyakorolnak ezek az európai eszközök a kormányzati folyamatokra, az még nyitott kérdés. Ahogy más, úgymond szelíd politikák esetében is láttuk, ez a dokumentum nem kötelező a tagállamoknak, ugyanakkor semelyik ország sem említette azt, hogy direkterre lenne szükség. Arra több ország rámutatott, hogy több kutatásra és bizonyítékra lenne szükség európai szinten, mert ezeknek a birtokában lehetne eredményesebben megvalósítani a tagállami szintű építészeti szakpolitikát. A jelenlegi helyzet jobb megismerése hasznos lenne azoknak az országoknak a számára, amelyek a szakpolitikájuk kialakításának első fázisában vannak, hiszen ezáltal az emberek tudatosságát erősíteni lehetne abban a tekintetben, hogy milyen fontos szerepet játszik az építészet az épített környezet kialakításában, és a kormányzati szervek milyen felelősséget képviselnek ennek az épített környezetnek a formálásában

Pódiumbeszélgetés

Moderátor: Rob Docter elnök, EFAP

Résztvevők: Tiina Valpola szaktanácsadó, Nemzeti Építész Tanács, Finn Építészetpolitika Program; Martin Colreavy főépítész tanácsadó, a kormányzat építészetpolitikai tanácsadója, Művészet, Örökség és a Gaeltacht (ír nyelvi régiók) Minisztériuma; Michael Braum elnök, Baukultur Szövetségi Alapítvány; Dariusz Smiechowski építészetpolitikai referens, SARP Lengyel Építészek Szövetsége; Soltész Ilona megbízott országos főépítész, Belügyminisztérium; Ertsey Attila, alelnök, Magyar Építész Kamara; Jan Olbrycht, az URBAN Intergroup elnöke, EP

Soltész Ilona ismertette a Nemzeti Építészeti Tanács égisze alatt 2008 óta folyó munka keretében összeállított magyar építészetpolitika tervezetét, amelyet a konferencia résztvevői előzetesen megkaptak. Az alábbiakban rövid kivonatot közlünk ebből a tervezetből.

Magyar építészetpolitika

„Jó környezetben élni ne legyen szerencse dolga”

Az építészetpolitika nem az építések politikája, szakmai belügy; fontos célja ráirányítani a figyelmet arra, hogy minden állampolgárnak joga és kötelessége felelősséget vállalni saját környezetéért, ugyanakkor az épített és táji környezet fenntartható alakítása társadalmi és kormányzati felelősség. Pontosítani kell, mi is az építészetpolitika tárgya. Általánosságban építészet az épített és táji környezet alakításának minden eleme: az épített és táji örökség védelme, a tájtervezés, a településrendezés, az építészeti tervezés, a mérnöki létesítmények tervezése, a tervezést megelőző, arra hatást gyakoroló folyamatok és mindezek eredménye, valamint az építőanyag-gyártás, maga az építés és végül a létrehozott épített és táji környezet használata. Tehát, amikor az építészetpolitikában összefoglalóan építészetről beszélünk, mindekre gondolunk. A dokumentum külön nem tér ki a tájépítészetre és a mérnöki létesítményekre, mivel ezekre általában érvényesek a környezetalakítással kapcsolatban a településrendezés és az építészeti tervezés kapcsán elmondottak. Az építőanyag-ipart és az építőipart érintő kérdésekről részleteiben nem esik szó, ugyanis ezekkel a jelenleg készülő építésgazdasági stratégia foglalkozik.

A fenntarthatóság környezeti szempontja mind a nemzetközi politikában, mind az egyes országok politikájában, gazdaságirányításában és a közbeszédben egyre nagyobb jelentőségű, ezért a XXI. század elején születő építészetpolitikának az építészeti minőség megfogalmazásakor nagy hangsúlyt kell helyeznie a környezettudatos területfelhasználásra, építésre, és szerepet kell vállalnia a természeti erőforrások megőrzésében, a természeti körforgás harmóniájának visszaállításában. A klímaváltozás egyre erőteljesebben jelentkező hatásaihoz történő alkalmazkodásban és a szén-dioxid-kibocsátás mérséklésében jelentős szerepet játszik a településrendezés, az építészeti tervezés, az

építőanyag-gyártás, a kivitelezés, a települési és a települések közötti infrastruktúra, valamint az épületek használata, fenntartása, üzemeltetése.

A dokumentum összefoglalja azokat a célokat és tennivalókat, amelyek az építészeti minőséget, a környezettudatos településrendezést, építést és az építészeti értékek védelmét szolgálják. Fontos, hogy az épített és táji környezet alakítása a korábbinál jóval nagyobb nyilvánosságot kapjon, és hogy minél többen élhessenek a véleménynyilvánítás és a téralakításban való aktív részvétel lehetőségével.

A legfontosabb feladatok

1. A *jogszabályalkotásban* szemléletváltásra van szükség: az *alkotó építész* vegyen részt az épített és táji környezet alakításának teljes folyamatában, a tervezés kezdetétől a megvalósulásig. Az építésüggyel kapcsolatos jogszabályi környezetet az építésügyi hatóságok és a szakmai szervezetek bevonásával a hatékonyság és a gyakorlati alkalmazhatóság érdekében *átfogóan felül kell vizsgálni*. A vizsgálat eredményének figyelembevételével, alapos szakmai párbeszédet követően, *egyszerűbb, koherens, a jó építészeti és életminőséget célzó építésügyi szabályozást kell kialakítani* a fenntartható fejlődés elveinek érvényesítése érdekében.
2. A *településrendezés tervezésében új szemléletre van szükség*, amely arányosan figyelembe veszi a hely egyediségét, kellőképpen rugalmas a piactudományi környezetben. A normatív övezeti állapotterveket fokozatosan át kell alakítani környezetterhelés alapú folyamattervekké, hogy a társadalmi elvárásoknak és a fenntartható településrendezés elveinek megfeleljenek.
3. A ráhatásmentes és egyenletesen magas színvonalú, egységes és kiszámítható építésügyi hatósági feladatellátás érdekében a kormányzat hozzon létre a helyi önkormányzattól független *építésügyi hatósági rendszert*.
4. A jogkövető magatartás elérése érdekében az *építésfelügyelet* további erősítése szükséges.
5. Az építésügyi intézményrendszer átalakítása során erősíteni kell az *önkormányzati főépítési rendszert*.

6. *Közbeszerzés* során előnyben kell részesíteni a jó építészeti minőséget biztosító, környezettudatos és klímabarát megoldásokat, valamint az energiahatékony építési módokat, technológiákat.
7. Az állami példamutatás jegyében a kormányzat jelöljön ki közpénzből megvalósuló – kisebb, nagyobb – *mintaberuházásokat*, amelyek a teljes folyamatot és a végeredményt tekintve is minden szempontból példaértékűek. Ezek előkészítéséhez a Nemzeti Építészeti Tanácsot alkotó szakmai szervezetek segítséget nyújtanak.
8. Az oktatásért, a kultúráért, az építészetért és a környezetvédelemért felelős tárcák együttműködve dolgozzanak ki vizuális és környezeti kultúra oktatási programot a *közoktatásban*, és annak népszerűsítését a *médiában*.
9. A kormányzat teremtsen összhangot az építészmérnök, építőművész, településmérnök és tájépítész képzés és a hasonló, párhuzamos oktatási formák között a *felsőfokú oktatásban és a szakmai továbbképzésben*. Valamennyi felsőoktatási formánál legyen követelmény az adott képzésnek megfelelő arányban az épülettervezéssel, az épített alkotások fenntartásával, megőrzésével, a táj- és településtervezéssel összefüggő tudásanyag, valamint a táji és épített környezet fenntartható módon történő alakítására vonatkozó tárgyabb ismeretek elsajátítása a korszerű, a mainál – külföldön is – versenyképesebb szakmai tudás érdekében.
10. Az *épített örökség megóvása*, méltó felújítása és hasznosítása, valamint a *környezettudatos építés* érdekében a kormányzat alakítson ki olyan *hatékony ösztönzési formákat* (támogatás, adókedvezmény), amelyek a beruházókat, valamint az értékes épületek tulajdonosait érdekeltté teszik az építészeti értékek megőrzésében, illetve a környezettudatos, energiahatékony építésben és felújításban.
11. Az építésügyért felelős tárca dolgoztasson ki az épített környezet alakításának és megőrzésének minden területére kiterjedő *kutatói programot*, amelynek célkeresztjében a fenntartható, környezettudatos településtervezés és építés áll.
12. *Széles körű társadalmi vitára* van szükség az épített környezet jelentőségéről, fontos kérdéseiről. Folyamatos megjelenést és nyilvánosságot kell teremteni a fenntartható településrendezés és építés elveivel, ezen belül a környezettudatos, energiahatékony építéssel, felújítással és épülethasználattal kapcsolatos tájékoztatás, valamint az épített örökség értékeinek és a kortárs építészet eredményeinek bemutatása számára.
13. A kormányzat vizsgálja meg *nemzeti építészeti központ* létrehozásának és – a kezdeti időszakban – támogatásának lehetőségét. A központ létrehozása a szakmai szervezetekkel együttműködve, a meglévő szerveződésekre alapozva történjen.
14. *Aktuális kormányzati feladat* a válság következtében nehéz helyzetbe került tervezőirodák tervezési feladathoz, megbízáshoz juttatása annak érdekében, hogy a nagy, állami tervezőirodák széthullását követően, a húsz év alatt felépített hazai szakmai műhelyek, az értékes szellemi kapacitás ne menjen veszendőbe.

Tiina Valpola

A magyar szakpolitika nagyon világosan bemutatja az építészeti kultúra státusát az országban. Ezen kívül konkrétan megfogalmazza az építészet szerepét a társadalmon belül. Azt is megfogalmazza, hogy hogyan lehet ezeket az erőforrásokat a közjó érdekében kihasználni. A szakpolitikának ez az átfogó természete egyrészt az erőssége, másrészt azonban a gyengesége is. Az olvasó számára nem elég világos, hogy ki is a fogadó fél, ki az, aki beszél, ki az a „mi”? A szövegben folyamatosan azt olvassuk, hogy „mi”. Szeretném megkérdezni, hogy ki az a „mi” és kihez beszél? Ez az „mi” a hatóságokat, a minisztériumokat jelenti, vagy az építész közösséget, vagy a kettőnek az egyvelegét? Kik a célcsoportok, kire irányul ez a szakpolitika? Az lenne-e a célja, hogy a hatóságok javítsák saját munkavégzésüket, vagy a célcsoport maga a szakma, vagy általában a nyilvánosság? Ugyanis ez nagyon fontos, hiszen nem az a lényeg, hogy mennyire jól fogalmazzunk meg egy dokumentumot, ha azt csak az építészek fogják olvasni. Az a lényeg, hogy azokhoz szólhassunk, akik érintett felek és együttműködő partnereink a társadalomban. Mindannyian tudjuk, hogy mennyire nehéz ez a feladat, hiszen mindannyian megkíséreltük a saját országunkban, hogy jó szakpolitikát állítsunk össze. Az építészeti szakma különösen nehéz helyzetben van a társadalmon belül. Egyetlen lehetőségünk az, hogy pontosan próbáljuk megérteni, hogy mit is akarunk elérni és ezt pontosan meg is fogalmazzuk. A legfontosabb üzenetünk az, hogy az építészet nem az építészek hobbija, hanem egy konkrét eszköz, amelynek segítségével az emberek jobb életéről szóló álmát segíthetjük megvalósulni. Az üzenetünket több síkon kellene megfogalmaznunk. Egy szakpolitikát például jó regényként is lehetne olvasni, hogy a különböző olvasók mindannyian találjanak benne valamit, ami hozzájuk szól. Tudom persze, hogy ez nagyon nehéz.

R.D.: *Kedves Tiina, úgy olvasta a magyar dokumentumot, mint egy regényt? Nos tudom, hogy Finnország az első európai országok közé tartozik, amelyek kialakítottak építészetpolitikai dokumentumot. Finnországban arra fektettek hangsúlyt, hogy ösztönözzék a helyi önkormányzatokat a munkára különböző programokon keresztül, annak érdekében, hogy a nagyközön-séget is bevonják az élhető környezet kialakításába. Ezt az aspektust megtalálta a magyar dokumentumban? Vannak-e más javaslatai, amelyek ezt elősegíthetik?*

Igen, a dokumentum foglalkozik a helyi döntéshozókkal való kapcsolat kialakításának fontosságával. Azt hiszem, hogy minden országban elég széles autonómiával rendelkeznek az önkormányzatok a földhasználat és az építési ágazat területén. Finnországban az volt a legfontosabb következménye annak, hogy létezik országos szintű szakpolitika, hogy egész sorozat önkéntes helyi szintű szakpolitika valósult meg. Szerencsés módon ugyanis két város az országos mintájára önként kialakította a saját szakpolitikáját. Azután elkezdtek az Országos Építészeti Fórum működését, és ennek keretében az önkormányzatokat arra ösztönöztük, hogy mindannyian alakítsák ki a saját szakpolitikájukat. Megszerveztük számukra az információellátást, konferenciákat, szemináriumokat szerveztünk.

R.D.: *Ez egy nagyon fontos pont, ezt ne felejtsük el. Most nézzük meg, mi a helyzet Írországban. Martin, mi az első gondolat, amit megfogalmaznál a témával kapcsolatban?*

Martin Coileavy

El kell ismernünk azt a munkát, amit a magyarok Nemzeti Építészeti Tanácsa elvégzett a dokumentum összeállítása kapcsán. Átfogó dokumentumról van szó, amely alaposan megvizsgálja mindazokat a kérdéseket, amelyekkel Európában is foglalkozni szeretnénk. Megjegyzéseim elsősorban a szakpolitikára irányulnak, és szeretnék konstruktív lenni. Vannak olyan kérdések, amelyek a legtöbb szakpolitikában megjelennek. Például a város-tervezés, a területtervezés, a technológia, az energiahatékonyság, a kultúra, az oktatás és a kutatás. Ezek a példák, amelyek szinte minden ország szakpolitikájában ott vannak. Két gondolatot szeretnék megfogalmazni azoknak, akik még dolgoznak a szakpolitikájukon. Az egyik a tartalmi kérdés, a másik pedig az irányítás.

A tartalom: igen nagy hatást gyakorolt rám az ajánlások közül némelyik. Az egyik egy átfogó célra vonatkozott és értékorientált módszerről beszélt, amely áthatja az egész szakpolitikát. Ide kapcsolódik a kutatás kérdése, és úgy érezzük, hogy jó a kiindulási alap. Jó, ha először létrehozunk egy fehér könyvet arról, hogy mi az, ami még nincs meg: egy hiány-elemzést. A másik jó ajánlás, hogy a szakpolitika kapcsolódjon össze a nemzeti klímaváltozási szakpolitikával – fontos, hogy más területekkel integrálódjon a munkánk, ne későbbre halasztódjon az integráció.

A nyilvánosság bevonása: érdekes gondolat az elképzelés arról, hogy a médiát is be kell vonni, hogy megvizsgáljuk egy építészeti központ gondolatát. Azt hiszem, az igazán nagy kérdés mindig az, hogy hogyan lehetne sikeresen bevezetni a szakpolitikát. Nekünk évekbe telt, hogy megállapodást hozunk létre az összes érdekelt fél között, és valóban elfogadják, hogy mi a feladatuk.

R.D.: *Azt hiszem, hogy nagyon fontos, amit kollégánk, Martin hangsúlyozott. Most nézzük meg, Németországban a Bundes Stiftung Baukultur hogyan próbálja az összes érdekelt felet összehozni.*

Michael Braum

Elovestam Magyarország szakpolitikai dokumentumtervezetét, és azt látom, hogy sok olyan pont szerepel benne, amelyekkel mi is foglalkozunk Németországban. Szerintem nagyon fontos, hogy mindenki, aki az építészeti kultúrában érdekelt, például a tájépítészek és a mérnökök is leüljenek a megbeszélések asztalához. Ugyanakkor az építészeti kultúra termékeinek használói-val is beszélgetnünk kell, velük egyébként is együtt kell működni a szakmabelieknek.

A kormányok feladata az, hogy segítsék, támogassák a helyi kezdeményezéseket az országban. A legfontosabb feladat, hogy előmozdítsuk a helyi kezdeményezések megvalósulását, hogy magas szinten beszélgessünk az építészeti kultúra problémáiról. Mindennapi életünk 80%-át befolyásolja az építészet. Figyelembe kell venni a legfontosabb politikai kérdéseket és ezeket érvényesíteni kell a mindennapi életben. Ez a mi munkánk. Ezeket szerepeltetni kell az anyagban, de a legfontosabb munka arra vonatkozik, hogy hogyan lehet ezt valósággá változtatni.

R.D.: *Ha jól értem, akkor ez az alulról felfelé és a felülről lefelé építkező stratégiák kombinációja lenne?*

Igen, de arra is rá kell mutatni, hogy fontosabb az alulról felfelé építkező dimenzió. Németországban azt látjuk, hogy ha mi a Bundes Stiftung Baukultur részéről támogatni szeretnénk a helyi kezdeményezéseket, akkor ezek a kezdeményezések azt fogják mondani, hogy „ő, hát ez egy felülről érkező kezdeményezés”. Örülünk annak, hogy létezik a Bundes Stiftung, de nagyon nehéz munkát jelent a helyi kezdeményezések támogatása a valóságban.

R.D.: *Mi a helyzet Lengyelországban? Lengyelország lesz az uniós elnöke a következő félévben, készül a szakpolitikai dokumentum. Hogy működik ott a kapcsolat a központi irányítószervek és a helyi kezdeményezések között?*

Darius Smiechowski

Kétszer is elolvastam a magyar dokumentumtervezetet, és próbáltam valami újat találni benne. Valószínűleg semmi nem hiányzik belőle. Meglehetősen idealisztikus anyagról van szó – leg-

alábbis Lengyelország szempontjából. Olyan munkának tűnik, amely még mindig túlságosan messze van a valóságtól. A dokumentum első oldalain kritikai diagnózist látunk a jelenlegi helyzetről. Az szerepel benne, hogy az épített környezet helyzete folyamatosan romlik.

Természetesen igyekszünk pozitívan beszélni a kérdéseinkről és megfogalmazni a megfelelő szakpolitikát. Lengyelországról szólva: olvastam a legutóbbi közvélemény-kutatások eredményeit. Amikor az ember közvélemény-kutatásokat olvas, akkor néha elgondolkodik arról, hogy valójában hány embert, milyen csoportokat kérdeztek meg. Azt állapították meg, hogy a lengyel népességnek egy kicsit több mint 50%-a elégedett a középületekkel, és még többen elégedettek a környezetükkel. Ugyanakkor az építésszek, a várostervezők, a szociológusok éppen az ellenkezőjét állítják. Sokszor ezek a szakmai képviselők kritikus véleményt fogalmaznak meg mindarról, hogy milyen a jelenlegi helyzet és milyen irányba fejlődik. Ha megnézzük a dokumentumot – hiszen egy ideje nálunk is létezik egy ilyen dokumentumtervezet – „azt látjuk, hogy megpróbálja maga mögött hagyni az ideális megoldások világát, és inkább 10 vagy 12 parancsolatot próbál megfogalmazni a legjobb építészeti minőség érdekében. A lengyel helyzethez viszonyítva érdekesnek találom a magyar dokumentumot, elsősorban a tervezési részét, és van egy külön része, ami az egészséges hazafiságról beszél, az egészséges patriotizmusról. Fontos még az is, hogy a fenntarthatóság kérdése ne vesszen el a bürokrácia útvesztőjében, és az emberek ne kezdjék ezért gyűlölni a környezetvédőket.

R.D.: *Egészséges hazafiság. Elég idős vagyok, hogy emlékezzem a kritikai regionalizmusra. Az egészséges hazafiság – ez érdekes koncepció, később visszakanyarodhatunk rá, mielőtt még Ilonát felkérném arra, hogy röviden kommentálja, hogy hallott-e olyasmit, amit felhasználhat a politika kialakításában. A lengyel dokumentum sem hivatalos dokumentum, csak dokumentumtervezet. Talán csak Franciaországban találunk hivatalos dokumentumot, Franciaországban gyakorlatilag törvény szabályozza az építészetet. Van itt valaki Franciaországból, aki elmagyarázná, hogy hogyan működik, mennyiben különbözik ez az Európában tapasztaltaktól? Lionel, Isabell, esetleg meg tudná magyarázni, mert biztos vagyok benne, hogy sokan azon gondolkoznak, hogy mi a különbség egy törvény és egy politikai memorandum között.*

Lionel Dunet

Véleményem szerint a nagy különbség abban rejlik, hogy nálunk konkrét törvény van. A törvény első paragrafusában az első mondat az, hogy az építészet közérdek. Ez egyfajta elkötelezettség az építészet iránt az egész ország részéről. A törvény szabályozza, hogy hogyan lehet az urbanisztikát és az építészetet az egész országban szabályozni. Oktatást, képzéseket kell tartani, és arra kell biztatni az embereket, hogy helyi építészeti politikákat dolgozzanak ki.

R.D.: *Értem, tehát kötelezővé teszi a politikusok számára, hogy a Baukulturt vegyék figyelembe a közpolitikák alakításában.*

Megfelelő kultúrát kell kialakítani a teljes francia lakosság számára. Meg kell magyaráznunk, meg kell győznünk az embereket – nemcsak a politikusokat, hanem minden egyes állampolgárt, aki építészeti megoldásokat használ.

R.D.: *Lenyűgöző látni, hogy Franciaországban a népszerűség köré épül az egész gondolatsor. Ilona, az itt elhangzottak közül hallott bármit is, ami kapcsolatba hozható az Önök politikájával?*

Soltész Ilona

Az első dolgunk az, hogy azonosítsuk a problémát – úgy vélem, hogy ezen a momentumon már túlhaladtunk. A második feladat a prioritások azonosítása – azt hiszem, ezen is túl vagyunk. A következő lépés meghatározni az utat, amely mentén a célok a legmegfelelőbb módon érhetők el. Konszenzusra kell jutnunk az utakkal, módokkal kapcsolatosan. Az ezt követő lépés azon emberek, személyek és szervezetek és a feladataik azonosítása, akik érintettek ebben a játékban.

R.D.: *Lássuk, hallunk-e további hasznos ajánlatokat, javaslatokat!*

Ertsey Attila: Nemzeti Építészetpolitika – a MÉK és a MÉSZ álláspontja

A magyarországi építész szervezetek és az illetékes minisztérium (a korábbi Gazdasági Minisztérium, majd a jelenlegi Belügyminisztérium) stábja évek óta dolgoznak az építészetpolitikai dokumentum megalkotásán. Az itt bemutatott hivatalos változat érdemi része még az előző kormány idején készült, az előző országos főépítész, Fegyvernek Sándor bevezetőjével. A 2010-es választások után alaposan ártrendeződött az államigazgatás, új minisztériumok jöttek létre, az épített és táji környezet állapotaért felelős intézmények átstrukturálódtak. Hivatalba lép az új országos főépítész, akinek feladata az építészetpolitika gondo-

zása. Nemrég fogadta el a Parlament az új Alaptörvényt, amely kiter az épített környezet állapotára és az állam ezzel kapcsolatos feladatköreire. Az Alaptörvény meghozatalát követi majd a sarkalatos törvények átdolgozása, amelyek közt nyilvánvalóan az épített környezetet érintő jogszabályok is szerepelnek majd. Ezt a jogalkotási hullámhegyet kell kihasználnunk, hogy az építészpolitikát bevigyük a politikusok és a polgárok tudatába.

Ezért a Belügyminisztériumtól ez év elején véleményezésre megkapott anyagot – annak legfontosabb, értékes részeinek megtartásával – a Magyar Építész Kamara és a Magyar Építőművészek Szövetsége közös munkacsoportja alapvető szerkezeti és tartalmi átdolgozásnak vetette alá. Áttekintettük több európai ország építészpolitikai dokumentumát – többek közt a norvég, az ír, a finn, a szlovák, a lengyel anyagokat és alapidokumentumokat, valamint a Lipcsei Chartát, illetve az ACE „Építész és életminőség” című 21 pontját. Ezek alapján egy jól tagolt, áttekinthető szerkezetet választottunk, amely a laikus olvasó kezébe is érhető, átlátható írást ad. Ezzel azt is jelezni kívántuk, hogy a dokumentum – bár alapvető célja a szakpolitika megfogalmazása, de ennek stílusa, formája érthető kell legyen a szakmai szempontból laikus politikusok és a társadalom bármely tagja részére, hiszen az épített és táji környezet ügye közügy, nem szakemberek belügye. Az alábbiakban kivonatoltan ismertetjük a dokumentum tartalmát – a teljes anyag a Magyar Építész Kamara honlapján elérhető.

Az útjára indítandó Nemzeti Építészpolitika célkitűzése a Magyarország új Alkotmányában lefektetett alapelvek érvényre juttatása, gyakorlati megvalósulásának elősegítése.

Az épített és táji környezet minősége alapvetően határozza meg testi és lelki egészségünket, megfelelő keretet adhat az emberi méltóság kiteljesítéséhez. Az épített és táji környezet minősége és az életminőség szorosan összefügg egymással. Harmonikus, egészséges környezetben jó élni. Harmonikus, egészséges környezetben jó, innovatív gondolatok születnek.

A Nemzeti Építészpolitika létrehozása során az alábbi alapvetéseket kell tisztáznunk:

- A környezet fogalmában benne foglaltatik az épített-, táji és természetes környezet.
- Meg kell határoznunk, mit értünk egészséges épített és táji környezeten, miért nem tartjuk egészségesnek a mai környezetünket.
- Fel kell vázolnunk egy reális helyzetképet.
- Fel kell vázolnunk egy jövőképet, és a hozzá vezető lépéseket:
 - mit kellene tenni, hogy épített és táji környezetünk harmonikus és egészséges legyen.
- Meg kell határozni, kinek és hogyan szól a Nemzeti Építészpolitika:

- politikusoknak, kormányzati szereplőknek
- szakmai szereplőknek
- mindenkinek.
- Kinek mi a feladata a Nemzeti Építészpolitika létrehozásában, életbeléptetésében és karbantartásában:
 - a kormányzat részéről
 - az államigazgatás, a helyi hatalom részéről
 - a szakmai szervezetek – kamarák, szövetségek részéről.

A Preambulum egy Palladiótól származó idézet után helyzetképet rajzol fel az épített környezet ellentmondásos állapotáról, az értékes örökségről, a pusztulási folyamatokról és az építésügynek nem a jelentőségének megfelelő reprezentáltóságáról.

A jövőkép felvázolja az azonnali teendőket, a középtávú – a kb. 2030-ig terjedő változásokra vonatkozó, és a hosszú távú – az épületek teljes életciklusára terjedő teendőinket. Az elkövetkező időszak radikálisan át fogja alakítani környezetünket. A tartalom hét fő szerkezeti egységre tagolt, amelyet a jelent és a jövőbe mutató tendenciákat illusztráló képanyag egészít majd ki. A fejezetek a címük szerinti tartalmi összefoglaló után a legfontosabb stratégiai teendőket, feladatokat fogalmazzák meg.

1. A Szemléletváltás a környezeti kihívások és a minőségi átalakulás igényét fogalmazza meg, hogy az épített környezet fogalma be tudjon vonulni a köztudatba, kulturális és gazdasági értéket megjelenítve.
2. A Fenntarthatóság, lokalitás, rehabilitáció a klímaváltozásra való reagálást (a Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia szerint) és a fenntartható jövő alapját, a helyi gazdaságot állítja a középpontba, amelynek megerősödését kell szolgálnia a szabályozásnak. Ehhez szorosan kötődik a regionalizmus, a tradíció ismerete, kulturális és ökológiai értelemben, és a meglévő épületállomány feljavítása. Előterbe kerül az életciklusban való gondolkodás, a költség-tudatosság, az energiatudatosság, a vízhasználat és szennyvízkezelés, a decentralizáció kérdései. A 2020-as EPBD (Energy Performance of Buildings Directive) hatásai, a „közel nulla” energiaigényű épületek megjelenése átforgatja gondolkodásunkat és gyakorlatunkat. A fenntarthatóság elveinek meg kell jelenniük a településtervezésben is.
3. Az épített környezet minősége fejezet kiter a közpénzből történő építés példaértékére, a tervpályázatok jelentőségére, a főépítész szerepére, amely döntő a minőség megjelenésében. Az építési folyamat egészében meg kell valósítani a minőség-ellenőrzést és a világosan megnevezhető felelősségi köröket. A közbeszerzésnek egyszerűnek és a minőségre koncentrálóknak kell lennie.
4. Az állam és a közsféra szerepe fejezetben a Lipcsei Charta céljai szerepelnek az első helyen: az integrált városfejlesztés,

a város és térsége összehangolt fejlesztése, a leromlott területek fejlesztése, a helyi gazdaság erősítése.

Szükséges az építést érintő jogszabályok újraalkotása, egyszerűsítése. Új, regionális és független építhetőség kiépítésére van szükség, amely figyelembe veszi a helyi véleményeket, de nem térítik el helyi érdekek. Fontos a helyi döntésekben a részvétel, az érintettekkel történő párbeszéd. A területfejlesztésnél lényeges a helyi adottságoknak megfelelő alakítás, a szubszidiaritás, és az összehangolás a település és a régió integrált fejlesztése közt. Be kell vezetni a Betterment (többségiérték) adót a kiegyensúlyozott fejlesztés érdekében.

5. A Tudás, kompetencia, népszerűsítés fejezetben az építészetet mint a kultúra részét definiáljuk, ahol a művészi és technikai elem keveredik. Az építészetnek meg kell jelennie az alapfokú oktatásban, és felette is. Az építészeti oktatásban a Fenntartható környezettervezés (Sustainable Environmental Design) elveinek kell megjelennie. Az építészeti népszerűsítésére Építészeti központokat kell létrehozni a városokban (ennek kitűnő példája a budapesti FUGA) a városok támogatásával.
6. Az Örökségvédelem fejezetben felsorolt teendők közül a legsürgősebb, hogy a nálunk még mindig befejezetlen örökségvédelmi leltárt el kell készíteni, beleértve a határon túli magyarok lakta területeken lévő építészeti emlékeket, amelyeknek megmentésére esélyünk sincs, de dokumentálásukra igen. Szükség van az örökségvédelemben alkalmazott tradicionális technikák oktatására. Az örökségvédelem munkahelyteremtő hatású, és szerepe van a helyi foglalkoztatásban és szakmai kultúrában. Ez új források bekapcsolását teszi lehetővé.
7. A Nemzetközi megjelenés fejezetben foglaltak szerint az álamnak az építészetet mint a magyar kultúra hordozóját a nemzetközi kulturális kommunikáció részévé kell tennie. A magyar építészeti alkotásaikkal és nemzetközi pályázatokon történő sikeres jelenlétükkel méltóak a nemzetközi szinten való megjelenésre. Ennek materiális alapját is meg kell teremteni. A magyar építész és mérnök irodákat fel kell tőkésíteni, hogy szak tudásukkal megjelenhessenek a világ fejlődő régióiban, és elő kell segíteni a határokon átnyúló együttműködésben való részvételüket. A Függelék tartalmazza a Nemzeti Építészeti politika végrehajtásáért felelős kormányzati szervek felsorolását, az illetékes minisztériumok és

a mellettük létrejött tanácsadó testületek, munkabizottságok listáját.

A dokumentum készülsége 80%-os, hiszen nem volt még alkalom a teljes körű megvitatására, erre most érkezett el az idő. Az EFAP-konferencián elhangzottak alapján a fenti célok bizonyos részletekben kiegészültek:

- Meg kell határoznunk, kit céloz az építészeti politikai dokumentum? A politikusokat, a szakmát, az átlagpolgárt? Valószínűleg mindhármát, ezért közérthetőnek kell lennie.
- Felülről irányított (Top Down), vagy alulról kezdeményezett (Bottom Up) folyamatot célzunk meg? Esetleg mindkettő párhuzamos alkalmazását?
- A bemutatott osztrák példa (Zwischenwasser falu építészeti politikája) azt támasztja alá, hogy a településeknek maguknak kell létrehozniuk saját helyi építészeti politikájukat, és ebben kell nekik segítséget nyújtani. A hangsúly áthelyeződik a helyi politikára, a helyi gazdaság erősítésére, az autonómia-ra. Az Építészeti politikának a jelenleg társadalmi vita alatt álló Nemzeti Vidékstratégiával összhangban kell lennie.

A konferencia után a további feladat az, hogy az Építészeti politikai dokumentumot az új országos főépítéssel együttműködve továbbalkítsuk, és 2011 végéig befejezzük. Időközben beillesztendő javaslatok születtek a tájépítészek, az Országos Főépítészeti Kollégium részéről. Az anyag hiányos fejezeteit véleményeztetni kell a szakmai szervezetekkel, javaslatokat bekérve, például az örökségvédelmet illetően, továbbá külön, kiemelt egyeztetés során kell a Magyar Mérnök Kamarát bevonni az anyag véglegesítésébe, mivel ők is az építésügy főszereplői. Ha ezeket a kérdéseket meg tudjuk válaszolni, akkor elmondhatjuk, hogy megalapozott és legitim dokumentumot hoztunk létre. Ez a 2011-es év feladata.

Építészeti között lévén fel kell tennem a kérdést: végül is segíti-e a munkájukat az, ha létezik építészeti politika? A politika korlátozhatja a szabadságot, ha előírja, hogy mit kell tenni, vagy azt, hogy hogyan. És ki fizet mindezért? Kérdésem az EFAP-konferenciához: valóban szükségük van-e igazgatásra? Az építészeti politika a városi politika része: lehetőségeket teremti. Éppen a lehetőségekre van szükség, nem pedig korlátokra. Kérdés, hogy mi lenne a legjobb az építészeti szakmának, ami által a környezet minőségét is javítani lehet, mi lenne az, ami ugyanakkor arra is rávilágít, hogy megéri a minőségbe beruházni.

2. témakör: Duna és víz

Moderátor:
Beleznay Éva építész, urbanista

Dr. Banai Miklós

fizikus

Szeretném Önöket Közép-Európa múltjának és jelenének a tényeivel megismertetni. A Duna végigfolyik a Közép-Európai térségen. Szeretnénk megérteni az ebben a térségben élő emberi közösségeket, hogyan épülnek föl, milyen módon szervezik az életüket. Ezen belül is Közép-Európára koncentrálunk – a Duna Régió Stratégia Közép-Európa déli részét fogja össze. Az itt élő emberek sorsát a Duna úgy határozhatja meg pozitív módon, hogy nem elválasztja az embereket, hanem összeköti őket. Meg szeretnénk érteni az ember és környezetének kapcsolatát az épített környezeten keresztül.

Közép-Európában sok, a közös múltat idéző építészeti emlék van. Nyugatról kelet felé haladunk a régióban:

Nürnberg: valamikor a Szent Német Római Birodalom központja, ahogy azt a császári várkastély is mutatja az egyik képen. Nürnbergben a múlt és a jelen építészeti emlékei harmóniát mutatnak. Hasonló harmóniát láthatunk például Krakkóban, Regensburgban, Passauban. Vagy Salzburg környékéről a Wolfgangsee képen jól lehet látni az épített környezet és a természet harmóniáját. Bécsen keresztül tovább kelet felé, a Fertő tó mellett a Fertődi kastély – Kőszeg – Selmechánya – Buda – Késmárk – Lőcse – Eperjes – Kassa – Vajdahunyad – Segesvár – Marosvásárhely: XIX. sz. vége, XX. sz. eleje építészeti emlékei.

Ha átérünk Ausztria és Magyarország határán, az épített környezetet figyelve, az embert elfogja egyfajta szomorúság az épített környezet romlását látva.

Zsámbéki templom – Tatai vár – Szepesi vár – Fogaras – Segesvár utcái – Erdélyi házak, templomok – Boldogkővár – Székesfehérvár: az Árpád-házi királyok koronázási székhelye, Közép-

Európa egyik legnagyobb katedrálisának már csak az alapjai vannak meg – Alcsútdoboz: József nádor kastélyának csak egy fala áll – Budai vár romjai: a vár múltjára utalnak vissza.

A közös múltat és Közép-Kelet-Európa közelmúltját szeretnénk megérteni, az itt élő emberek múltját és közelmúltját. Az építészeti emlékekben látható különbségeket a legegyszerűbben vallási, kulturális, politikai, egy szóval civilizációs eltérésekben kereshetjük.

A Kárpát-medence három civilizáció határára esik. Ennek a három civilizációnak az elmúlt évszázadokban folytatott küzdelmei alakították a sorsát, épített környezetét, területigazgatását. Ez a három civilizáció a latin keresztény (nyugati) civilizáció, a görög-keleti civilizáció és az iszlám civilizáció. Az adott civilizációkat a következő két alapkérdésre adott válaszaikon keresztül ragadhatjuk meg a legkönnyebben: az adott közösség tagjainak együttélését milyen értékrendszer határozza meg, illetve az adott közösség létfeltételeit milyen módon biztosítja. Erre a két kérdésre a három civilizáció némileg eltérő választ ad:

- A latin keresztény civilizációban a közösség tagjainak együttélését a zsidó-keresztény kultúrkörből kialakult latin keresztény vallás szabályozta az elmúlt századokban. A létfeltételeket pedig a széleskörűen elterjedt magántulajdon intézményrendszer segítségével biztosították.
- A görögkeleti civilizációban, legalábbis annak meghatározó nagyságú területén, a közösség együttélését szabályozó értékrendet a pravoszláv irányzat szabályozta, míg a létfeltételeket alapvetően az ún. szláv faluközösség köztulajdon eszményére alapozva biztosították.

Wolfgangsee

A Budai Vár romjai

- Az iszlám esetében a közösség tagjainak együttélését az iszlám vallás alaptézisei szabályozták, a létfeltételeket itt is alapvetően köztulajdonra alapozva biztosították az elmúlt századokban.

Mi különbözteti meg ezt a három civilizációt?

Az értékrend követésén túl a magántulajdon és a köztulajdon elterjedése. Azt tapasztaljuk, hogy a generációról generációra öröklődő magántulajdon környezetében jön létre olyan hatékony gazdálkodási forma, amely a természeti környezet megővésére, annak a továbbörökítésére törekszik. Ebben a környezetben alakul ki a természeti környezettel egyensúlyt tartó hatékony gazdálkodás szemlélete.

Mi lehet a forrása a hatékonyság növekedésének?

A megismerés. A megismerésből származó többletismeret, és a többletismeretből származó technikai újítások és innováció azok, amelyek az adott erőforrásnak a hatékonyságát növelik. Ezt láttuk az elmúlt századokban, Európát ez különböztette meg, ez emelte föl, tette a Föld vezető kulturális civilizációs övezetévé a XX. század elejére. A Duna Régió Stratégia által érintett Közép-Európa keleti része a XV. századra csatlakozott a nyugati civilizációhoz.

Hogyan alakult Közép-Európának és benne a Duna Stratégiát alkotó déli részének a múltja?

Három külső folyamat az, amely Közép-Európa sorsát meghatározta.

- Az első folyamatot a Mongol Birodalom jelentette, amely elért egészen Közép-Európáig, de tartósan nem sikerült behatolnia.
- A másodikat a Török Birodalom, amely az iszlám zászlaja alatt terjeszkedett, behatolt Közép-Európa déli részére (a Budai Vár és a székesfehérvári katedrális is a török hódítás alatt pusztult el).
- A harmadik külső folyamat Moszkva expanziója. Közép-Európa háromnegyed részét foglalta el két lépésben, 1772–1835 között felszámolták a lengyel–litván királyságot, és annak elfoglalták a kétharmad részét. Ennek alapvető hatása volt a következő 200 évben Közép-Európa sorsára: a mozgósítható népességszám Moszkva oldalára billent. A második lépésben pedig, 1878–1945 között elfoglalták a Balkán északi részeit, majd elfoglalják a Kárpát-medencét, Csehországot és Kelet-Németországot is.

Közép-Európa háromnegyed része egy fél évszázadra kiszakadt a nyugati civilizációból.

Volt egy olyan momentum ebben a folyamatban, amikor úgy tűnt, hogy Moszkvát meg lehet állítani és Európa keleti határait azokon a határokon lehet stabilizálni, ahol 1772-ben voltak. Ez a momentum 1917-ben következett be, amikor Moszkva kapitulált és megszületett a breszt-litovszki béke. Ez az I. világháború harmadik évének végén következett be. A Német–Osztrák–Magyar

Szövetség felszabadította Lengyel-Litvániának azt a 2/3-át, amelyet 1772 után foglaltak el.

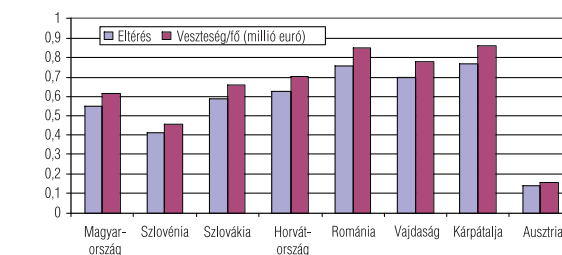

Európa 1949-ben

Miért nem sikerült a stabilizáció? Felszabadították Lengyel-Litvánia területét, azonban nem állították azonnal helyre a lengyel-litván államot. Ez olyan momentum volt, amelynek elmaradása következtében Közép-Európa instabil állapotba került.

Következmények:

- hatalmas anyagi veszteséget szenvedtek el a XX. században Közép-kelet Európa népei,
- az épített környezetben elmaradt beruházások, elmaradt állagmegőrzések, ahogy azt a felvezető képek is mutatják,
- elmaradások az oktatásban, az infrastruktúrában.

Veszteségek

Mit javasolhat egy fizikus Közép-Európa helyreállítására?

Azt gondolom, hogy a nyugati civilizáció alapjait kell helyreállítani. Úgy a közösség tagjainak együttélésben, mind a magántulajdonosi intézményrendszerben. Értelmszerűen helyre kell állítani az épített környezetet. Az Európai Unió határait terjesszük ki a latin keresztény Európa természetes határára. Azokra a határookra, ahol 1772-ben is Európa határai húzódtak, amely határok a megelőző 400 évben stabilan fennálltak.

Az épített környezet helyreállítása – mint a mongol és a török hódítás után is –, igen jelentős gazdasági prosperitást eredményezne a térségben. Másrészt ebben a közép-kelet-európai térségben 160-170 millió ember él. Ez a népesség nagyobb, mint a jelenlegi Oroszország népessége. Ezzel a közel 600 milliós népességű föderáció – amely népesség egy része már az Európai Unió kereteiben él, de egy része még nem – egy generáción belül újra a Világ vezető gazdasági és civilizációs centrumává válhatna.

Dr. Bérczi Anna

főosztályvezető

Duna Régió Stratégia Kormánybiztosi Titkárság, Külügyminisztérium

A Duna Régió Stratégia európai kezdeményezés. Az igény a tag-államok részéről született meg.

Miért van szükség új stratégiára? Vannak olyan határon átvívelő kihívások, amelyeket nem lehet megoldani egy állam szintjén. Ilyenek például az árvíz, a klímaváltozás, az energiabiztonság, és még sorolhatnánk.

Makro-regionális stratégia: a makro-regionális együttműködés, az európai együttműködés új formája:

- együttműködési mechanizmus
- szakpolitikák területi alapú koordinációja.

Az unióban ez a második makro-regionális stratégia; az első a Balti stratégia. Ez tekinthető a Duna Régió Stratégia előzményének. Próbálunk szinergiákat találni a két stratégia között, de azért vannak különbségek is. A mi régióinkat súlyosan érintette a gazdasági válság, az itteni helyzet merőben más, mint a Balti régióban. Más a két stratégia abból a szempontból is, hogy itt nincsenek már meg azok a kialakult intézményi struktúrák, amit például az északi dimenzió jelent a Balti stratégia esetében. A Duna Régió Stratégiában hat nem uniós országgal kell együttműködnünk, ami a magyar elnökség számára nagyon fontossá tette a harmadik felet alkotó országok bevonását. Ez kihívás, hiszen az unió és maga a Duna Régió Stratégia is belső stratégia, és a külső országok bevonása mindig nehézségeket okoz akár eljárási szinten, akár tartalmi szinten. A magyar elnökség azonban végig következetesen képviselte azt az álláspontot, hogy nélkülük nem megy.

Végső cél: az összehangolt fejlesztéspolitikák, programok koordinált megvalósítása; a Nyugat-Balkán bevonása, a Nyugat-Balkán országaival politikai, gazdasági szintű együttműködés, és hogy a Duna Régió Stratégia segítségével Közép-Európa szimbóluma lehessen ez az együttműködés, és versenyképessé tudjuk tenni a régiót.

Az együttműködő államok, amelyek a Duna vízgyűjtője alapján a Duna Régió Stratégia részes felei, a következők. A nyolc uniós ország: Németország, Ausztria, Szlovákia, Csehország, Magyarország, Szlovénia, Románia, Bulgária. A hat nem uniós ország: Szerbia, Ukrajna, Moldova, Horvátország, Bosznia-Hercegovina, Montenegró.

A magyar elnökség stratégiai céljai:

1. A stratégia elfogadása (2011. április 13.); megerősítése (2011. június 24. Európai Tanács)
2. A stratégia végrehajtásának előkészítése – cél, hogy már 2011-ben eredményeket tudjunk felmutatni.

A végrehajtás előkészítése:

1. Koordinátori találkozó (informális intézményrendszer, ami működteti a stratégiát) 2011. május 8–10., Gödöllő
2. Labgroup ülés (finanszírozás) 2011. június 14–15., Budapest

Magyarország által társkoordinált akciók:

- Víztisztaság, integrált és fenntartható vízgazdálkodás (HU–SK)
- Környezeti kockázatok kezelése, árvíz, aszály (HU–RO)
- A fenntartható energiaellátás a régióban (HU–CZ)

Fontos területek, ahol nem látunk el koordinátori feladatokat, de részt vettünk projektekkel:

- Természeti értékek megőrzése (biodiverzitás)
- Koordinált közlekedésfejlesztés valamennyi szektorban
- Zöld gazdaságfejlesztés, zöld turizmus
- Szakképzés, információtechnológia, kutatói hálózatok
- KKV együttműködés támogatása, határok átjárhatósága
- Biztonság erősítése (pl. szervezett bűnözés elleni fellépés)

A magyar program céljai:

- Élhető régió („zöld folyosó koncepció” – a Duna magyarországi szakasza: Natura 2000 terület, amely természetvédelmi szempontokat kíván érvényre juttatni)
- Fejlődő gazdagodó régió (KKV, É–D közlekedés, energia)
- Hozzájárulás a térség gazdasági fellendüléséhez, új munkahelyek teremtéséhez

A Duna Régió Stratégia központi szereplői:

- Európai Bizottság
 - célok összehangolása a partner országokkal, régiókkal
- Nemzeti kontakt pontok
 - nemzeti koordináció
 - tanácsadás és információszolgálat
- Prioritáskoordinátorok

- a cselekvési területek irányítói
- közreműködés a számszerű célkitűzések meghatározásában
- nemzeti vagy regionális szint
- ösztönzi és koordinálja a projektvezetőket és partnereket
- előrehaladás és a felmerülő problémák jelentése a Bizottságnak

A Duna Régió Stratégia szereplői:

Projektvezetők: akik megtalálják a makro-regionális partnereket, kialakítják a partnerhálózatot, előrehaladás jelentést adnak, akik megvalósítják a projektet és adják az információkat a prioritás koordinátoroknak.

- projektvezetést vállaló partner
- partnerhálózat kialakítása
- együttműködő felek, támogatási források felkutatása
- előrehaladás, problémák jelentése
- intézmények, szövetségek, NGO-k, önkormányzatok, üzleti szféra, hálózatok

Az akcióterv cselekvési területei rögzítettek, a projektek viszont csak példák, azaz rugalmasan bővíthetők.

A Duna Régió Stratégia finanszírozása:

- „A három nem elve” (ne legyenek új uniós intézmények, ne legyenek új uniós jogszabályok, ne kelljen a stratégiához új uniós pénzeket rendelni) helyett a „három igen elve”
- Rendelkezésre álló források jobb kihasználása
- Régiók meglévő finanszírozási eszközeinek megtartása
- Strukturális források még nem leköttött összegei
- Transznacionális és határon átnyúló együttműködési programok
- TEN-T és TEN-E, FP7 kutatási keretprogram
- Előcsatlakozási és szomszédsági eszközök IPA + ENPI
- Nemzetközi pénzüzetek pl. EIB: 30 milliárd € hitelügylet a régióban
- Új keretek 2013 után

A Duna Régió Stratégia:

- iránymutató: az Akcióterv
- az akciók (programterületek) rögzítettek
- a projektek szintje rugalmas
- Alkalmazkodás az Akciótervben megfogalmazott feltételeknek:
 - nemzetközi partnerség (legalább három résztvevő ország)

- makro-regionális hatások
- reális elképzelés a projekt időkeretére és költségigényére
- már elindított projektek bekapcsolódása

Az Európai Bizottság Akcióterve: példák

- Energia:
 - Akció: „Tanácsadás helyi hatóságok, civil szervezetek és az üzleti szféra részére az energiahatékonyság és klímaváltozás elleni küzdelem területén”
 - Projekt: „Együttműködési mechanizmus létrehozása városok között az üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentésére, és tapasztalatcsere a megújuló energia használatáról”
- Környezetvédelem:
 - Akció: „A szennyvízkezelési rendszerekbe történő befektetések fenntartása és kibővítése a Duna-medencében, intézkedések az infrastrukturális kapacitások bővítésére lokális szinten”
 - Projekt: „A Blue Danube” együttműködési projekt megvalósítása, technológia- és tapasztalatcsere a városi szennyvízkezelés területén (Ulm)”
- Egyéb területek:
 - „Várostervezési stratégiák és technológiák cseréje és tudástranszfer”: lakásfejlesztés, tértervezés, közszolgáltatások fejlesztése, környezetbarát technológiák megosztása
 - „Duna-kutató Intézet az Andrassy Egyetemen”. Az Andrassy Egyetem a Német Szövetségi Köztársaság, Svájc, Ausztria, Magyarország hozta létre – máris egy makro-regionális együttműködésről beszélhetünk. Az Andrassy Egyetem kifejezetten a Duna régió identitásának, a régió politikai, történeti környezetének fejlődésének kutatására irányul. Kulturális szempontból a legjobban szinkronizálja, hogy mi is az a Duna Régió Stratégia.
 - „A Duna menti egyházi épített örökség helyreállítása, rekonstrukciója; vallási turizmus fejlesztése a határon túli magyar egyházak bevonásával”. Ehhez is részletes programot dolgozott ki a magyar kormány civilek bevonásával.

Összefoglalva a cél: Legyen a Duna Régió Stratégia Közép-Európa szimbóluma, és legyen élhető, fejlődő és gazdagodó régióink!

Németországi Duna-projektek

Peter Langer

koordinátor

**Duna menti Városok és Régiók Tanácsa (CoDCR),
igazgató**

Európai Duna Akadémia

A németországi, 122 000 lakosú Ulm városának élén Peter Langer áll, aki sokat tesz azért, hogy részt vehessen a város a Duna-projektben, és sok olyan kulturális projektet valósíthasson meg a város, amely az építészettel kapcsolatos, illetve arra is törekszik, hogy rész vehessen a partnerségi hálózatokban.

Ulm Budapesttel összehasonlítva egyszerű kis sváb város közel a Fekete-erdőhöz, de a Duna révén kapcsolatban állnak egymással. Ulmban a Duna nem több, mint kis patak, összehasonlítva azzal az óriási folyóval, ami Budapestet szeli át. Ugyanakkor Ulmban van a világ legmagasabb templomtornya, és ezen a konferencián, ahol építészek és városfejlesztési specialisták között vagyunk, talán megemlíthető, hogy Richard Meyer egyik legfontosabb épülete is Ulmban található, ennek a katedrálisnak a közvetlen szomszédságában.

A Duna melletti városok és régiók hálózatát képviselem. A hálózati szerveződés Ulmból indult útjára, és több éven keresztül fejlődött, hogy mai állapotát elérje. Hadd beszéljek tehát a közöttünk kialakult együttműködésről! Hangsúlyozom, hogy nem vagyok építész, és nem vagyok a városfejlesztési terület szakértője sem. Régóta fontos partnereink a magyar városok. A hálózatban 2009 júniusában egyesültünk, és megalapítottuk a Dunai Városok és Régiók Tanácsát (DVRT) itt, Budapesten. Több mint háromszáz képviselő volt jelen, 42 dunai városból és régióból, Baden-Württembergből, Bajorországból, Ausztriából, Magyarországról, Szerbiából, Romániából és Bulgáriából. A következő konferenciánkra Belgrádban kerül sor, június 3-án. Ez a szövetség megerősíti, és aláhúzza azt, hogy a városok és a régiók

szintjén nagyon sok minden elindulhat, ami a makro-regionális struktúrák kialakítását ösztönözheti. Így tehát az Európai Unió Duna Régió Stratégiája tulajdonképpen csak megerősítése az általunk korábban elkezdett munkának.

Miért van az, hogy a dunai városok és régiók különleges szerepet játszanak ebben a folyamatban? Ez azért van így, mert közös a történelmünk és közös a jelenünk is, ezért közös a jövőnk is. Ezeket a közös vonásokat legerősebben és legközvetlenebb módon azok az emberek érzik, akik a városokban és régiókban élnek, így például az én városom, Ulm, több ezer embert képvisel: a dunai svábokat, akik Ulmanschachtból vándoroltak be kis fahajókon, és ezek az emberek Bácskába, Bánátba vándoroltak, új helyeket találtak, és új otthonra leltek az akkori Magyarországon. Ez ma már történelem. Most ebben a történelemben új fejezetet írunk. Ez a fejezet elsősorban az együttműködéssel és partnerséggel jellemezhető a Duna menti városok és régiók között.

Közös projekteket indítunk el a tudományban, a kultúrában, a környezetvédelemben, az ökológiában, és nagyon sok találkozási pont is sor került a fiatalok között, fiatal európaiak között. Az önkormányzati és regionális szintű együttműködés, ami a Duna mentén kialakult, feltétlenül szükséges a jövő építésének szempontjából, hiszen így alulról felfelé építkezünk, így szeretnénk megvalósítani a Duna Régió Stratégiát. Ezért a DVRT kialakította a konkrét projekteket, és meghatározta a konkrét cselekvési területeket, amelyek részét kell, hogy képezzék az EU Duna Régió Stratégiájának. Például fenntartható javulást szeretnénk elérni a környezetben, hogy a vízminőség is javulhasson a Dunán, a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig. Másik célunk, hogy a jólétet, a prosperitást is szeretnénk növelni a jobb infrastruktúra, a szállítási segítségével. Ki akarjuk alakítani a tudás alapú társadalmat, és szeretnénk megerősíteni az intézmény alapú társadalmi működést minden szinten. Ez az egyik legfontosabb kérdés,

amellyel a tanácsunk foglalkozik. Ezért aztán a Tanács szorosan együttműködik a magyar kormánnyal és a magyar intézményekkel is, amely intézmények a Duna Régió Stratégia végrehajtásáért felelősek. Az a célunk, hogy cselekvési tervet dolgozzunk ki, és zászlóshajó-projektet valósítsunk meg minden olyan szakterületen, amely szerepel a Duna Régió Stratégiában. Végül pedig engedjük meg, hogy néhány olyan cselekvési területet is hangsúlyozzunk, amelyek ide tartoznak, és ezekre részletesen kitérjek.

A kultúra Európa lelke. Ez az európai kulturális politika alapvető sarokköve. A mi számunkra a Duna Régió óriási diverzitást, különböző életstílusokat, életmódokat mutat be, és lehetőséget teremt arra, hogy a tapasztalatokat kihasználjuk, és akár kísérleteket is végrehajtsunk.

A Dunát olyan szimbólumként is sokszor használták, amely össze tudja kapcsolni a különböző kultúrákat és embereket. Ulmban például megrendezzük a Nemzeti Duna Fesztivált, és ez a fesztivál igen ismertté vált. A fesztivál a Duna mindkét oldalán megrendezésre kerül: a budapesti, a Novi Sad-i, vagy a bécsi fesztiválunk is a Duna menti kulturális együttműködésről szól, így létrejön egy európai hálózat a Duna-régió belüli. Egyfajta dunai kulturális klaszter jön létre, és ez is a Tanácsunk egy központi projektje, amelyet az EU Duna Régió Stratégiáján belül kívánunk megvalósítani, például együttműködve a Nemzeti Erőforrás Minisztériumával, illetve a bécsi Magyar Kulturális Központtal. Ez a dunai kulturális klaszter óriási lehetőséget jelent a régió turizmusának fejlesztésében is. Ha az európai identitás nem a Duna Régióban alakult volna ki, akkor hol máshol? – mondta Erhard Buseck. Az identitás továbbfejlesztéséhez azonban fiatalokra van szükség. Meg kell győzni őket, hogy a Duna Régió Stratégia jelenti a jövőjüket, hiszen az új Duna menti polgárok lesznek a fő motorjai annak, hogy stabilitást és jólétet tudunk majd teremteni a régiókban. Tehát a projekteket e célból folytatni kell, sőt bővíteni, és össze kell kapcsolni. Ezért a Tanácsunk arra tett javaslatot, hogy alapítsunk egy európai dunai ifjúsági szövetséget,

amely fenntartható csereprogramokat valósít meg az együttműködés és az oktatás területén a fiatalok számára. Jó gyakorlat erre például az, hogy itt Budapesten megalapították a fiatalok együttműködésének fórumát az Andrássy Egyetemen. Ezen kívül meg szeretnénk erősíteni a szabad és független médiát, mert ez létfontosságú a polgári társadalom, a civil társadalom és a demokratikus alapfeltételek kialakításához. A fiatal újságírók számára is szeretnénk csereprogramokat megvalósítani, és egy Duna-média hálózatot is szeretnénk kialakítani. 2010 októberében alapítottuk meg ezt a hálózatot Újvidéken.

Vannak más prioritásaink is, mint a Városi Minőségi Program, amelynek célja, hogy a társterületeken új központokat alakítsunk ki. Ezekben a központokban a magán- és a közsféra között szeretnénk együttműködést kialakítani kulturális területen. Biztosak vagyunk abban, hogy a Duna Régió tovább fejlődik majd, és egyfajta európai védjeggyé válik a következő néhány éven belül. Biztos vagyok abban, hogy a Duna Régió Stratégia hozzá fog járulni ahhoz, hogy az állampolgárok európai identitását megerősítse, különösen az itt élő fiatalok esetében. A meggyőződéses európai állampolgárok jelentik Európa alapkövét. Ezeket az állampolgárokat megtalálhatjuk a dunai városokban és régiókban.

Osztrák, szlovák, magyar, szerb és román Duna-projektek

Emiel Lamers
az A10 folyóirat magyar tudósítója

Építész vagyok, az A10 építészeti magazin magyarországi tudósítója, jelenleg Ljubljanában élek. Példaértékű vízparti projekteket fogok bemutatni a Duna mentén Ausztriából, Szlovákiából, Magyarországról, Szerbiából és Romániából. Korábban Hollandiában dolgoztam az Állami Építési Ügynökségnél, és számos rendőrkapitányságot építettünk. 2003-tól lehetőségem kínálkozott, hogy Budapestre költözzem, és több éven keresztül itt is élek. Elkezdtem a munkát az A10 magazinnál, ami akkoriban újdonságnak számított. Néhány évvel ezelőtt kezdtük meg az évkönyvünk kiadását, minden országban minden évben kiválasztottunk egy konkrét projektet, amit bemutattunk. Jelenleg a 40. számnál tartunk. 60 tudósítónk van Európa különböző pontjain, figyelmünket elsősorban Közép- és Kelet-Európára irányítjuk. Az egyik cikk, amit a magazin számára írtam 2007-ben, a *Vezetett séta Budapesten* címet viseli. Nagy megtiszteltetés volt számomra, hogy a kiváló fényképésszel, Bujnovszky Tamással együtt készítettem el egy kötetet a kortárs magyar építészetről.

Majdnem 3000 kilométernyi utat tesz meg a Duna a Fekete-erdőtől a Fekete-tengerig. Öt pontot jelöltem meg a Duna mellett. A sétát Ausztriában kezdjük, Linzben. Linz korábban elég szürke ipari város volt, 2009-ben kezdődött meg a fejlődése kulturális irányban, amikor megkapta az Európa Kulturális Fővárosa címet. A Lentos Art múzeumot svájci építész tervezte. A Weber &

Hofer Architects úgy értelmezte az épületet, mintha egy megakadt hajó lenne a víz partján. Az épület 8000 m²-en helyezkedik el. Van egy óriási terme, amelyet ideiglenes kiállítások céljára is használnak. Ez a terem hatalmas üveglakkal néz a Duna felé. A homlokzat kettős szerkezetű, világítással rendelkezik, s megváltozik a színe, ha rásüt a nap. Kék színe a Dunával harmonizál, így annak tükröződő hatását kelti az épületen belül.

A város keleti területén található második projekt ipari területen helyezkedik el. Itt található a Voest acélipari komplexum, amelyet az X Architects bécsi cég építtetett. Egy raktár a Duna mentén. Nagyon fontos az épület két, speciális dőlésszöggel rendelkező széle, az egyik a víz fölé hajlik, a másik a szárazföld fölé, a vasút fölé. A harmadik projekt ugyanehez a céghez tar-

tozik. Nemzetközi tendert hirdettek, amit Dietmar Feitingert nyert meg, akinek Párizsban és Bécsben is van irodája. Feitinger Párizsban jól ismert, ott új gyalogos hidat tervezett. A Voest Acélművek új központja a régi központ mellett helyezkedik el. Óriási park is tartozik a területhez, amelyet autóparkolóknak is neveznek, mivel mélygarázs található a zöldterület alatt. Az épület íves, fém részeket is beillesztettek az üveghomlokzatba. A tetőteraszról gyönyörű kilátás nyílik a környékre.

A négyes számú projekt Pöslingbergben található: egy magánház, amelyet a Caramel Architects iroda bécsi építészei terveztek 2008-ban. Egy kockáról van szó, egy egyszintes épületről, amely 12x12 m² alapterületű, betonból készült, a homlokzata teflonbevonatú. Üveghomlokzata pazar kilátást nyújt a Dunára. Hogy még közelebb hozzák a Dunát, egy tavat alakítottak ki az épület előtt. Fedett autóparkoló és terasz is tartozik hozzá.

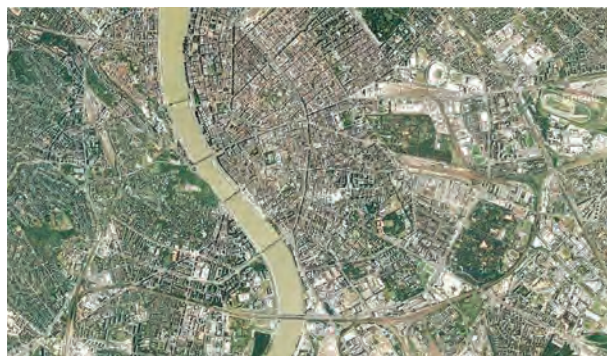
Az ötödik projekt ugyancsak a központban található, az Ars Electronic Központ. Az elektronikai társaság már az 1970-es évek óta létezik, 2009-ben azonban terjeszkedni kezdett. Maga az épület korábban egyszerű irodaépületként működött, amelyen egy kettős homlokzatot helyeztek el. A téma igen jellemző a Duna-parti épületekre. A különleges dőlésszöggel ellátott üveghomlokzat itt is megfigyelhető. Fontos volt, hogy a háttérben lévő templom látható legyen, ezért követte ezt a formát az épület. A kettős homlokzat világítással is rendelkezik, amely megváltoztatja az épület megjelenését. Különböző színű izzókat alkalmaznak: időnként zöldes, kékes, esetenként telt piros, lilás árnyalatú az épület, máskor diszkóhatást kelt. Annyira erőteljes a fényhatás, hogy el kell gondolkozni az efféle megoldások szabályozásán is: annyira elterjedt e figyelemfelkeltő erőteljes megoldás.

A következő bemutatásra kerülő projekt már Pozsonyban, Szlovákiában található, valójában a Dunán van. Ez a régi gát építésetileg talán nem annyira látványos, mint a korábban bemutatott projektek, de rendkívül érdekes helyi kezdeményezésről van szó. Egy szlovák galériatulajdonos egy holland művészeti gyűjtővel közösen hozta létre ezt a projektet. Peter Zalman helyi építész tervezte az épületet, és „Római Gálya” elnevezéssel illette. Az épület mellett egy 8000 m²-es szoborpark található. Hogy

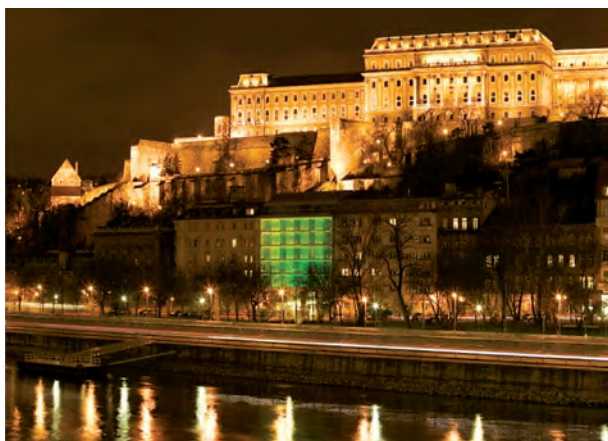
valóban egy gálya hatását keltse, a tervező fix „evezőket”, illetve azokat jelképező gerendákat helyezett el az épület oldalában. Az épület belsejéből óriási ablak nyújt kitekintést a Dunára. Azóta újabb ötletek merültek fel, hogy kiterjesszék az épületet a Dunára lebegő gömbök formájában. Még kérdés, hogy sikerül-e kidolgozni megfelelő eljárást ezek stabilizálására.

Budapesten, az 1,7 millió lélekszámú városban öt projekt kerül bemutatásra röviden. Régebben a Duna menti területek tele voltak élettel, piacot rendeztek itt, ma ezeket a területeket már csak közlekedésre használják. Van azonban néhány új kezdeményezés az élet visszahozására. Ilyen például az A38-as hajó. Ennek az „épületnek” az engedélyezéséhez több mint húszféle engedély beszerzésére volt szükség, nemcsak a városi hatóságoktól, hanem a vízügyi hatóságoktól is. Noha a hajó nem igazán tud mozogni, 24 órán keresztül szükséges egy kormányos jelenléte rajta. Az állóhajó korábban ukrán kőszállító hajó volt, mostanában a fiatalok között igen népszerű a kávézójával, éttermével, és remek koncertjeivel. A megközelítéséhez a rakparton húzódó autópályán kell átjutni.

A második projekt a Lánchídhöz közel helyezkedik el. Az éjszaka sokkal szembetűnőbb épület homlokzata belülről van megvilágítva. A homlokzaton található lamellák mozgathatók és változatos képet nyújtanak. A koncepciót egy fiatal budapesti építész alakította ki. Maga az épület Benczúr, Sugár és Kara műve, a koncepció azonban a Szövetség 39-et és a Következő Szerilem Egyesületet dicséri. Az összképet az épület színe uralja, ami olykor szép, ám néha erőteljesen elüt a környezettől. Kritikaként ugyanaz mondható el, mint ami Linzben is felmerült: szükség van-e ilyen jellegű fénytechnikára a királyi palota előtt?

A harmadik projekt egy régi ipari helyszín: a Kopaszi-gát a Petőfi hídtól délre. Turányi Gábor és fia munkáját dicséri, az A10 magazinban cikk is jelent meg róla. A helyszínre versenytárgyalást írtak ki, és az első díjat egy óriási wellness szálloda nyerte meg, ami azonban nem épült meg. Egy másik terv kisebb fapavilonokat javasolt, ami tetszett az ügyfélnek, és végül ezt valósították meg. 14 különböző pavilon épült fel, amelyeknek – 3-4 kivételével – sajnos még nincs funkciójuk. Néhány épületnek fel lehet menni a tetejére, ahonnan a gát mindkét oldalán látható a víz. A Garten Studio alakította ki a kertépítészeti koncepciót. A hely népszerű lett, különösen nyáron, a családok kedvelik.

A legutolsó projekt a CET, vagyis „közép-európai idő”, de a név a bálnára is utal, s az épület új része egy bálnát idéz. Itt korábban hat raktárépület helyezkedett el. A holland építésznek sikerült egy szembeötlő, érdekes épületet terveznie: az emberek beszélnek róla, pedig még meg sem nyitotta a kapuit.

Magyarországról továbbhaladva Horvátországba tér át a Duna, ahol nem sikerült a folyó mentén igazán érdekes projektre buk-

kannom, ezzel szemben Belgrádban igen, ahol a Száva beletorkollik a Dunába. Az első projekt egy régi, 1970-es évekbeli épület. Ez korábban egy betonból készült étterem volt, ahova Titót is meghívták a megnyitó ünnepségre. Jelenleg wellness-központként működik, miután éveken keresztül üresen állt. Az új építészeket rendkívül inspirálta a csodálatos kilátás a Dunára, és egyfajta „felhős” környezetet alakítottak ki. A „felhőréteget” háromszögekből hozták létre, hiszen maga az épület is háromszögekből áll. Innen nem messze található az Arka Barka ifjúsági Hotel. Ez egy igen szerény kezdeményezés kevés pénzből, és másfajta építészetet kíván. Érdekes a kettőt egyszerre megvizsgálni. Az úszó ifjúsági szálló Belgrád központjában található. A két épület között van még egy úszó hajó kikötő a Száva folyón. Bár igen kicsi projekt, mégis igen érdekes.

Sem Bulgáriában, sem Romániában nem volt könnyű projekteket találni. Mint tudjuk, a Duna egy szakasza e két ország határfolyója, és mivel sem Bukarest, sem Szófia nem a Duna-parton épült, itt nem találunk nagyobb projektet. A Duna-Deltában, Galati mellett található azonban egy zöld falu, Szentgyörgyfalu, ahol minden évben nemzetközi filmfesztivált rendeznek. Egy kicsi, hagyományos faluról van szó, ahol hagyományos nádtetejű épületek között néhány jelenkori, kortárs elem is található.

Utolsónak az 1970-es évekből származó szobrot szeretném bemutatni, amely talán még ma is aktuális. Egy román-német művész, Ingo Glass készítette 1976-ban. Két oszlopból áll, és öt láb van. A Két pólus a Duna elejét és végét, vagyis Németországot és Romániát szimbolizálja, az öt láb pedig a kettő között elhelyezkedő öt országot – legalábbis, ahogy az 1970-es években volt, ma ugyanis már több országot szel át a Duna.

Budafok-belváros és a Duna kapcsolatának visszaállítása

Szerdahelyi Németh Klára

településmérnök

Budapesti Corvinus Egyetem

Diplomamunkámat a 2010-es év folyamán védtem meg a Budapesti Corvinus Egyetem Tájépítészeti Karának Településépítészeti Tanszékén. Budafok-Belváros a XXII. kerület peremén helyezkedik el, tervezési területként azért is választottam, mert kötődöm a területhez, itt nőttem föl.

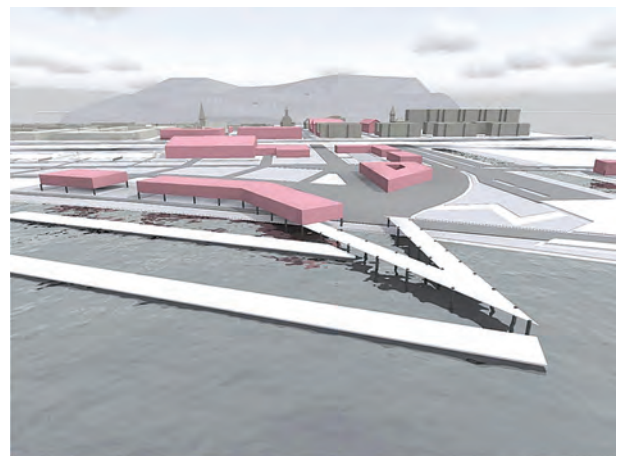

A Belváros a Tétényi-fennsíkra lefutó lejtők, illetve a Duna-part közé ékelődő területen fekszik, amelyet átszel a 6-os út, és a Budapest–Székesfehérvár vasútvonal. Budafok-belvárost közelebbről megvizsgálva az ortofotókon jól láthatók a régi belváros szűk utcái, az 1970-es évek telepszerű lakótelepei, valamint a leszakadó Duna-parti területek egyaránt. Az épületek típusa, állaga és a beépítések típusa heterogén képet tárnak elénk a mai Budafok-belvárosban. A terv felépítése során először a vizsgálatokat végeztem el, majd a problémák kiértékelése következett, ebből megalkottam a fejlesztési koncepciót a területre, illetve a tágabb környezetre, ezt követte a rendezési program, a környezetalakítási terv, valamint a szabályozás.

A problémák közül kiemelendő a hiányzó kapcsolat a Belváros területe és a Duna-part között. A gyalogos, illetve a kerékpáros közlekedés jelenleg nem megfelelő módon megoldott, a Duna-parti területek pedig kihasználatlanok és alulhasznosítottak.

Az értékek tételezéséből kiemelendő a terület története, múltja, illetve az épített örökség színvonala: a Törley-kastély és környe-

zete, valamint az Oroszlános udvar épületei, ahol a Törley Pezsgőgyár palackozóüzeme helyezkedett el korábban. A Belváros domborzatából adódó átlátások, illetve látványkapcsolatok is magas értéket képviselnek. A fejlesztési koncepciónál, amely Budafok-Belváros és környezetére készült, négyféle területi rehabilitációt jelöltem meg, amelyek a koncepció végére konkrét városfejlesztési projektekre mutatnak rá. A területi rehabilitáció fajtái: lakóterület-rehabilitáció, a zöldfelületek rehabilitációja, a városközponti, valamint az alulhasznosított területek revitalizációja.

A rendezési programnak, amely a szűk tervezési területre készült, és a terv alapját képezi, fő részei a kettős tengely (Duna utca és a Káldor Adolf utca vonalában), amely összeköti a régi belvárost a Duna-parttal, illetve ennek kapcsolódása a korábbi tervekben szereplő, Dunával párhuzamos tengelyekre (Kossuth Lajos utca, Játék utca). A program három további részre bontható, amelyek egymást erősítik, együtt alkotnak kerek egészet. Az első rész az Oroszlános udvar tömbjének rehabilitációja, átjárhatóvá tétele és összekötése a Törley térral, illetve a Savoyai Jenő térral. A terv során a környező szabad terek rendezésére is sor kerül. A második rész a két, egymással párhuzamosan futó tengely, melyek közül az egyik a gyalogos és kerékpáros tengely, ami a Szent Lipót templomtól kiindulva fut ki a Duna-partra, ahol rendezett városi térben végződik. A Duna utca vonalában, az Oroszlános udvarra rendeződve jön létre a másik tengely, amely a Duna-parti területen széles rámpában

végződik. A tengelyek térfalai is rendeződnek a terv során. A harmadik rész a Duna-parti területek rehabilitációja. Ennek keretében a Hosszúréti-patak torkolatánál egy új öböl jön létre, illetve olyan funkciók települnek a Duna-partra, amelyek még hiányoznak a belvárosi területről.

A környezetalakítási terv egy 20 hektáros területre készült el, ahol a belvárosi területeken a tömbök megújulnak, vagy kisebb épületrészekkel egészülnek ki. A Duna-parti területen teljesen új struktúra és beépítés jön létre. A Duna-part déli részén a Városház térnél levő kapcsolathoz egy vízibusz megálló és annak kiszolgáló létesítménye kerül, északon pedig az öbölben evezőstelep és ehhez kapcsolódó kishajó-kikötő létesül. A Káldor Adolf utcai tengely Duna-parti vége kilátó-stéggel és a nagy hajóknak létesített kikötővel képez építészeti hangsúlyt.

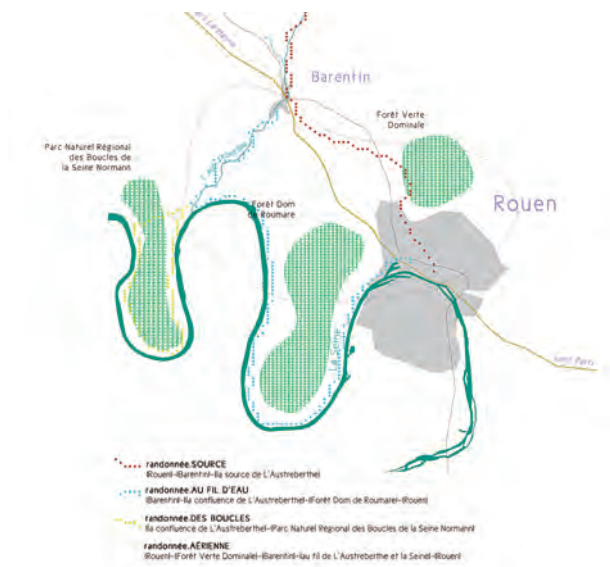
A terv során az időbeli ütemezést és a megvalósíthatóságot is figyelembe vettem, és fontosnak tartottam. Három részre osz-

tottam a terv elemeit. A tulajdonviszonyokat, a koncepcióban foglalt célokat és a megvalósíthatóságot tekintve rövidtávon, középtávon illetve hosszútávon megvalósítható elemeket javasoltam.

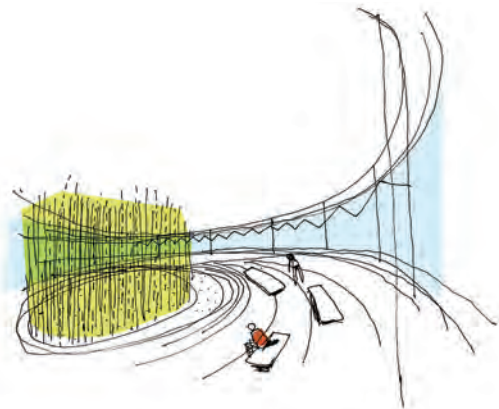
A folyó lenyomata

Guba Sándor és Hámori Péter
építészek
Budapesti Műszaki Egyetem

Guba Sándor: Hámori Péter tervezőtársammal 2008-ban ezzel a tervünkkel nyertük meg a Nemzetközi Építészkolák (REA - Réseau des Écoles d'Architectures) által kiírt pályázatot. Magyarországon ennek a hálózatnak a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Urbanisztika Tanszéke a tagja, és ezen keresztül készítettük a pályázatot, amelyen mintegy húsz építészkola vett részt, és egy workshop-ban végződött Rouenban. A tervezési helyszín Barentin volt. Ez Rouen-tól, illetve Párizstól is északkeletre található, a L'Austreberthe folyó partján. Ez a folyó a Szajnába torkollik, amely ezen a területen nagy hurokokat vet érdekes természeti környezetet kialakítva. A L'Austreberthe egy kis folyónak tűnik, azonban nagyon nagy erő lakozik benne, nagy a vízhozama, sebes áramú, így energiáját a gyárak már az ipari forradalom idején is fölhasználták. Most nagy problémái vannak, ugyanis évente akár négyszer is elárasztja a vízgyűjtő területén található városokat, ami annak köszönhető,

hogy az erdőket kiirtották, a helyükre pedig városokat és mezőgazdasági területeket telepítettek. A terület nagy potenciállal rendelkezik, ugyanis gyönyörű a természeti környezete, illetve az ipari épületek, melyeket meghagyva érdekes kirándulási célpontok lehetnének. A pályázat célja egy vízi központ kialakítása volt, mi azonban a városi és táji léptéket is figyelembe vettük, és

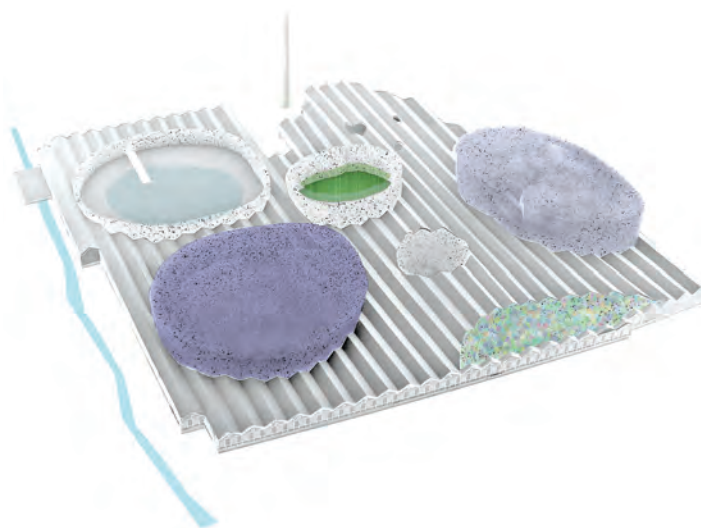

így szerettünk volna megoldást biztosítani egyúttal az áradások problémájára is. A terület meglehetősen urbanizált; mi az áradások csökkentésére táji elemeket javasoltunk ún. tamponzónákat létrehozva, amelyek az ipari forradalom előtti természeti környezetet állítanák vissza. Ezekkel, illetve a teraszos újrafásításokkal akár egy évtizeden belül már látványosan lehetne csökkenteni az áradás okozta károkat. Így a mostani urbanizált, illetve mezőgazdasággal túlterhelt régió sokkal színesebb képet mutathatna, és kirándulások célpontjává tehetné ezt az inkább katasztrófákról ismert területet.

Hátori Péter: A következő lépték a városi lépték volt. A kiírás által meghatározott tervezési terület a város északi részére vonatkozott, ahova az uszodát és a sportközpontot várták tőlünk, mi azonban találtunk egy másik helyet: a déli részen található ipari területre helyeztük át a programot. Azért döntöttünk így, mert az északi részen lévő, a folyótól parkolókkal elzárt, kihasználatlan városközpontot revitalizálni szerettük volna, mint inkább sűríteni a beépítését. Egy parkot hoztunk létre, ami a tömegével és a szabadidő eltöltésére alkalmas helyével olyan új városi kapcsolatokat alakít ki a folyóval a városközpontban, amelyek jelenleg nem léteznek. A déli ipari területeken, ahol egy XIX. századi téglagyár található, vízközpontot és energia-újrahasznosító köz-

pontot terveztünk. Itt található a szennyvíztisztító, amely a folyó menti városoknak tisztítja a vizét, visszaforgatva lakossági használatra. A téglagyár átépítésével terveztük meg az uszodát és a sportközpontot. Ez a XIX. századi ipari építészet mementója, amely azt mutatja, hogy mennyire (illetve mennyire nem) kapcsolódik a tájhoz az épület. Erre a hiányra adott válaszukat a víz inspirálta. Úgy, ahogy a patak a szűz természetbe életet visz, és vízzel tölti meg a mélyedéseket, illetve különböző szigeteket hoz létre, úgy mi ebben a folyó menti épületben is vízmosság általi szigeteket hoztunk létre. Ez funkcionálisan azt jelenti, hogy a látható, kiemelkedő hengerekben a külső és a belső uszodákat helyeztünk el, a köztes helyekre pedig a kiszolgáló funkciók kerültek. Néhány szigetre bambuszligeteket terveztünk, amelyek valamilyen szinten a mikroklímát is javítják, azonban a bambuszgyökér természetes módon tudja megtisztítani az uszodában elhasznált vizet, így az visszakerülhet lakossági fogyasztásra, illetve a szomszédos háztáji kertek locsolására. Az épület mellett található még egy gyárkémény, ahova mélytengeri búvárközpontot terveztünk. Ide léghajó juttatná fel a látogatókat, akik ha lemerülnek a kéményben, tengeri növényeket tudnak vizsgálni.

Guba Sándor: A nem régen bemutatott Grand Paris tervében Grumbach olyan megapoliszt képzelt el, ami Párizst, Rouent és Le Havre-t köti össze a Szajna segítségével, egy főúthoz hasonlóan. Ebbe a koncepcióba nagyon jól illeszkedne a L'Austreberthe folyó revitalizációja is.

A Bajai Sugovica-part és Petőfi-sziget fejlesztési terve

Győrfi Réka

tájépítész

Budapesti Corvinus Egyetem

Baja a magyarországi Duna szakasz egyik legjellegzetesebb vízi városa. A Duna és a Sugovica holtág találkozásánál fekvő város életében a víz mindig meghatározó szerepet játszott. Bajának évszázadokig vezető szerepe volt a térség termény-, állat- és borkereskedelmében, és nem utolsósorban a legfontosabb déli átkelőhely volt a Dunán, valamint jelentős szereppel bírt idegenforgalmi, üdülési és rekreációs szempontból egyaránt. Az 1990-es évektől azonban egészen napjainkig tartó hanyatlás figyelhető meg a város életében, mely jól megmutatkozik a város szerkezetében, az elhanyagolt part menti területeken.

A diplomatervemben feldolgozott tervezési terület a város szívében, annak déli, ill. délnyugati részén található. Két hangsúlyos része a Sugovica-part, illetve a Petőfi-sziget, valamint ezekhez kapcsolódóan a Pandúr-sziget – mely a város hosszú távú fejlesztési elképzelései között mint tervezett üdülőtér szerepel. Fő célom volt, hogy elősegítsem ezeknek a központi területeknek a város vérkeringésébe, mindennapi életébe történő bekapcsolását, adottságaik környezeti, gazdasági, társadalmi célú kihasználását – a fenntartható városfejlesztés jegyében.

A Sugovica-part városias zónákat foglal magában, azonban kiváló adottságai ellenére rendkívül kihasználatlan. Mindezt még tovább árnyalja a Sugovica romló vízminősége, ill. feltöltődött állapota. Itt található többek között a bajaiak kedvelt szabad strandja, az Eötvös József Főiskola Műszaki Fakultása a hozzá tartozó kollégiumi épületekkel, valamint – a látványt erőteljesen rontó – régi vízügyi ipari területen bontásra váró, illetve félig lebontott épületek. A gát mentesített oldala a koronavonaltól számítva mintegy 3 m mélyen fekszik, erőteljes „gödörhatást” alakítva ki ezzel.

A Petőfi-sziget központi elhelyezkedése ellenére rendkívül magas zöldfelületi aránnyal bír. A bajaiak szívesen járnak ide sportolni, pihenni, kikapcsolódni – azonban a feltételek ezt nem mindenhol teszik lehetővé. A sziget csak egy ponton közelíthető meg, a Petőfi híd köti össze a várossal. Északi részén elsősorban üdülőházak, sportpályák találhatók, míg déli részén evezőházak, csónakházak, melyek a kialakításukból adódóan erőteljes „garázsjelleg” kölcsönöznek a területnek. A sziget belső része ligetes-erdős terület, gazdag aljnövényzettel. A sziget egésze

helyi rendelet által szabályozott védett zöldfelület, ennek ellenére rendkívül elhanyagolt.

Az optimális javaslatot a vizsgálatra alapuló értékelés előzte meg, ahol az adottságok alapján érték- és problémafeltárt, ill. SWOT analízist készítettem, valamint vizsgáltam a tervezési terület kapcsolatát a környező területekkel, hiszen a tervezési terület nem elszigetelten helyezkedik el, hanem a város szerves részét képezi. A területen főként a funkcionális tájhasználati konfliktusok vannak túlsúlyban, ezeket követik az ökológiai konfliktusok – elsősorban az árvízveszélyből adódóan –, valamint viszonylag kevesebb a vizuális-esztétikai konfliktusok száma, melyek az elhanyagolt területek látványából adódnak. Mindezek alapján határoztam meg a lehetséges stratégiai irányelveket.

A tervezési területet az értékeléshez – a jelenleg meglévő funkciók alapján – kilenc részterületre osztottam, és területhasználati, ökológiai, illetve látványmutató alapján pontoztam. Az így elért pontszámok alapján három főcsoportba sorolhatóak az egyes területek:

1. 70%-ban megfelelőek a jelenlegi funkciók, azok megerősítésre van szükség,
2. 23%-ban további új funkciók meghatározása indokolt,
3. 7%-ban pedig funkcióváltás szükséges.

A célfa alapján jól látszik, hogy központi célkitűzés a városközponti területek adottságainak optimális kihasználása, melyhez több rész cél teljesülésére van szükség. Így érhető el, hogy a fenntarthatósági szempontok hosszú távon érvényesüljenek, valamint, hogy a város hosszú távú jövőképe megvalósuljon.

A javaslatok alapvető részét képezi a Sugovica vízminőségének javítása, mely elsősorban a meder kotrásával és minimális vízmozgás biztosításával érhető el. Ez mintegy 145 000 m³ mederanyag kitermelését jelentené, mely megfelelő kezelés után többféle módon válik hasznosíthatóvá. Erre példa a Petőfi-sziget középső részén egy jellegzetes terep-plasztika kialakítása a tervezett parkerdő területén, ahol az így létrejött terepalakulatok között lehetőség van kerékpáros, illetve gyalogos útvonalak létesítésére, valamint a fiatalok körében kedvelt, tájba illesztett extrém sportpálya kiépítésére.

A javaslatok alapvető pillérét képezik a Duna felől a belváros irányába eső látványkapcsolatok megőrzése, a magas zöldfelületi arány biztosítása, az egyes városrészek közötti megfelelő közlekedési kapcsolatok kialakítása, a tervezési területet behálózó gyalogos és kerékpáros útvonalak létesítése. A városrészek javuló megközelíthetősége két ütemben történik: elsőként a Pandúr-sziget és a Petőfi-sziget között, majd pedig a Petőfi-sziget és a városi szövet között.

A Sugovica-parton intenzívebb beépítésre kerül sor. A tervezett modern városközpont több funkciót tölt be, eleget téve a XXI. század elvárásainak. A városi szövet felé a beépítés egyenletes magasságban, az utcát lehatároló szigorú térfalat alkot, míg a Sugovica irányában nem a beépített felületek, hanem a látvány, a zöldfelületek, a városi szabadterek dominálnak. Az épületek esetében mind horizontális, mind vertikális szempontból egy enyhe hullámvonal figyelhető meg, mely az alaprajzi elhelyezésből és a magassági kialakításból adódik. A Duna felőli oldalon egy vízi fogadótér fogadja a látogatókat, a lakófunkció mellett megjelenik egy korszerű oktatási és innovációs központ, melyet az Eötvös József Főiskola Pedagógiai Fakultással kibővített Campusa követ. A jelenleg rendkívül hiányos kulturális infrastruktúra pótlására egy kulturális központot alakítottam ki előadótermekkel, konferenciaközponttal, stb.

A város egyik speciális igénye volt, hogy ezen a területen mindekképp egy hagyományos SPAR élelmiszerüzletet szeretnének kialakítani. Erre kínáltam azt az alternatívát, mely szerint ezt a funkciót a föld alá rejténém, csakúgy, mint a megnövekedett parkolási igényekből kifolyólag szükségessé vált parkolóházakat.

A Petőfi-szigeten is elsődleges szempontnak tartottam a magas zöldfelületi arány megtartását és viszonylag alacsonyabb intenzitású beépítés kialakítását. Mindezzel biztosítva, hogy a Petőfi-sziget továbbra is egy üde zöldterület legyen Baja szívében, mely azonban a város és a XXI. század elvárásainak megfelelő funkciókkal rendelkezik, melyek lehetővé teszik a korszerű sportolási és üdülési feltételeket. Megtartottam az üdülőterületi funkciókat, kialakítottam egy terepbe rejtett, fedett sportlétesítmények és szórakozóhely számára helyet adó komplexumot, ill. rendeztem a sziget középső részén található zöldfelületeket (szabadtéri sportpályák, parkerdő terep-plasztikával, stb.). Átstrukturáltam a csónakház területét és közösségi funkcióval bővítettem ki.

Egy olyan átfogó terv készítése volt a célom, mely jóval túlmutat a zöldfelületek tervezésén, amely megfelelő vizsgálatra alapozva jelöl ki stratégiai irányokat és kínál konkrét megoldást a megvalósításra – területhasználat, funkció és design tekintetében is. A tervezés egésze során törekedtem arra, hogy a városi szabadterek és zöldfelületek domináljanak, hogy javasolataimmal hozzájárulhassak ahhoz, hogy az adottságokat és egyedi értékeket figyelembe véve elősegítsem Baja harmonikusan fejlődő, vonzó, környezeti és természeti értékeit egyaránt figyelembe vevő térségközponttá, élhető várossá válását.

(A diplomatervezés a 2010-es évben kamarai diplomadíjban részesült – a szerk.)

Csapó Kata

építész

Budapesti Műszaki Egyetem

Esztergomtól néhány kilométerre található egy régi szénrakodó, amit régóta ismertem már, mert gyerekként ezen a területen, a Táti szigeteknél voltak a vízitáboraink. Az épület különleges elhelyezkedése miatt döntöttem úgy, hogy diplomatervemként ezzel szeretnék foglalkozni, és ehhez terveztem egy épületegyüttest, ami egyrészt a régi ipari létesítményből, másrészt a partra tervezett új részből állna.

Ez a szénrakodó a dorogi szénbányák elosztórészlege volt 1927 és 1963 között, és egy kb. 6 km hosszú kötélpálya kötötte össze a bányával, ahonnan a csilléken érkezett szenet itt tették uszályokra, hogy vízi úton szállítsák tovább. A kötélpálya 1963-ban történt lebontása után az épület évtizedekig üresen és elhanyagoltan állt. Később képzőművészek figyeltek fel az épület különleges adottságaira, és 1994-ben a Váltótér Alapítvány tulajdonába került. Az Alapítvány tagjai – jórészt képzőművészek – szerettek volna ide egy művésztelepet létrehozni, így jött az ötlet, hogy művésztelepet tervezek, ahova 2-3 hetes alkotótáborokra, szimpóziumokra érkeznének a résztvevők, és csendes Duna-parti környezetben tudnának alkotni.

A tervezés során figyelembe kellett vennem a Duna elég nagy vízszint-ingadozásait, illetve az is szempont volt, hogy akadálymentesen föl lehessen jutni a szénrakodóba. Ezért úgy döntöttem, hogy az eredeti működéshez hasonlóan egy kötélpálya-felvonón lehetne feljutni az épületbe, ahol a kiállítótér működné. A parti részen pedig a művészek lakószobái, alkotótérmei, illetve közösségi helyiségek kapnak helyet.

Az új parti épületegyüttes két tengelyre szerveződött. Fontos koncepció volt, hogy az út, amelyen a látogatók ideérkeznek, különleges élményt nyújtson számukra. Messziről közeledve az épületegyütteshez, még látszik a távolban a szénrakodó, majd közelebb érve, ezen az úton végighaladva egy plakátkiállítást, illetve egy kézműves kirakodóvásárt tekinthetnek meg a látogatók. Ha pedig végigsétáltak a belső úton, és elfordulnak, akkor újra teljes egészében látszik a szénrakodó. Tehát egy hosszabb út, majd egy felvonón történő utazás során juthatnak el az ide látogatók a végső célhoz, a kiállítótérbe, ahol megtekinthetik a művészek kiállított munkáit.

Itt a művésztelepen, amellett, hogy a művészeknek lehetőségük van az elvonulásra, lehetőségük van a találkozásra is, a műveik megismertetésére. Ezt a kettősséget igyekeztem szétválasztani: a közepén végigmenő út, passzázs a nyüzsgős, életteli rész (ott sétálgatnak a vendégek, megnézhetik a kézműves vásárt, részt vehetnek a programokban, akár itt találkozhatnak a művészekkel.) Kifelé viszont csak a csendes, Duna-parti természet van. A műterem másik oldalán lévő udvart már csak a művészek használják.

Anyaghasználatában is eltér a két épület egymástól. A parti épület fa tartószerkezetű, fa homlokzatburkolatú, és tömegalakításában és elhelyezkedésében is a szénrakodóra irányítja a figyelmet. A szénrakodó épülete a felújítás során is megőrizné eredeti arculatát. A meglévő acélszerkezetre új, homokfűvott üveg-homlokzat burkolatot terveztem, így a kiállítótér kellő fényt kapna, és így éjszaka is izgalmas látványt nyújtana messziről a kíválgított épület.

3. témakör: Innováció a fenntarthatóságért

Moderátor:
Ertsey Attila, a MÉK alelnöke

A város és a vidék kapcsolatai

Dr. Ángyán József

államtitkár

Vidékfejlesztési Minisztérium

Magyarországon, az ország átalakításán dolgozva a tárca új nemzeti vidék stratégia kialakításán dolgozik. Ebben az egyik kulcskérdés a város és vidék kapcsolatainak újraépítése. A város és a vidék kapcsolatai a szerves fejlődés során meghatározóak voltak mindkét fél számára: a város felvevőpiacot jelentett a vidék termékei számára, a vidék pedig hátszínigot jelentett mindenféle tekintetben a saját városa és annak lakosai számára. Olyan „fejlődés” indult el azonban a világban, ahol ez a szerves folyamat megszakadni látszik, mintha elszakadna a város és a saját vidéke egymástól.

Egy példán keresztül talán érthető a dilemma, és talán kicsit ki is jelöli a változtatás irányát is. A kapcsolatok közül az egyik legfontosabb az élelmiszer-ellátási kapcsolat a vidék és a saját városa között. A világban elképesztő folyamatok zajlanak e tekintetben. Az élelmiszereket ezer kilométerekről szállítja ez a világ a városok és lassan már a vidék lakói számára is. Egy tanulmány azt vizsgálja, hogy mennyit utaznak a különféle élelmiszerek, mire a termőföldtől az asztalra jutnak. E szerint például egy répa, amit elkezdnek szállítani ebben a világkereskedelmi űrben, átlagban 1847 km-t utazik, mire a földről a fogyasztó asztalára kerül. Miközben ott helyben előállítható lenne, sőt ott van a veremben. Több vizsgálat is megerősítette, hogy az élelmiszereink 80%-át egészen szűk körben elő tudjuk állítani. Ha a környezeti hatásait nézzük ennek az iszonyú utaztatási menetnek, vagy az energetikai problémáját, akkor is, de gazdaságilag is megkérdőjelezhető a ráakadó költségek terén az ilyen típusú élelmiszerellátás. Itt az ellátást a kívülről befelé rendszerrel lehet jellemezni. Kínában gyártott tejporból egy tejjüzem valahol ún. tejet állít elő, azt teríti a környezetében, miközben a helyi gazdaság tönkremegy. Tönkremegy az a gazdasági társadalom, amelyik tehát tudna – ott helyben – tejet előállítani. Magyarországon arra törekszünk, hogy ezt az irányt megfordítsuk és ezt a kapcsolatrendszer helyreállítsuk. Helyben, a lehető legközelebb kell a városhoz és a fogyasztóhoz előállítani azokat az alapélelmiszereket, amelyeket ma egészen máshonnan hozunk, követhetetlen úton.

Amikor mi ebben az irányban elindultunk, módosításokat eszközöltünk rendeletekben, és lehetővé tettük a helyi értékesítés lehetőségét – ami eddig nem volt lehetséges Magyarországon, mert olyan szabályok voltak. Hatásukra nagy hangzavar keletkezett: hogy mi lesz az élelmiszer-biztonsággal? Erre visszakérdez az ember, hogy mikor voltak élelmiszer-biztonsági problémáink? Mi-

kor voltak élelmiszer-botrányok Európában? Akkor, amikor hagyományos módon, helyben, jó minőségben, biztonságosan előállítottuk a saját élelmiszereinket, vagy most, amikor mindenféle élelmiszer-biztonsági rendszereket pakolunk e szállítmányozó rendszer köré? Nem kétséges a válasz. 1847 km-en keresztül nem lehet garantálni az élelmiszer biztonságát.

Ha valóban biztonságos élelemmel akarjuk ellátni a várost, a falut és mindannyiunkat, akkor ez a rendszer fenntarthatatlan. Más megoldást kell keresnünk, és a magyar vidékfejlesztési stratégia a helyi gazdaság megerősítésén dolgozik. Egy nemzet biztonsága, vagy a nemzetek közösségének biztonsága ma nem attól függ, amitől a XIX., XX. században, hanem attól, hogy az erőforrásokat és rendszereket ki tartja a kezében, ki tud élelmezési és élelmiszer-biztonságot garantálni a nép számára, ki tud energiaellátási biztonságot garantálni, ki tud környezetbiztonságot garantálni. Ezek azok a meghatározó elemek, amelyek egy nemzet biztonságát vagy a nemzetek közösségének biztonságát is meghatározzák. Alapvető paradigmaváltásra van szükség a gondolkodásunkban, és a város-vidék kapcsolatok helyreállítása, a szerves fejlődés fonalának ismételt felvétele elengedhetetlen lesz.

Ennek a vidékstratégiának a vitája zajlik Magyarországon. Azt remélem, hogy a területfejlesztés, a településfejlesztés és a vidékfejlesztés egymásra találva ezeket a szerves kapcsolatokat ismét helyreállítja, hogy megteremtjük egy kisléptékű, diffúz gazdaság feltételeit, egy hálózatos gazdaság feltételeit, egy kisebb egységekből építkező gazdaság feltételeit. Megerősítjük a helyi közösségeinket, és ezzel a társadalom és a gazdaság ellenálló képességét, stabilitását, fenntarthatóságát, hosszú távú működőképességét tudjuk megalapozni.

Érdeklődéssel várom a konferencia eredményeit és kérem is, hogy azokat az eredményeket, amelyeket összegeznek majd a konferencián, juttassák el hozzánk. Szeretnénk ezeket a tapasztalatokat és az ezzel kapcsolatos véleményüket felhasználni a saját vidékstratégiánkban, és mi magunk is az elmondott gondolatok jegyében aktív szerepet szeretnénk játszani Európa és a világ terület-, település- és vidékfejlesztési politikájának kialakításában. Hangsúlyozom még egyszer, úgy érezzük, hogy ezeken a területeken paradigmaváltásra van szükség, egy egészen más irányt kell a világnak vennie, mint amilyen irányba az elmúlt időszakban ment, ha valóban a fenntarthatóság és annak környezeti, gazdasági és társadalmi szempontjai egyaránt fontosak számunkra.

Vidék és város egymásra utaltsága

Roland Gruber

építész

a Nonconform Architects tagja és a LandLuft Szövetség vezetője

A LandLuft egy egyesület, amelynek az a célja, hogy az építészeti kultúrát a vidéki területeken támogassa. Néhány évvel ezelőtt született meg az a gondolat, hogy keressünk és találjunk olyan önkormányzatokat Ausztriában, amelyeket a mindennapi munkánkba bevonhatunk. Aziránt érdeklődtünk, hogy az építészeti ellenőrzéseket hogyan végzik el, milyen emberek vesznek ebben részt, milyen stratégia alapján végzik ezt a munkát, hogyan történnek meg a vizsgálatok. Az volt a célunk, hogy megtaláljuk a megfelelő önkormányzatokat.

Megkaptuk a Germaine de Bundes Szövetség támogatását is – ez olyan szövetség, amelynek minden önkormányzat a tagja – és a Kulturális, valamint a Környezetvédelmi Minisztérium támogatását is. Összeállítottunk egy értékelőbizottságot, amelynek a véleménye szerint nyolc olyan önkormányzat van Ausztriában, amelyek az ún. Baukultur közösségek tökéletes példáját adják. Az volt a stratégiánk, hogy a díjazott önkormányzatokkal együtt megjelenjünk a vidéken. Nem építészeti központokban és múzeumokban, hanem a régiókon belül, közvetlenül a falvakban akartunk megjelenni, s ezáltal bemutatni, hogy hogyan működik a Baukultur a példaként felhozott önkormányzatoknál.

A rendszer már két éve működik, nagyon sok visszajelzést kaptunk. Amikor egy kiállítást rendezünk, a kiállításon embereket mutatunk be nagy posztereken. Például Zwischenwasser falu polgármesterét egy épület előtt. A polgármester felelős az építészeti tevékenységért, maga az épület pedig tökéletesen kifejezi az önkormányzat munkáját. Kb. 80 poszterrel rendeztük meg a kiállításokat –, ahol embereket látnak a látogatók az épületek, illetve a különleges projektek előtt. A megnyitókra sok polgármestert hívtunk meg az adott régióból és sok ismert embert, olyan embereket, akik érdeklődnek az építészeti kultúra iránt. A kiállítás megnyitó előadást soha nem szakemberek vagy építészek tartják, hanem mindig azok a polgármesterek, akik a díjazott önkormányzatokat képviselik. Amikor egy ilyen polgármester megszólal és beszél az építészeti kultúráról, vagyis arról a folyamatról, amelynek keretében valami pozitívat tudunk létrehozni, a többi polgármester valóban megérti, hogy mik azok a kis trükkök, kulcselemek, amelyek segítségével változásokat saját falvaikban, közösségeikben, településeiken is be tudnak vezetni.

Amiről most beszélni fogok, az a zwischenwasseri polgármester prezentációja. Ezt maga a polgármester készítette. Ez egy politikus előadása, nem pedig szakmai előadás. Az ő nevében beszélnek tehát..

Josef Mathis:

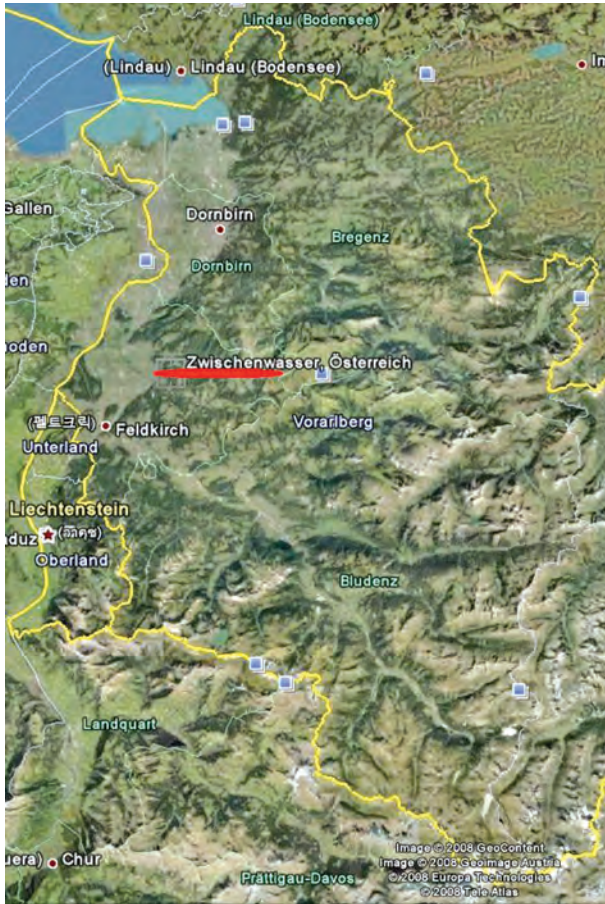
Zwischenwasser egy kis falu Voralbergben, Ausztriában. Szeretném bemutatni Önöknek, hogy miért nyertük meg az osztrák Baukultur önkormányzati díjat.

Amikor a versenyt meghirdették, az volt a cél, hogy elgondolkodjunk a településeink jövőjéről. Zwischenwasser az Olaszország, Svájc és Németország felé húzódó határok között helyezkedik el két kis folyó között, ezért kapta a Zwischenwasser nevet. A falucska lakóinak száma 3100 fő, jellemző a migráció. Néhány vállalat is található a faluban, és kb. a lakosság 9%-a külföldi. Minden évben, minden állampolgárnak egynapos önkéntes munkát kell végeznie a közösség számára.

Elkészítettük a fenntarthatóság abc-jét:

- építészet
- részvétel
- együttműködés
- a kultúra gondozása
- megújítható energia
- társadalmi tőke
- tagjai vagyunk a Klíma Szövetségnek
- Fejlesztési Terv

- az egyik vezető falu vagyunk Európában az E 5-ös program keretében
- részei vagyunk az Alpesi Szövetségnek
- rendelkezünk Ökoprofit Akkreditációval
- zöld beszerzést működtetünk építészeti területen és irodai területen
- rendkívül intenzív a civil részvétel szinte minden egyes projektünkben.

Mi a Baukultur?

- elsősorban akarat a tervezéshez
- az ember, az épület és a helyszín közötti közös munka.

Milyen legyen, mivel rendelkezzen a Baukultur?

- legyen fenntartható
- közösségi
- szociális
- gazdaságos
- legyen ökológiai és környezetvédő.

Ki hozza létre a Baukultur?

- azok, akiket érint
- a szakpolitikai döntéshozók
- szakemberek.

Milyen a Baukultur a valóságban?

- a faluban 25 éve működik egy tanácsadó testület, amely építészeti területen és kommunális fejlesztési területen tevékenykedik
- nyílt megbeszéléseket tartunk a helyi lakossággal
- folyamatosan kipróbáljuk a hagyományos és a modern építészeti megoldásokat.

Az építészet

- egy életre szól
- szolgálja a helyszínt, tehát a kontextusba kell belehelyezni
- nem önmagában való cél
- változékony
- kifejezi az időt
- kifejezi a kort, amiben élünk
- kifejezi a társadalmi fejlődést
- kifejezi a személyiség fejlődését is.

Az építészetnek szüksége van arra, hogy őszintén kezeljük a környezetvédelmi és a természeti kérdéseket. Akkor jó az építészet, hogyha toleránsak vagyunk. Szinte mindenkinek módosítania kell azt a hozzáállást, ahogyan a világra tekint.

Projektek bemutatása:

Mitdafinerhus – egy régi épület felújítása. Az épület szinte már az életciklusa végére ért. A kezdeményezést magánszemélyek indították el, akik olyan speciális épületet hoztak létre, ahol segítségre szoruló emberek élnek – 11 apartmant magába foglaló egység született. Nem igazán jellemző, hogy magánemberek arra szánják saját pénzüket, hogy ilyen közösségi projekteket valósítsanak meg. Természetesen mi nagyon örülünk annak, hogy ilyen éppen a mi falunkban történt.

Passzívház – 11 éves épület, amit egy olyan építész készített, aki maga is egy ilyen épületben lakik. Ezt a fajta épületet az emberek először furcsának találták, idegennek érezték, de amikor az első látogatók megjelentek, csak azért, hogy megnézzék, megvizsgálják ezt a fejlesztést, a falusi emberek is egyre jobban elfogadták, hogy ez az építészet jövője és ez a vidékfejlesztés jövője. Itt is magánépítőkről volt szó. Nagyon sok modern épület van a faluban, mindegyik új épület, passzívház.

Temető bővítése – egy verseny eredményeként valósult meg. Tömörített agyagból készült, ami egy nagyon drága technológia, de a zsűri úgy döntött, mégis ilyen anyagból kívánják megvalósítani ezt a projektet. Mivel kevés volt a pénz, meghívtuk az utca emberét, a gazdákat, hogy jöjjenek el és segítsenek. És eljöttek, és segítettek. Amikor befejeződött a projekt, megnyerte a legnagyobb osztrák építészeti díjat.

Zenei egyesület projektje – itt is pénzihiány volt, de mindenképpen létre akarták hozni ezt a modern épületet. Az összes zenész segédkezett az építésben. A kezdeti értetlenségek után, ahogy haladt az építés, egyre inkább részévé váltak a projektnek és az elkészülte után sokkal jobban szerették az épületüket, mintha egy építőipari cég építette volna meg.

Egyéb projektek – az volt a cél, hogy igazi projekteket indítsunk el, legyenek érvek és ellenérvek, és ha a kettő egyensúlyba került, akkor elkezdjük a munkát. Egy sikeres projekt átadása után az emberek erőt merítenek egy következő projekt indítására. Ez egy láncreakció, és ez nagyon fontos.

Egészen kicsi helyekről van szó, ahol soha nem történik semmi izgalmas – mi hozzuk az újat, az izgalmat, az igazi tervezési minőséget az emberek életébe.

Amikor az emberek is együtt tudnak dolgozni velünk, akkor biztos, hogy a végén kevesebb kritikussal számolhatunk.

- Óvodarekonstrukció a falu főterén
- Korrekciók a területen: csökkentettük a beépíthetőségét, mert a sűrűséget inkább a faluközpontokban akartuk növelni. Sűrűbbek és élettel telítettebbek lettek a faluközpontok.
- 1992-ben alakítottuk ki az első napenergiával fűtött iskolát.
- A faluban nem volt szupermarket, és az emberek úgy döntöttek, hogy létrehoznak egyet.
- Kibővítettünk egy acél kialakítású hidat is.
- Családi házak renoválása
- Régi házak passzívházzá történő átalakítása.

Közlekedési, szállítási stratégia

Mi nem nagyvárosban élünk, viszont rendelkezünk

- nagyon jó buszhálózattal,
- taxihálózattal – a hegyi lakók körében működik: kölcsönvehetik a közlekedési eszközöket, bérletet nyerhetnek
- van elektromos biciklipark – szintén közös használatra
- van egy autóparkunk – amit telekocsi rendszerrel megosztunk egymással. Kontroll kamerát állítottunk be, és ha valaki túl gyorsan hajt, akkor meg tudjuk bírságotolni, ami szintén pénzt jelent az önkormányzatnak.

Megváltoztattuk a kereszteződések is. Az új kereszteződéseknek nem vezettünk be semmilyen irányítást vagy ellenőrzést, az átalakítás óta egyáltalán nem volt baleset.

Természetesen a projekteken számos építész vett részt a kezdetektől. 25 éve két-három építész dolgozik velünk együtt, gyakorlatilag építészeti tanácsadó bizottságot hoztunk létre. Minden projektet, a legkisebbtől a legnagyobbig szemlélnie kell. Ez a testület kéthavonta ülésezik.

Problémát okozott az utcakép is. Nagyon sokan szeretnek például óriási köveket használni magánkertek kialakításához, kerítések építéséhez.

Nyilván kerülni akartuk, hogy nagyon sok kritikusunk legyen, azt kerestük meg, aki a legszebbet, a legjobbat építette – építészeti díjjal jutalmaztuk, bemutattuk az embereknek.

Stratégiaaváltás: Miután nem kritizáltuk a rosszabbakat, hanem díjaztuk a jókat, határozott változást figyelhetünk meg. Az emberek vasárnaponként azt a projektet szemlélzik meg, amelyik a díjat kapta, és azt próbálják utánózni. Elég intelligens stratégiának bizonyult a legjobb megoldás díjazása.

Nézzük meg a Baukultur előnyeit

- minőség figyelhető meg a tervezésben és a kivitelezésben,
- alacsony karbantartási költségekkel számolhatunk,
- közös döntéshozatal jellemzi,
- az emberek részvétele is a Baukultur részét képezi,
- anyagi és nem anyagi értékeket hoz létre,
- mindenképpen javul az életminőség,
- regionális, hozzáadott értékkel is számolhatunk,
- a részvételen keresztül innováció valósul meg,
- a természeti értékeket tiszteletben tartja,
- erősíti az identitást,
- polgári, lakossági részvétel figyelhető meg.

Önkormányzati szövetség a környezetért és a fenntartható fejlődésért

Maud Lelièvre
üzgyvezető igazgató
Les Eco Maires

Egy francia város képviselője vagyok, illetve a Les Eco Maires országos szövetség szóvivője. A szövetség 1989-ben jött létre 50 polgármester kezdeményezéseként. A célja, hogy olyan közösségi csoportokat hozzon össze, amelyek a környezetvédelmi politikáért és a fenntartható fejlődésért felelősek. Az egyesület helyi kezdeményezéseket kíván elősegíteni. A Les Eco Maires mintegy 1900 hatóságnak a szószólója és együttműködik mintegy 2000 partnerrel, akik különböző francia területeket képviselnek. A Les Eco Maires vezető országos hálózata a választott képviselőknek és a helyi közösségeknek a környezetvédelmi témakörökben és a fenntartható fejlődésben. Az egyesület három fő osztállyal rendelkezik: Biodiverzitási osztály, Földtervezési és fejlesztési osztály, valamint a Társadalmi ügyek osztálya. Az egyesület fő célja, hogy támogatást nyújtson a helyi közösségek számára, megoldásokat kínáljon gyakorlati eszközök segítségével és környezetvédelmi akciókat hozzon létre a területükön.

Partneri viszonyok: 22 éves működése alatt az egyesület nagyon sok partnerkapcsolatot alakított ki vezető európai energetikai cégekkel: Elektro city, Gas de France, GDF, SUEZ, GrDF. Az egyesület kiadott egy útmutatót, Öko trófea akciók címmel, amely interneten is elérhető. Az akciók példái mintának minősülhetnek az energiafogyasztás csökkentésére. Az energiaiparral kötött szerződéseinknek, megállapodásainknak megfelelően sokszínű eseményeket szerveztünk annak érdekében, hogy a francia törvényhozást rábírjuk a jogszabályok megváltoztatására. Ennek a célja az, hogy csökkentsük az üvegházhatású gázokat és megvédjük a biodiverzitást az európai jogszabályokkal összhangban. Ennél fogva a megbeszélések az új épületek rehabilitációja és az emberek oktatása körül forogtak. Ezen kívül a 2010-es év a biodiverzitás éve volt.

A Les Eco Maires csatlakozott más szervezetekhez és eseményekhez is. A cél az volt, hogy egyesítsük képességeinket és módszertani eszközöket hozunk létre, hogy a polgármestereket segítsük. A végső cél az volt, hogy figyelembe vegyük a zöldterületeket és a biodiverzitást.

A gyerekek bevonása is rendkívül fontos a projektjeinkben. Gyakran dolgozunk együtt oktatási intézményekkel, hogy már kora életkorban oktassuk a gyerekeket a környezetvédelem fontosságára, amely mindannyiunk szívügye. Partnerkapcsolatot alakítottunk ki egy nagy élelmiszercsoporttal is – amely Franciaország-szerte tevékenykedik – annak érdekében, hogy elősegítsük, felfedezzük és kifejlesszük a fenntartható fejlődés új táplálékláncának aspektusát.

Emellett a gyerekeknek bemutatjuk a szezonális termékeket. Egyre több város és közösség vesz részt ebben a programban. Projektjeinket négy pillér köré csoportosítjuk: a víz, a biodiverzitás, az energia és a föld köré.

Föld

Manosque városa úgy döntött, hogy példaértékű műveletbe kezd: egy városi fejlesztési zónát hoz létre. Ezt a szektort zöld energiával kívánják üzemeltetni, fa és gáz keverékére koncentrálták erőfeszítéseiket. Ez energiatermelés szempontjából óriási beruházás volt.

Biodiverzitás

Ahogy már korábban említettük, 2010 a biodiverzitás éve volt. Nagyon sok projektet fejeztünk már be, de a legfontosabb talán a biodiverzitás útmutató kialakítása a polgármesterek számára. Ebben megtalálhatók a városfejlesztési eszközök, ideértve a módszertani útmutatókat a városi zöldterületek és a biodiverzitás kezelésével kapcsolatosan. Nagyon fontos akció volt a biodiverzitás tudatosságát növelő kampányunkban a biodiverzitási atlasz a városban, melynek francia rövidítése: ABC. Ez az eszköz lehetővé teszi az ökológia integrációját a helyhatósági politikákban. Az ABC célja az, hogy osztályozza a biodiverzitás összetevőit. Rávilágít a helyi lakosok és a választott tisztségviselők döntéseire és integrálja a biodiverzitás problémakörét.

Víz

A víz létfontosságú erőforrás és külön kezelésmenedzsmentet igényel. A Les Eco Maires részt vesz a lakosság tudatosságának növelésében, hogy rávilágítson, mennyire fontos ez az elem. Vegyük példaképpen Saint Rose-t Reunion szigetén. Az itt megvalósított projekt teljes mértékben összhangban van a tengeri Grenelle törvénnyel, amely a tengeri energiafejlesztést célozza. A célja az, hogy 2030-ra Reunion szigete legyen az első terület a világon, amely integrálja a környezeti innovációkat, a várostervezést, az építést és az idegenforgalmat. A projekt különleges technológiát alkalmaz, amelynek folyamán ipari módon termelnek mikroalgát. Ez a légszennyezés és a vízszennyezés feldolgozását és átalakítását véghezvieszi. A technológia lehetővé teszi az algamassza kettős kinyerését. Egyrészt bio üzemanyagot hoz létre – amely gazdaságilag hasznos, másrészt pedig elektromos áramot termel azáltal, hogy metanizálja az iszapot, amely a szennyvízből származik.

Energia

A házak renoválása a környezetvédelmi szabványoknak megfelelően történik. A Les Eco Maires együttműködött a GDF-fel, a Gas de France-szal és a Suez-szel, hogy kiválassza azokat a várostervezési eszközöket, amelyek ebből a szempontból hasznosíthatók. Nagyon sok megközelítés érhető el a közösség számára, csökkenthetjük a primer energia fogyasztását és a szén-dioxid-kibocsátást. Energiamegtakarítási tanúsítványokat is kioszthatunk.

Példaként hoznám Párizs La Défense negyedét. Itt egy aktívházat hoztunk létre. Ez a torony 2007–2010 között a legmagasabb épület lett Párizsban. Növekedett magasságában, azonban megfelelőbb lett az energiateljesítménye és környezetvédelmi minőségi címkét kapott. Ez a toronyház kombinálja az energetikai, a környezetvédelmi és a gazdasági hatékonyságot.

Az egyesület részvétele nem korlátozódik a francia határokon belülre. Együttműködünk európai partnerekkel is és európai programokkal (például a Miriad21). Néhány évvel ezelőtt a Les Eco Maires új fejezetet nyitott a decentralizált együttműködés terén déli városokkal, és gazdagította partnereinek nemzetközi hálózatát a civil társadalomból és a szolidáris gazdaságot elősegítő szervezetek részéről Afrikából. Ez a nemzetközi nyitottság megjelent a 2011. februári Társadalmi Fórumban, Dakarban.

Az a környezetvédelmi forradalom, amelyet a Grenelle törvény kiváltott, valóságos változást indított el az attitűdökben, a kulturális szokásokban. Egy francia törvényről van szó, amelynek elfogadására 2009. augusztus 3-án került sor. Van egy külön fejezet ebben a törvényben, amely a településtervezésről szól, és ennek eredményeképpen a helyi hatóságok jogkört kaptak arra, hogy ők maguk is részt vehessenek a fenntarthatóságot célzó törvények kialakításában. Ez azt jelenti, hogy minden egyes választott képviselő részt vehet a fenntartható fejlődést szolgáló célok integrálásának munkájában. Ahogy az eredeti verzió is bebizonyította, ez a törvény valóban alkalmas arra, hogy környezetvédelmi átállást valósítson meg. A végső cél pedig az, hogy Franciaországban környezeti szempontból fenntartható városok épülhessenek.

A Grenelle törvény

Úgy gondolom, hogy a Grenelle törvény igazi unikum, ugyanis az átfogó ambíciója az, hogy új zöld gazdaságot próbáljon bevenni a gyakorlatba, és ezáltal megpróbálja megakadályozni a Föld nevű bolygó környezeti degradációjának folyamatát. A törvény alap gondolata szerint a globális logikát követve folytatni kell a munkát és folyamatosan törekedni kell arra, hogy a környezet jogait fejlesszük és erősítsük. Több területtel foglalkozik a törvény: a kormányzással és a felelősségvállalással, a biodiverzitással, a megújítható energiákkal, a településtervezéssel és az építészettel. A törvényt kihívásként is lehet értelmezni, hiszen valójában arról van szó, hogy a cél egy környezetvédelmi célrendszer integrációja. Franciaország különböző nemzetközi egyezményeket is aláírt már.

A törvény értelmében helyi szintű törvényeket is létre lehet hozni. Ezzel a fenntartható fejlődés rendszerét lehet erősíteni, figyelembe

lehet venni a közlekedési és a lakhatási célokat, a helyi települési tervek külön hangsúlyt kapnak, valamint a dokumentumokban lefektetett célok monitorozása is lehetővé válik.

A megújítható energia integráns részét képezi a fenntartható város-tervezés folyamatának. Ezt a törvényt egyfajta szándéknyilatkozatnak is lehet tekinteni a fenntartható energiatermelés területén, és ez a törvény gyakorlatilag megtiltja a városok számára, hogy ezzel ellentétes energiarendszereket állítsanak fel. Minden esetben bizonyítani kell az energiarendszerek integrálását az adott építészeti környezetben. Tehát a környezetvédelmi szempontok is megjelennek a törvényben. Ez az első lépés abba az irányba, hogy a megújuló energiaforrásokat is szélesebb körben lehessen alkalmazni.

Az ökológiai követelményeknek mostantól meg kell jelenniük minden településtervezési dokumentumban. Konkrétan ez az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését jelenti, az ökológiai kontinuitás megőrzésére való törekvést, az energiamenedzsmentet, a megújuló energiaforrások támogatását és az elektronikus kommunikáció fejlesztését. Ezek a követelmények a következő célokat szolgálják: az energiaszámlák csökkentése, a beltéri levegőminőség javítása, a termelt hulladékmennyiség csökkentése.

Mindezek alapján egészen új koncepció kezd kialakulni. A környezeti pszichológia tulajdonképpen nem más, mint az egyén és az egyén fizikai és szociális környezete közötti kapcsolatnak a tanulmányozása. A témakör foglalkozik az emberek attitűdjével, és azaz, hogy hogyan fogadják be a környezetből érkező ingereket.

A környezetvédelem pszichológiai célja egyik oldalról az, hogy meghatározzuk azt a folyamatot, amelynek keretében a környezet és az egyén egymással kapcsolatba kerül. Nagyon fontos, hogy az egyén milyen cselekedetekkel, milyen akciókkal befolyásolja a körülötte létező környezetet. Fontos az ökológiai projektek emberi dimenziójának a hangsúlyozása, és fontos, hogy olyan projektekre tegyünk javaslatot, amelyek megfelelnek ezeknek a céloknak.

Mindezek a tanulmányok egyértelműen rávilágítanak arra, hogy a környezet az emberek gondolkodásának fókuszába kerül. Egyre könnyebbé válik bebizonyítani azt, hogy alapvetően fontos dolog a jövő generációk számára megőrizni a világot.

A jövő városai mások lesznek, mint amilyeneket jelenleg ismerünk. Az átállás nem lesz könnyű, és nagyon lényeges az, hogy kik vannak döntési pozícióban. Az urbánus zónában, illetve a városias fejlődés előtt álló zónákban rá kell mutatni egy olyan hálózatra, amelynek segítségével a döntéshozók tudatossága növekedhet azokkal a kihívásokkal kapcsolatban, amelyek a fenntartható fejlődés elveiben fogalmazódnak meg. Egy ilyen hálózat valódi segítséget jelenthet a településtervezők és mindazok számára, akik ebben érdekelt felek, hogy globálisan gondolkodzanak és lokálisan cselekedjenek. Ezért hoztuk létre az egyesületünket. A holnap városa vegye figyelembe a biodiverzitást és a biológiai sokszínűség megőrzésének követelményeit. A jövő városának más fontos, nehéz kihívásokkal is szembe kell majd néznie: növekvő népesség várható, és emellett a környezetvédelemre is oda kell figyelnie.

Újrahasznosított, környezetbarát épület: kreatív campus a suffolki snape maltings-ban

Tom Wilson

építész

Haworth Tompkins Architects

Egy, a közelmúltban megvalósult projektet szeretnék bemutatni. A Snape Maltings területen Suffolk megyében, egy XIX. századi műemlék épületről van szó, az Aulr folyó torkolatánál. Kb. a XX. század közepén az árpa malátázása már nem volt kereskedelmi-
leg nyereséges, ezért felhagytak ezzel a tevékenységgel. A gyárépület és a folyó kapcsolata mindig erős volt, uszályokon szállították el a malátázott árpát a megfelelő helyekre. Benjamin Britten alapította 1948-ban az első zenei fesztivált. Britten beleszeretett ebbe a környezetbe, a csodálatos tájba, és egy évente ismétlődő fesztivált indított útjára. 1967-ben az egyik nagyobb épületet alakították át koncertteremmé. Alapvetően lapos, alföldi természeti környezet található itt, emiatt a horizont igen széles.

A koncertterem mellett néhány sikeres bolt is épült, azonban az épületek nagy része – leszámítva néhány raktárat – sokáig üresen állt. A terület egyre elhagyatottabbá és lepusztultabbá vált, a fesztivált működtető szervezet azonban egyre több programot szervezett, zenei koncertpróbákat tartottak, zenei oktatásba kezdtek.

A lepusztult épületek mocsaras területen keresztül közelíthetők meg. A tárgyalt épület tetőszerkezete mohával borított volt, az ablakok megvetemedtek. Az évek folyamán a teljes tetőszerkezet eldeformálódott, és a víz behatolt az épület belsejébe. Bizonyos területeken a természet visszavette a magáét az épületektől. A falakat borostyán borította, helyenként galambok fészkeltek. A nagyobb tetőszerkezetek között füves területek alakultak ki, és néhány helyen a bokrosodás is beindult.

A módszerünk az volt, hogy megpróbáltuk feléleszteni az eredeti hangulatot, és ezt úgy értük el, hogy a legnagyobb mértékben megtartottuk az eredeti anyagokat, ugyanakkor figyelembe vettük a környezetet is. Úgy éreztük, hogy az új beavatkozások ro-

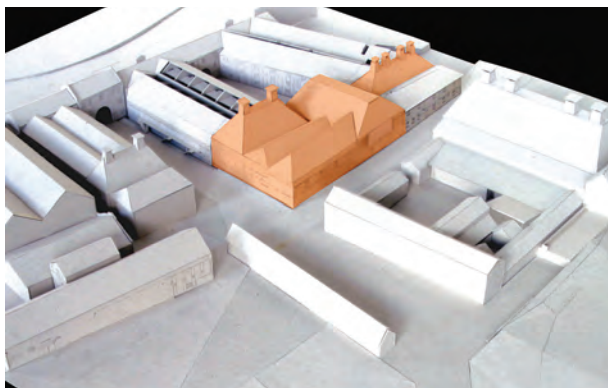
bosztus módon kell, hogy megvalósuljanak, de folyamatosan törekedtünk arra, hogy elkerüljük a hamisítás hangulatát. Figyelembe vettük azt az organikus folyamatot, amelynek keretében az épületek megerősödnek, virágoznak, majd kicsit a pusztulás irányába indulnak el.

Amikor elkezdtük a rekonstrukciós munkát, sok különböző ipari gépet találtunk az épületekben és egy nagyobb létrát is. Az épületbe a meglévő tetőszerkezeten keresztül tört be a fény, meglehetősen poétikus hangulatot teremtve, amelyet mindenképpen ki kellett használnunk. A festék pergett le a falakról, különböző szeméthalmok hevertek a padlózatán.

2005-ben kezdtük el a projektet. Megbízást kaptunk, hogy a területen lévő összes elhagyatott épület újrahasznosítását végezzük el. Öt esetben próbatermeket alakítottunk ki. Ezt fogjuk kicsit részletesebben megvizsgálni.

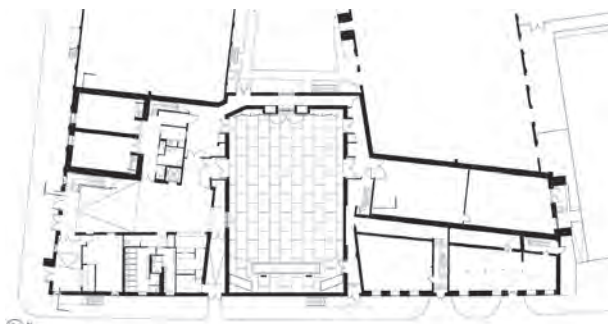

Az alaprajzon látjuk a folyót a felső részen. A barna, a zöld, a lila és a kék épületek a bal oldalon – ezek közül egyesek esetében már megvalósult a rehabilitáció, mások esetében még folyamatban van. Lakóépületek, kulturális és egyéb épületek is megjelentek. Középen a piros épület a koncerttermet jelzi, jobb oldalon pedig a meglévő létesítmények láthatók.

Egy korai fázisban elkészített maketten kiemeltük az általunk a terv keretében kialakított épületeket. A középső területen látható, vörössel keretezett épületet szinte teljesen le kellett bontani azért, hogy a terv legfontosabb elemét meg tudjuk építeni, ami egy 350 férőhelyes koncertterem és próbaterem. Ezt Benjamin Britten Studio-nak neveztük el. A meglévő padlóborítást teljesen el kellett bontani, hogy további vízszigetelést biztosítsunk. Más elemek esetében is úgy ítéltük meg, hogy azok nem biztonságosak.

A Britten terem volt tehát a legnagyobb eleme megbízásunknak. A főbejáraton át a központi átrium-terembe lehet bejutni, amelyhez egy nagyközönséget befogadó folyosó is vezet. Ezen kívül további kisebb egységeket is létrehoztunk, például mosdókat. A Britten Stúdiónak a jobb oldalán további raktárhelyiségek találhatóak, és a stúdióknak van egy fix erkélye is. A fő folyosó fölött egy második koncertterembe lehet bejutni. Ez a „Kanes stúdió” nevet viseli, és ez egy korábban malátázásra használt helyszín. A többi termet rugalmas felhasználásra készítettük elő.

A bontás időszakában a fő folyosó helyén található gerendákat és fedélszékeket nagyon óvatosan kellett elbontani, némelyek ezek közül meglehetősen rossz állapotban voltak. Amit lehetett, azt igyekeztünk helyreállítani. A központi épületet teljes egészében le kellett bontani, ugyanis ezeket a tégláépületeket eredetileg mészhabarccsal készítették el, ami sokkal lágyabb, mint a cementes, tehát az eredeti téglákat újra lehetett hasznosítani, és ez feltétlen célunk is volt. Azonban nemcsak a téglákat mentet-

tük meg, hanem a különböző borításokat is igyekeztünk megmenteni, amelyek közül több nagyon meg volt rongálódva, de a megmenthetőket összeszedtük, és kialakítottunk egy olyan raktárat, ahol a megmentett alapanyagokat tároltuk, és amit csak lehetett, újrahasznosítottunk.

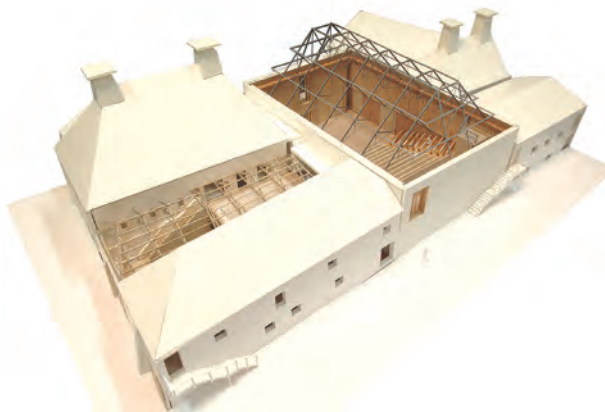
A folyó és a tenger találkozása ihlette a felületkezelését az új Britten koncertteremnek. A tengerpartra jellemző anyagként használtunk kavicsokat, és innen merítettünk inspirációt a Britten koncertterem alsó szekciójának kialakításához is. Az építészek egész napokat töltöttek azzal, hogy a megfelelő hatásokat tanulmányozzák, és ez nem mindig sikerült azonnal. Törekedtünk arra, hogy a célt elérjük, de mindig volt egy bizonytalansági elem.

Az eredeti tetőgerendák megfelelő textúráképzési lehetőséget jelentettek: nagymértékben törekedtünk arra, hogy ezeket az eredeti anyagokat felhasználjuk, de ezt még egy lépéssel tovább is vittük. A kisebb felfületeket hagyományosan habarccsal, tehát vakolattal borították, és mi is így oldottuk meg a problémát: szerettük volna ezt a texturális hatást visszavinni az épületbe, mert attól féltünk, hogy a renoválás során az eredeti hangulat is elveszhet, ha ezt nem tudjuk kellőképpen kidomborítani.

Az egyik helyi vontatóhajóról származó vitorla is inspirálóan hatott a tervezéskor: szerettük volna az akusztikus hatást a stúdiókban, a próbatermekben, és különböző drapériák alkalmazásával is elérni. A szellőzőnyílásokat eredetileg az árpa szárítására használták, és ezek közül néhányat sikerült megőrizni. A fekete faanyagok az új fa és acél tetőszerkezet borításánál kerültek felhasználásra. A különböző makettek különböző méretarányban készültek, és segítettek bennünket abban, hogy megértsük a hely jelentőségét, illetve a hely lelkét, mialatt a munkát elvégeztük.

A kucsterek kialakítása során a fedélszékek nagy hangsúlyt kaptak, valamint egy új lépcsőház is épült, amely a magasföldszintre vezet fel. A tetőszéket kicsit fel kellett emelni, azért, hogy a magasföldszintet be lehessen építeni. Eredetileg talán alacsonyabb emberek számára építették az épületet, ezért az eredeti belmagasságot sajnos nem sikerült megtartani.

A makettek összeállítása során egészen apró részletekig lementünk, majd kiegészítettük a megfelelő textúrákkal és hanghatásokkal. A hatalmas betonfal mutatja a rusztikus beavatkozást, amelyről az volt a véleményünk, hogy az épületnek ez megfelelt, mert alapvetően ipari épületről volt szó, és úgy gondoltuk, ez volt az a nyelvezet, amely megfelel az adott helyszínen. Meghagytuk a téglafalazatnál a hámló falfestéket. Helyenként renoválásra is sor került, de igyekeztünk megtartani azt az állapotot bizonyos helyeken, amit találtunk. A magasföldszinten is kialakítottunk különleges textúrákat, és a lépcsők pedig felső megvilágítást kaptak.

A Kanes stúdió esetében a fekete anyag egyfajta mélységet ad a látványnak felfelé, a tető felé tekintve, alatta pedig akusztikus faborítást alkalmaztunk. Van néhány különböző hatást keltő akusztikus falborítás, különböző frekvenciák kialakítására volt ez alkalmas. Ennek a létrehozásához komoly tervezési munkát végeztünk, hogy a terem akusztikusan úgy viselkedjen, ahogy az elvárható.

A Britten koncertteremre visszatérve, az épület általános arányai nem olyan nagyok, mint az eredeti épületé, de a kettő ekvivalensnek tekinthető. Úgy gondoltuk, hogy amikor kivesszük a székeket, akár egy teljes koncertzenekar is próbálhat az épületben. Igyekeztünk a különböző alkalmakhoz igazíthatóvá tenni a házat.

Az épület jobb hátsó oldalán egy hatalmas üvegablak található, ahol rengeteg természetes fény jut be az épületbe, ugyanakkor kitekintést is biztosít a folyóra, a mocsaras területre is a másik oldalon. A kintről beáramló fény szinte felnagyítja a betonfelület természetes ipari hatását. A nyugati oldalon is található hatalmas ablak a belső udvarra nyílik, és a lakóépületekre enged kitekintést; az épületegyüttes másik részét ugyanis lakónegyeddé alakítottuk át.

Az épület kialakításakor számítottunk arra, hogy esetleg a koncertekről hangfelvételeket is kívánnak készíteni, és ehhez igazítottuk a terveket. A tetőn akusztikus drapériákat helyeztünk el, amelyek vörös vonalakként jelennek meg, és alkalmazhatóak különleges akusztikus hatások elérésére.

Az akusztikus falborítási rendszert közelebbről megvizsgálva kitűnik, hogy minden egyes kis panel külön kis dobozként működik, ahova aztán behelyezzük azt a fából készült struktúrát, amely az akusztikus hanghatást biztosítja. A tetőszerkezet az egyik kapcsolódási pontjánál, a tetőszéknél enyhén rozsdásodik. Megpróbáltuk megtisztítani ezeket az elemeket oly mértékben, hogy megakadályozzuk, hogy az emberek fejére hulljanak a rozsdadarabok az előadások során, de nem akartunk ennél erőteljesebb változtatásokat eszközölni. Az épületegyüttes déli részén található a Kanes stúdió, a középső nagy terület a fő folyosó, a jobb oldalon pedig a főbejárat helyezkedik el.

A nagy bejáraton vihetőek a nagyobb elemek és gépek az épületbe. A keleti oldalról látszanak az újonnan épült elemek is, illetve hogy hogyan került lebontásra a Britten stúdió és az új elemek közötti épület. Az eredeti épület lebontása után az újrashasznosított téglákból új épült. Az egyik engedmény, amit tettünk a modernebb építészet felé az az, hogy nagyobb méretű ablakokat használtunk a Britten koncertteremnél, máshol néhány újabb ajtót helyeztünk el, ugyanis a funkcióban történt változás nagy léptékű volt, és a belső terek kialakítása gyökeresen különbözött az eredetitől. Úgy éreztük, ha a modernebb megjelenítés valahol megvalósítható, akkor az ez a terület.

A belső udvaron helyezkedik el a lakónegyed, azon belül pedig a belső udvar. Nem szabad megfeledkezni arról, hogy az épület mocsaras területen helyezkedik el, és mi nagyon örülünk, hogy ez az épület megtalálta a helyét ebben a tájban. Meglehetősen nagy tető borítja az épületegyüttest, de azt hiszem, jó az illeszkedés.

Angel Díaz Domínguez építész

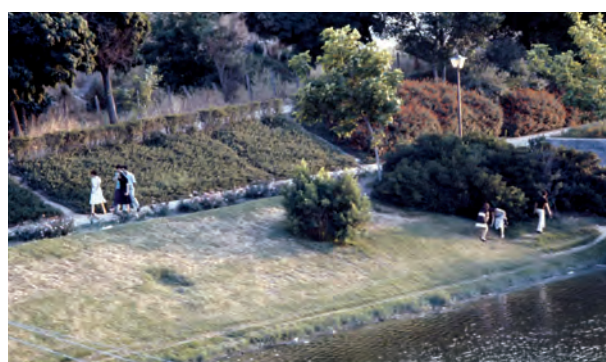

Először Madridban éltem és dolgoztam 16 éven keresztül, ott is folytattam tanulmányaimat, majd délre, Sevillába költöztem. Az elmúlt években ott éltem, és dolgoztam. Magam nem vagyok sevillei, tehát nem kívánom az önök számára „eladni” ezt a várost, de azt el kell mondanom, hogy nagyon különleges városról van szó, időnként igazak is a közhelyek a város látképét illetően. Nagyon kedves és érdekes város, nagyon különbözik sok más várostól. Talán egy kicsit teátrális, de mindenképp különleges. Ha az ember Sevilla apró, szűk utcáskáin sétálgat, sok kellemes meglepetést fedezhet fel, hiszen a város fő jellemzője, hogy a két fő elem, amiből bármelyik város áll: a műemlékek és a lakóházak itt abszolút mértékben összefonódnak és összekeverednek. Egy forró nyári napon, ha pihenésre vágyik az ember, bemehet a katedrálisba, és ott tartózkodhat egy ideig, vagy a narancsligetet is meglátogathatja annak közelében. Manapság hosszú, kígyózó sorokat láthatunk, az emberek jegyet váltanak, hogy bejuthassanak. Számtalan árus látható az utcákon, vicces feliratú pólókat árúsítanak, de ez mindenütt megfigyelhető, a városok általában vidámparki jelleget öltenek a nyári hónapokban. Az érseki palota a város szívében található, a székesegyház és torony környékén az utcák igen népszerűek, az utakat szegélyező narancsfák látványa igen jellemző. Ez utóbbiak nagyban hozzájárulnak tavasszal a város különleges illatához.

A lakóépületek és a műemlék jellegű középületek vegyesen állnak Sevillában, de szép számmal akadnak modern építészeti remekművek is a városban.

Három tervet mutatok be Sevillában és környékén. A tervezés időszakában az első tervezési területen az eredetileg délen található folyót elvezették a városból annak érdekében, hogy elkerüljék azokat a szörnyű árvizeket, aminek korábban ki volt téve a város. A folyót északra terelték el, de maga a folyómeder megmaradt.

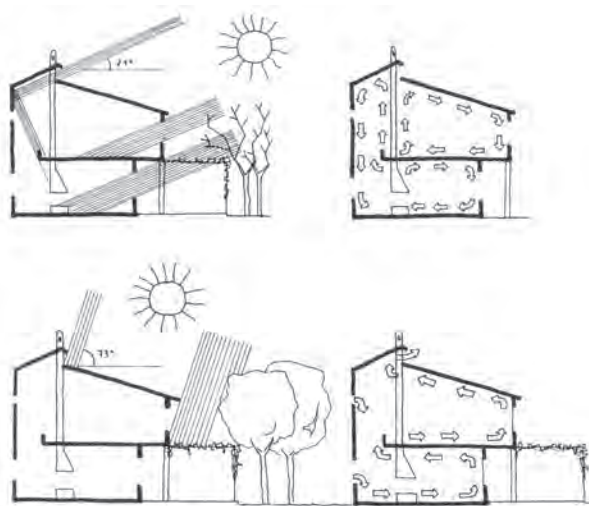
A Triana lakónegyed igen híres, város a városon belül. Ez a legtipikusabb és legismertebb városnegyed a városban. Ha egy trianait megkérdezzük, hogy Sevillából származik-e, azt felelné, nem, én trianai vagyok. A trianai hidat ugyanaz az Eiffel tervezte, aki a párizsi Eiffel-tornyot is. Ennek érdekessége, hogy aszimmetrikus a két oldala, a trianai oldalon egy keskeny járda látható. Meg kell azonban mondanom, hogy ez a terület nagyon hosszú ideig elhagyott terület volt, szeméthyegyek magasodtak itt, patkányok lepték el a környéket – külön kaland volt a folyópartra kilátogatni, miközben a stratégiánkat kialakítottuk. A kertek oldalában nem akartunk különösen nagy szintkülönbséget kialakítani, hiszen ez az út Sevilla délnyugati bejárata, ami azt jelentette, hogy óriási zaj és légszennyezés forrása az itteni forgalomból adódóan. Egy szint helyett több különböző szintet alakítottunk ki a gyalogosok számára. Három-négy sétányt alakítottunk ki, azonban a szintkülönbségek nagyon sok perspektívát tettek lehetővé, és gazdagabb megközelítést eredményeztek. Ahogy szélesedett a terület, mi ezt kihasználtuk, hogy átalakítsuk ezeket a keskeny sétányokat, járdákat nagyobb terekké, és habár a terek méretei összességében nem változtak, nagyon sok gazdagságot eredményeztek látványban.

A felkért francia tájépítész kiváló szakember volt, mindent tudott a növényekről, és remek munkát végzett. Eleinte betont használt-

tunk az ilyen területek kialakítására Sevillában, ebből alakítottuk ki azokat a különleges szökőkutakat, amelyeket direkt a park számára terveztünk. Ez volt az egyedüli anyag, amit használtunk.

A terület maga olimpiai terület volt stadionnal, úszómedenencével és 10 m magas ugrótoronnyal. Az Expo idejére mindez eltűnt, mert a folyónak új medret ástak, a régi mederben a vízszint csökkent, és így lehetőség nyílt kertek kialakítására. A folyópartot igyekeztünk benépesíteni, és játékosá tenni a gyerekek és mindenki más számára, és fákkal is elkülönítettük. A szemét eltakarítása után apró, ám gyönyörű helyekre bukkantunk. Ennek a neve Inkvizíció utca – bizonyára sok mindenről mesélhetne a múltbeli események tekintetében –, azonban véleményünk szerint kiváló lehetőséget biztosított a vízpart megközelítésére. Az emberek itt leülhetnek, és gyönyörködhetnek a folyó szépségében, a növényzetben. A városi oldalról jól látható a növényzet – a fák elrejtik a beton nagy részét. A területet sikerült izolálni és védetté tenni.

Szabadtéri színházat is ki akartunk itt alakítani. A leghíresebb rendezőnk is odalátogatott, és meglátva a terület nyugodtságát és szépségét, nagyon lelkesedett az ötletért. Sajnos azonban a polgármesterek jönnek és mennek, így ez a terv végül nem valósulhatott meg. Egy pirotpálya is készült – Spanyolországban igen elterjedt sportág –, hogy ne csak sétányokat alakítsunk ki. A keskeny sétányok kiszélesednek, és különböző szinteken kerültek elhelyezésre. Végül sikerült elérni azt a funkciót, amit terveztünk, ami nem más, mint hogy elszeparáljuk ezt a területet a környező forgalom zajától. A fő jellemzők tehát a növényzetben, a tektonikában, a színezettségben és az elkülönítésben ragadhatók meg.

A következő tervezés Sevillán kívül található. Egy 124 lakásból álló lakónegyedről van szó, Osuna nagyközségben. Osuna fontos falu, Sevilla közelében található. Itt látható az a modell, amelyet felhasználtunk az egész terület tervezésekor. Mielőtt „lero-

hantuk” volna a területet, felépítettünk egy modell-házat, hogy láthassuk, az eredmények kielégítőek-e, a bioklimatikus stratégiák, amelyeket alkalmaztunk, megfelelőek-e. Ezek igen egyszerű tervek voltak, és véleményünk szerint sikerült elérni, amit szerettünk volna.

A fehérre meszelt falak és a narancsfák a spanyol utcafront legjellemzőbb vonásai, a véget nem érő fehér színű csempék és járólapok igen tipikusak ebben az országban. Keskeny terek, utcán játszó gyerekek, idősek ülnek a házak előtt. Szabadon alkalmazzák a boltíveket a falvakban anélkül, hogy erre különösen nagy hangsúlyt fektetnének az ott élők. Véleményem szerint nem akkor mondhatjuk, hogy építésszerűen jó valami, ha méretével vagy rendkívüliségével megdöbben minket egy épület, hanem ha jól érezzük magunkat egy adott helyen. Intellektuálisan nem kell tisztában lenni mindennel, amit a területről tudni kell, legyünk inkább a terület felhasználói, és az a legjobb, ha azt tudjuk mondani, hogy itt jól érzem magam, és nem kell tudni, miért van ez így. Ha bármi történt velem, mindig idelátogattam, mert itt jól érzem magam. Érdeemes lehet általában elgondolkodni az építészetről mindezt szem előtt tartva. Fontosak a falu eredeti aspektusai, mert ezeket fogjuk mi is ismételni, csak újabb formában.

A Pablo Iglesias lakónegyedben 124 lakóépületet hoztunk létre. Szinte mindegyik olyan volt, mint amilyen a modellünk. A tervezési terület a falu szélén helyezkedik el, és északra található a la Colegial, a fő történelmi emlékhely. Az egész negyed orientáció-

ja déli volt, a fő útvonal a tekintetet a hegyek felé irányította. Ezeket pátió („terasz”) utcáknak is nevezték, mert igen rövid utcákról van szó, amely a kertek előtti teraszra hasonlított. Északon már nem tudtuk kialakítani a modellhez hasonló kialakítást, mert a helyi geometria egészen más volt, ezért új koncepcióval kellett előállnunk. Ezt „correal”-nak nevezik spanyolul, és láthatók példák rá Budapesten is. Egy bejáráttal rendelkező területről van szó. Itt nem a házat használtuk modellként, hanem lakásokat alakítottunk ki az északi területen, mert az eredeti modellt nem tudtuk továbbvinni a végtelenségig. Ez a fajta változatosság egyébként gazdagítja a kialakítást.

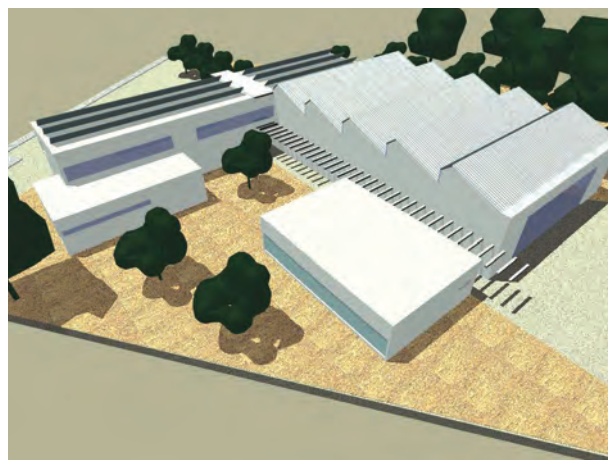
Oda kellett figyelni a forgalomra is, mivel a déli oldalon egy Sevilleből Granadába tartó főútvonal húzódik. Közvetlenül soha nem jutott be ide a forgalom, ezért úgy alakítottuk ki a bejáratozatot, hogy a környéken lakók rákényszerüljenek a sebesség csökkentésére. Mindenféle probléma nélkül klasszikus, populáris elemeket sikerült vegyíteni modernebb megközelítésekkel, például az épületek bejáratánál. Nagyon klasszikus módon alkalmaztuk a boltíveket, de minden pátió utcán kicsit másképpen tettük ezt. Minden lakó igyekezett kicsit másképp kialakítani a saját bejáratát, például különleges növényeket helyeztek el.

A harmadik példám a Nemzetközi Energiaügynökség támogatásával megvalósult fejlesztés. 17 fejlett ország mutatta be tervpályázatát, ám mind közül egyedül Spanyolország alkalmazott bioklimatikus koncepciót.

A negyedik terület egy másik sevillai utca. Itt van egy olyan épület, amit személyesen terveztem. Ez egy családi ház Sevilla szívében. Egy háromtagú család számára készült, meglehetősen nagy házról van szó. A barátom gazdag ember volt, és még a válság után is gazdag maradt, tehát még gazdagabbnak kellett lennie, mint azt én eredetileg tudtam róla. Az épület bejárata nagyon kicsi, de a ház óriási. Új homlokzatot terveztem. Látható, hogy az építész hogy hagyja ott a névjegyet az épületen, és úgy döntöttem, hogy megtartom azt, ami eredetileg is ott volt, mert a legjobb, ha megmarad az egészen egyszerű kis bejárat, viszont egy gyönyörű balkon van jobbra fönt. Senki nem számít arra, amit az épületen belül talál. Ez is egy pátió típusú ház, vagyis belső kertje van. Ennek megvannak az előnyei és a hátrányai. Általában az épületek hozzá vannak építve a szomszédos épületekhez, és ilyen körülmények között nehéz a természetes napfényt beengedni az épületbe, kivéve, ha úgy manipuláljuk a helyzetet, hogy az lehetővé válik. Ebben az esetben az egyetlen részlet, ami igazán unikummá teszi ezt az épületet, az, hogy nincs igazán egybeépítve a szomszédos épületekkel, amelyek magas falakból állnak. Megértem, hogy ez a ház három ember számára túlságosan nagy lehet, de a híddal és a belső pátióval csupán a régi római épületek hangulatát igyekeztünk újraalkotni. A konyha maga egy híd, ami összeköti a kis műtermet és az igazi házat a másik oldalon emelkedik fel. A belső kert mérete jól kiszámított, hogy az épület jól orientálódjon a nap felé. A bio-

klimatikus karakterisztikát jól sikerült kihasználni, és igyekeztünk a pátió szintjét is felemelni a föld szintjéhez képest. Egyébként a talajvíz szintje meglehetősen magas Sevilleben, a kapilláris hatást és a túlságosan nedvesedést elkerülendő, valamint a nagyobb mennyiségű napfényt biztosítva alkalmaztuk ezt a megemelt padlózati megoldást.

Az AMD angol magazinban is megjelent ez a terv. Ez egy igazán gyönyörű, ám annál komplikáltabb épület tehát. Sokan reagáltak már arra, hogy milyen érdekes a hosszú, keskeny folyosó, a keskeny bejárat, és mennyire megdöbbentő a hatalmas tér, ami belépés után fogad. Mindemellett semmi extravagáns nincs az épületben: a homlokzat, az ablakok a balkonok nem mutatnak semmilyen különös vonást. Igen nehéz elérni, hogy valami Sevilleben új legyen, és egy kicsit más, mint bármi eddigi. Vagy lemásolunk valamit, ami már létezik, vagy teljesen új területekre lépünk, és megpróbálunk valami nagyléptékűt alkotni, de azt hiszem, mind a kettő hiba. A legjobb, ha megpróbáljuk folytatni azt, ami már elkezdődött. Lehetünk úgy is modernnek, hogy nem igyekszünk csatahajót telepíteni a városunk közepébe. Ennek a fajta harmóniának a megvalósítása igazán nehéz, ebben a konkrét esetben ezt szerettem volna a térhatás, a volumen segítségével kialakítani. Alkalmaztam a hidat, figyelembe vettem a vizet, és elválasztottam ezt a híd-konyhát egy méternyire a vegetáció szintjétől. A vegetáción belül rengeteg dolog történik. Ami lehetett volna egyszerűen egy luk, amit négy fal vesz körül, helyette sokkal nagyobb térré vált, amiben rengeteg esemény zajlik.

Ugyanazzal az építészeti stúdióval, amelyikkel együtt valósítottuk meg a fenti képen látható, Mallorca szigetén található Greenpeace épületet, korábban a teljes sevillai expo épület-együttesét is együtt terveztük. A Greenpeace épületben iskolákat, tanári dolgozókat alakítottunk ki – ezek esetében nyitott belső teret alkalmaztunk, egy egészen új prototípust. Az épületet és annak külső tereit is mi alakítottuk ki. Láthatjuk a hűtővíz spriccelését, amelynek segítségével az egész belső térben is igyekszünk a hőmérsékletet csökkenteni.

North 41° – építészet, kreativitás és fenntarthatóság központ

Miguel Nery

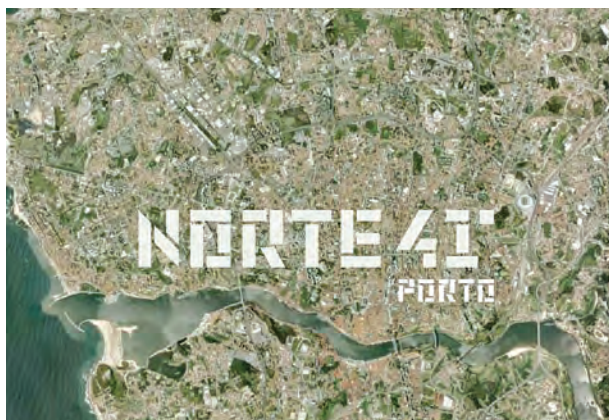
építész

az Észak-portugál Területi Építész Kamara (OASRN) vezetőségi tagja

Az Észak-portugál Területi Építész Kamara székháza Portóban: esettanulmány a műemléki restaurálás, felújítás és bővítés korszerű megoldására

A Portugál Építészeti Kamaránál az elmúlt években sok felújító munkát végeztünk. Ennek keretében került sor a North 41° projektre is. A helyszín: Porto, egy olyan város, amelynek van folyója. A mi épületünk nincs igazán közel a folyóhoz, viszont felvet néhány kérdést a fenntarthatósággal és az energiahatékonysággal kapcsolatban.

Először bemutatom, hogy

- kik vagyunk,
- mit csinálunk
- bemutatom az ún. North 41° projektet – egy esettanulmányt egy épületről, amely inkább környezetvédelmi és energiahatékonysági értékelés, amelyet a projekt keretében elvégeztünk
- végezetül beszámolok azokról a lépésekről, amelyeket a következő években tervezünk megtenni.

Kik vagyunk?

A Portugál Építész Kamara köztestület. Az a célja, hogy elősegítse az építészeti tevékenységet és ellássa az építészeti érdekvédelmét Portugálián belül és kívül egyaránt. Jelenleg 19 000 tagja van, és egy tízmilliós lakosság esetében ez nem rossz arány. Szeretnénk javítani a feltételeket, amelyeken belül a szakmánk dolgozik, és szeretnénk biztosítani, hogy jó minőségű épületek épüljenek, amelyek fenntarthatóak is.

Mit teszünk?

Támogatjuk és védelmezzük az építészetet. Van egy programunk, amely a Casa de Musica épületében lezajlott koncertekhez kapcsolódik. Ezekre az alkalmakra olyan építészeket hívunk meg, akik éppen Portóba látogatnak. Az építészek előadást tartanak erről a csodálatos épületről. Az épületben konferenciák megrendezésére is sor került már. Ez az épület szinte városunk szimbólumává vált.

A portugál építészek 50%-a 35 évesnél fiatalabb. Be kell mutatni a munkájukat, hogy segíthessük őket. Egész konferenciasorozatot rendeztünk a munkáik bemutatására. Úgy gondoljuk, hogy az építőművészetet nem lehet az internetről megtanulni, ezért versenyeket szervezünk, és minden évben kiosztunk egy díjat, amely nem más, mint egy tanulmányút a világ különböző helyszíneire. A nyertes építészeknek be kell mutatniuk a tanulmányút eredményeit.

A munkánk másik része a folyamatos oktatás, képzés biztosítása. Mindig változik az, hogy az építészeknek, a szakmának milyenek az oktatási igényei. Úgy gondoljuk, hogy fontos a befektetés az oktatás folyamatossá tételébe. A fiatal építészeknek jó lehetőséget jelent, hogy nemzetközi pályázatokat hirdetünk számukra.

A North 41° elnevezésű projekt – Porto a 41. hosszúsági fokon helyezkedik el – volt az első fenntarthatósági projekt Portóban. Ez egyéves folyamatot jelentett, beletartoztak konferenciák és gyakorlati tanulmányok is.

Szeretnénk, ha az építészet kulcseleme lenne a kreatív ágazatnak, szeretnénk rámutatni a legjobb példákra, támogatjuk és ösztönözzük a kutatást, a gyakorlati képzést, terjesztjük az információt az újonnan felmerülő témákról, és vitákat, megbeszéléseket szervezünk. A kreativitás, a fenntarthatóság, a kreatív ágazat – ezek új szavak, és úgy gondoltuk, hogy az építészetben is beszélni kell ezekről. Ezek a legfontosabb céljaink és témáink a következő években.

A fenntarthatóság logikája a városközpontokban rákényszerít minket arra, hogy újragondoljuk épületeink hatékonyságát. Az örökség arra ösztönöz, hogy megőrizzük, de esetükben más technikákat kell alkalmaznunk, mint az új épületekben. Előfordul az, hogy erre nem figyelnek oda az új törvények meghozatalakor, fontos tehát, hogy ezt mi vállaljuk fel.

Már elvégeztük az összes előtanulmányt és a fenntarthatósági értékelést is a North 41° projekttel kapcsolatosan, és az energiahatékonysági elemzés már a hatóságok asztalára került.

Az első ilyen értékelés új környezetvédelmi értékelés volt – a Lieder nevű céggel kötöttünk megállapodást, hogy értékelje a projektet a helyi integráció, erőforrások alkalmazása, környezeti terhelés, környezetvédelmi komfort, társadalmi és gazdasági hasznosság szempontjából. Az épület megváltoztatása nélkül volt lehetséges megvalósítani a javaslatokat. Közel 50 lépést javasoltak, ebből 25 került megvalósításra – az energia, a hulladék, a belső környezet, a világítás, az irányítás, hozzáférhetőség, környezetvédelmi kezelés és innováció. Az építészeti csapattal mindezeket megvalósíthattuk a projekt folyamán.

Az energiahatékonyság értékeléséről:

Az volt a kérésünk, hogy készüljön elemzés az épület energiafogyasztása tekintetében. 58% volt a hűtés–fűtés–szellőztetés–szivattyúzás, 12% a berendezések üzemeltetése, és 30%-ot tett ki a világítás. Nyilvánvalóan a torta nagy szeletével kell foglalkozniuk, tehát a hűtés – fűtés – szellőztetés – szivattyúzás az, ami leginkább problémát okoz, hiszen itt jelentkeznek a legnagyobb költségek. Egy olyan egyesület esetében, amelyik korlátozott anyagi tartalékokkal rendelkezik – fontos volt ezek tisztázása.

Az volt az elvárásunk, hogy a javaslatok ne nagyon változtassák meg az épületeket, hiszen rendelkezünk már építési engedéllyel és nem akartuk teljes mértékben megváltoztatni azokat. A javaslatokra olyan példák születtek, hogy meg kell erősíteni a hőszigetelést (B épület), külső árnyékolást kell megvalósítani (C épület), a világításnál minimalizálni kell a világítási erőforrásokat, a hűtés–fűtés–szellőztetés–szivattyúzás esetében egy hőcserélő rendszert kívántunk kialakítani hőszivattyúval. Bizonyára sokan láttak már ilyen tanulmányt. Érdekes volt látni, hogy általában a legtöbb lépésnek önmagában nincs nagy hatása, de együttesen jelentős – 48%-os – energiamegtakarítást

eredményeznek. A primer energiafogyasztást 25%-kal csökkenttük.

A tanulmányok elméleti körülmények között készülnek, a valóságban tehát 25%-os lesz ez az energiamegtakarítás. A megtérülési időszak 9 év, az épületet C-ből B energiahatékonyságú osztályba soroltuk át. Nem volt cél az A vagy A+ energiahatékonyságot elérni, inkább meg akartuk őrizni az épület kulturális és építészeti értékeit, javítani a komfortot, és az energiahatékonyságot – egyensúlyt kívántunk teremteni. Készültek ugyan tanulmányok, hogy hogyan lehetne elérni az A energiaszáltyt (75 m² fotovoltaiikus panelt kellene elhelyezni), de erre nem volt lehetőségünk, nem is volt erre elég hely. A tervet csak azért tudtuk megvalósítani, mert már rendelkezünk építési engedéllyel még az új építési törvények bevezetése előtti időben. Ha csak utána kaptunk volna engedélyt, akkor külső hőszigeteléssel kellett volna ellátnunk az épületeket.

Manapság arra használjuk az épületet, hogy felhívjuk a politikusok és a szakértők figyelmét arra, hogy – esetenként még akkor is, ha nem védett műemlékről van szó, de az épület történeti értéket képvisel, az energiahatékonyságát lehet javítani, és nem szabad lebontani azt.

Egyre több kritika fogalmazódik meg az építészek körében, akik kénytelenek betartani az új törvényeket, amelyek nem tartják tiszteletben az örökséget.

Itt el is érkeztünk az innovativitás és a fenntartható városi regeneráció kérdéséhez. Porto nagyon nehéz helyzetben van, hiszen energiahatékonyság szempontjából újra kell alakítanunk a várost. Az építészeknek ebbe természetesen van beleszólásuk, minden szakmával partneri viszonyt szeretnénk kialakítani. Új ötleteket adunk javaslatként a város számára, konferenciákat szervezünk. Úgy gondolom, hogy az építészek jobban kifejezésre juttatják szándékaikat, amikor gyakorlati javaslatokkal állnak elő. Nemzetközi pályázatot írtunk majd ki a központunk környékén található épületekre. A célunk az, hogy hozzájáruljunk az interkulturális dialógushoz.

Dr. Rácz Tamás

tájépítész, vízgazdálkodási szakmérnök

Tapasztalatom szerint a Duna mentén nem lehet sem építészeti, sem tájépítészeti, sem városrendezési projekteket ésszerűen úgy megvalósítani, hogy azt ne próbálnánk összhangba hozni a vízgazdálkodás speciális ágával, a folyórendezéssel. Ha ezt nem tesszük, akkor úgy működünk, mint a plasztikai sebészek, akik nem veszik észre, hogy levágott lábon operálnak.

Amikor van egy Duna-tájunk – ami Magyarország esetében egy 400 km hosszú élőlényhez hasonlítható –, akkor először azt kell megvizsgálnunk, hogy melyek azok a konfliktusok, amelyeket meg kellene oldanunk ahhoz, hogy ésszerű és fenntartható fejlődést lehessen produkálni.

Vannak nagyon szép, hagyományos, folyóparti tájépítészeti megoldásaink, de ha a vízgazdálkodás más irányt vesz, akkor ezek a szépen kialakított öblök esetleg 2-3 m víz alá fognak kerülni a következő 15 éven belül. Vannak a mellékágakban nagyon jó turisztikai fejlesztéseink is, például Dunaalmás mellett a Zoltán-Gőzös Hajóskanzen, de ha nem figyelünk oda a vízgazdálkodásra, akkor ezek alól a szép hajók alól elfogy a víz, és a sárban fognak állni. Vannak szép jachtkikötőink, de ha a mellékág feltöltődése ott is folyamatos lesz, akkor se ki, se be nem lehet majd menni a yachtokkal, így esetleg ezekből a jachtokból is hajómúzeum lesz. Baján van egy híres halfőző versenyünk, amit minden évben megrendeznek, és több százan főzik meg versenyszerűen a halászevüket. Előfordulhat azonban, hogy ezekbe a bográcsokba 10-20 éven belül dunai halat nem fogunk tudni beletenni, csak esetleg majd Kínából importált halakat. A Duna halállománya az elmúlt 60-80 évben kimutathatóan, drasztikusan lecsökkent.

A Duna partok kialakítása – turisztikai fejlesztésekre, rendezvényekre

EFAP May 6, 2011

Our Danube Landscape

Tamás Rácz, Dr.

Mire szeretnénk elsősorban használni a Duna-tájunkat: tájképként? – energiatermelésre? – szállításra? – vagy környezeti/társadalmi viták színtereként?

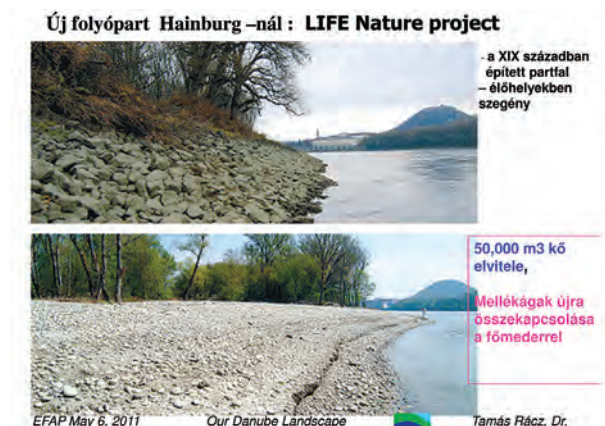
A táj mint tájkép önmagában is érték. Japánban és az USA-ban komoly számítások vannak arra, hogy egy tájképnek milyen gazdasági értéke van, és mint esztétikai érték is érték. Vagy pedig használjuk a tájat energiatermelésre és szállításra? – Magyarországon 30 éves vita van arról, hogy a folyó mely szakaszait áldozzuk fel energiatermelés érdekében. Az új gazdasági fejlesztési tervben ezek a vízlépcsők újra komoly szerepet látszanak betölteni. Vagy pedig a folyóinkat tekintjük a társadalmi küzdelmek színterének? – A hazai rendszerváltozás százezres tüntetésekkkel kezdődött, amelyek a Dunával és a gátépítésekkel voltak kapcsolatosak.

Két nagy szakasza van a Dunánknak, az egyik Gabčíkovo/Bős és Budapest között – itt két gát építése volt tervbe véve. Az első, a gabčíkovói megépült, a második most került újra előtérbe: e szerint Budapeستől északra (és délre is) cca 30 km-re komoly méretű gátak épülnének a Dunán. Ez a teljes északi és déli szakasznak a területhasználatát, a tájhasználatát, a turisztikai használatát, sőt még a városépítészeti is befolyásolhatná.

Talán elvont szakmai kérdésnek tűnik – de mivel rengeteg folyómenti település életét meghatározza, nem mindegy –, hogy ha az Európai Unió intenzíven hajózni kíván a Dunán, akkor azt vízlépcsőkkel valósítja meg, vagy pedig más eszközökkel. A magyar lakosság 99,9%-a nem tudja, hogy az európai szintű hajózáshoz nem kell vízlépcsőket építeni Magyarországon sem. A Magyar Kormány 1999-ben kidolgoztatott egy javaslatot, amely máig is a hivatalos kormány álláspont Szlovákia felé. Mikolits Sándor, zseniális magyar vízépítő mérnök dolgozta ki azt a módszert, amivel a hajózás 50–100 évre biztosítható vízlépcső nélkül Gabčíkovo és Budapest között. A szlovákok írásban is elismerték 2000-ben, hogy ez a javaslat a Nagymarosi gát felépítésének megvalósítható alternatívája, tehát a hajózás vízlépcső nélkül is megoldható – mégis sokan mindent elkövetnek, hogy egy újabb vízlépcsőt építsünk.

Ausztiai szomszédunknál – hasonló szituációban – Hainburgnál társadalmi nyomásra szintén nem épült meg egy vízlépcső. Ezen a Duna-szakaszon, ahol közel 100 éve ki voltak kövezve a Duna-partok, az élőhelyek elszegényedtek. Ma nagy költségű EU-s projektek során ezeket a kövezéseket felszedték, természetes

partokat alakítottak vissza, a mellékágakat újra összekapcsolták a főmederrel. A Bécs alatti szakaszon a biodiverzitás, a folyópartok ökológiai értéke növekszik, a hajózás zavartalan.

A másik jellegzetes folyószakaszunk Budapeستől délre a Budapest–Mohács Duna-szakasz, ahol megint két nagy vízlépcső került szóba (Adonynál és Fajsznál). Ha ezek megépülnek, akkor például Adonynál valószínűsíthető, hogy a gabcikövői gáthoz hasonlóan – 15-16 m magas folyóparti gátak alatt lesznek a települések. Ez a vízpartok használatára gyökeresen más feltételeket teremt, mint a mostani állapot. A Duna-parton lévő települések lakossága fél–egymillió embert jelent, akik közvetlenül a víz partján laknak. Érdekeik képviselője érdekében több település-szövetséget is létrehoztak (például Duna Településszövetség, 1999). Ezen típusú társadalmi szerveződések előmozdítása emiatt tájfejlesztési, regionális fejlesztési szakmai feladat. Ha ezek nem születnek meg, akkor a víz mellett élő népesség igényei nem jutnak el sem a döntéshozókhoz, sem a település-tervezőkhöz, építészekhez.

A Duna Településszövetség deklarált céljai az alapításkor az alábbiak voltak:

- a Duna és a mellékágak ökológiai rehabilitációja, ezzel:
- az elsősorban a helyi lakosság számára vonzó természeti környezet visszaállítása,
- a Duna-térség népességmegtartó képességének erősítése,
- a Duna-térség természeti/turisztikai vonzerejének növelése.

A rehabilitált Duna-folyosó természeti értékeinek védelme:

Tulajdonképpen nálunk két Duna van: van egy főági Dunánk (417 km) és van egy mellékágakból álló Dunánk (53 ág = kb. 300 km). Az utóbbi ökológiai értelemben és a lakossági használat szempontjából is az értékesebb része a dunai vízrendszerünknek, a Duna-tájunknak. Ez a „másik” Duna alkotja a folyó ökológiai háttérbázisát. Miért kell ezeket rehabilitálni? Mert a jelenlegi vízrendezési/ folyórendezési állapotban ezek a mellékágak rehabilitáció nélkül mintegy 30 éven belül eltűnnek. A Vízügy az árvízvédelem és a hajózás érdekében már jóval korábban leválasztotta őket a főmedertől, így nem minden vízállásnál tud friss víz beáramlani. Árvíz esetén gyakran évenként 5–10 cm iszap

marad vissza, így harminc év alatt egy 2,5–3 m mély mellékág gyakorlatilag eltűnhet. A Duna menti települések polgármesterei arra várnak, hogy ezeket kikotortathassák, azaz újra élővé tethessék a mellékágakat és részlegesen vagy teljesen visszacsatlakoztathassák őket a főághoz. Ha ezt nem teszik meg, a mellékágak szántófölddé változnak (például GERJEN – Malátás sziget és mellékág).

Ez a jelenség a szabályozott Duna mentén nem kis probléma, és nem csak magyar probléma. Blochingennél is már csak a főág maradt meg a Dunából az 1960-as évekre, de itt Klaus Kern folyómorfológus elérte, hogy a mellékág medrét újra kiássák, gyakorlatilag a semmiből újateremtették. Mára itt már együtt működik a főág és a mellékág, egy komplex ökológiai és hidrológiai egység képezve. (Az árvízszintek csökkentek, a kiskvízszintek nőttek). Ez is egy megoldás, de nekünk kár lenne megvárni, amíg a Duna mellékágainkból először rétek, szántóföldek lesznek. A Kern-féle mellékág rehabilitációs eljárást próbáltuk alkalmazni a Szigetközben is: 1999-ben alternatív kormányjavaslatként is szerepelt, 2007-ben vízügyi kisminta kísérletek során igazoltuk a működőképességét, végül semmi nem valósult meg belőle.

Mit szeretnének a Duna melletti települések lakói?

- van, aki csak le szeretne járni a partra horgászni, ahogyan a szülei, nagyszülei is tették,
- sokan szeretnék, ha az európai nagyhajók kikötnének a településeken – helyi turisztikai vállalkozások, szállodák, éttermek hasznára válhatna,
- van, aki csak azt szeretné, hogy megmaradjon a mai állapotában,
- vannak, akik jacht klubokat, csónakkikötőket szeretnének,
- vannak, akik mindenféle társadalmi eseményeket szerveznének a Dunára, mint például a hartaiak, akik rendszeresen megrendezik a „Bödön hajó versenyt” – ők azon kevés kivétel közé tartoznak, akik már rehabilitált mellékággal rendelkeznek.

A Duna menti települések évtizedeken keresztül küzdenek azért, hogy Duna-partjaikat a város értékes részévé alakítsák, így tör-

tént például Dunaföldváron is, amely a Településszövetség markáns városa, remek dunai fürdőhagyományokkal. Szép tervek készültek a mellette eltűnőfélben lévő kis sziget (Zöld zátony) és a Duna-part komplex turisztikai hasznosítására. Ezek a helyi tervek azonban valahogy mindeddig nem tudtak beépülni a hangzatos EU-stratégiákba. Nem hiszem, hogy a dunaföldvári Zöld zátony – és sok más Duna mellékág – rehabilitációja konkrétan szerepelne bármilyen európai Duna Stratégiában.

Mit szeretnének a Duna mellett lakók ?

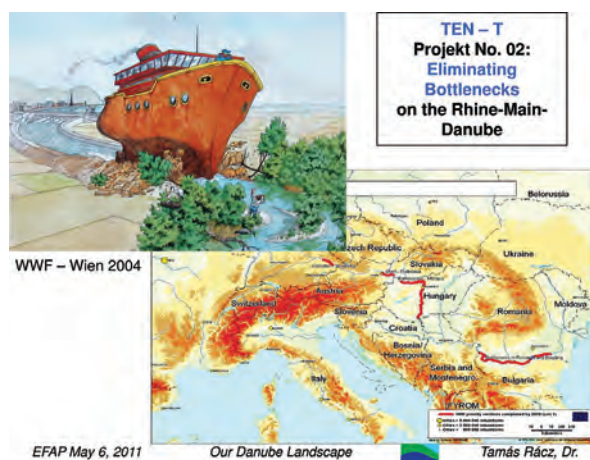
A magyarországi Duna-szakasz az Európai Unió szemszögéből: Az egész magyar Duna-szakasz az EU szemében hajózási szűkületnek, csűcsgázlónak minősül. Azonban megfontolandó, hogy az egész Duna-szakaszt a hajózási szempontok érdekében jelentősen kimélyítsük akkor, amikor például Németországban a Vilshofennél lévő sziklagázlónál fele olyan kapacitással sem tudnak a hajók átmenni. Az egész folyórendezés tehát valójában európai probléma, és amíg Németországban nincs ez a gázló megoldva, voltaképpen felesleges Magyarországon nagy kapacitású hajózó utat kiépíteni, hatalmas EU- és hazai forrásokat felhasználva.

A WWF már 2004-ben, egy Bécsben rendezett konferencián a fenti képen illusztrált módon látta ezt a problémát. A képi ábrázolás kicsit demagóg, de a félelemnek van valóságmagja, nevezetesen az, hogy ha egy folyó alakításánál csak a közlekedés szempontjait vesszük figyelembe, akkor féltő, hogy más értékeket a folyó mentén elpusztítunk. Jó kompromisszum azonban elérhető, nem szükségszerű, hogy így történjen. Mi is részt vettünk az EU magyar Dunára vonatkozó hajózási projektjének előkészítésében. Sikertől felmérnünk a magyarországi összes mellékágot, így azok rákerültek a vízügyi meder-morfológiai térképekre. Sikertől tíz mellékágnak a rehabilitációs költségét (8 milliárd HUF) beletenni a hajózó út költségébe. Nagyon jó akcióterületeket lehet ezzel megmenteni (például Dunavecse, Bölske, Dunaegyháza, Apostag), de ezek feltétele a rehabilitáció. Egy korábbi kezdeményezés már majdnem eredményt hozhatott volna ezen a téren, a megfelelő határozat megszületett, csak

épp „kisiklott”, amire a beütemezett anyagi források felhasználására sor került.

A „1067/2005. (VI. 30.) Korm. határozat” szerinti, az EU-támogatásra számot tartó, 2007. évi kezdésre ütemezett nagyprojektek előkészítésének költségvetési támogatásának felhasználása a mellékágakra „valamiképpen” elmaradt.

Vannak tehát rossz tapasztalatok, de vannak jó európai példák is. A Szajna mentén az összes település egy Településszövetséget alkotott. Együttesen olyan társadalmi erőt képviselnek, hogy a Szajna Településszövetség megkérdése nélkül a folyó mentén semmilyen ágazati döntés nem születik. A szajnaiak élvezik ennek az előnyeit, a vízminőség javult, úszó- és vitorlásversenyeket rendeznek, a hajóforgalom fellendült. Ez követendő példa számunkra.

Fiatal szakemberként azt hittem, hogy egy komplex problémára az a legjobb megoldás, ha nagyon korszerű, digitális információs rendszereket hozunk létre. Ezeket komoly állami támogatással létre is hoztuk, felhasználóbarátta is tettük, de tudomásom szerint valós feladatokra senki sem használta azokat. (Egy kivétellel, amikor a rendszert használva tematikus térképeket készítettünk Duna-ügyben a Hági Bíróság részére.) Tájéktér-leltárokat is kifejlesztettünk, feltöltve digitális történeti és valós térképsorozatokkal, űr- és légifelvételekkel, térbeli adatbázisokkal Bécsből Bajáig. Ezekkel virtuálisan már 15 évvel ezelőtt bejárható volt a folyó magyar szakasza: (amivel megelőztük a Google Map-et kb. 10 évvel), lefényképeztük a folyópartot mindkét parton cca. 100 méterenként. Ebből az az előnyünk legalább származott, hogy alaposan megismertük a folyót.

Ha továbbra sem teszünk meg mindent azon a téren, hogy a vízgazdálkodást/folyórendezést összehangoljuk a város- és területfejlesztéssel, a folyó- és mellékág-rehabilitációval, a természetvédelemmel, akkor a nem túl távoli jövőben nem lesz se hajómúzeumunk, se kikötőink, se bográcsos halfőző versenyünk, se élhető Duna-partjaink, lesznek viszont kiszáradt ágaink és vízi autópályaként esetlegesen jól funkcionáló csatornánk. Rajtunk is múlik, hogy ez így lesz-e, vagy sem.

Organica – forradalmian új magyar víztisztítási technológia

Bodnár Attila
építész

Az a fő kérdés, hogy miért érdekes egy új szennyvízkezelési technológia az építészek számára. Engedjék meg, hogy utaljak Dr. Rácz Tamás előadására. Abban az előadásban arról hallottunk, hogy mennyire fontos visszaállítani az egyre jobban megbomló és eltűnő ökológiai egyensúlyt a folyóink mentén. Potenciálisan egy új ökológiai rendszer kialakulását segíthetjük a városainkon belül is.

Érdekes módon ennek az ökológiának a táptalaja nem más, mint a szennyvíz. Szeretnék egy nagyon rövid összefoglalót adni arról, hogyan is néz ki ez a technológiai megoldás. Bemutatok néhány példát is arra, hogy hogyan lehet alkalmazni. Azt is bemutatom, hogy ennek az új technológiának milyen lehet a kihatása a várostervezési koncepciókra, illetve az építészeti megfontolásokra. Ebben egy újfajta épülettípus kialakítását látjuk. Ez az épülettípus még gyerekcipőben jár, születése utáni kezdeti fázisban látható. A fenntartható megoldások keretében ez egy rendkívül különleges víz-újrahasznosítási módszer.

Hogyan néz ki a szennyvíztisztítási iparág jelenleg?

A szennyvizet óriási csőrendszerekben gyűjtjük össze és megpróbáljuk elvezetni a városokon kívül eső területekre. Jellemzően több km-re kell a szennyvizet elvezetni, hiszen ott építettük fel ezeket a nagy központi szennyvíztisztító létesítményeket, ame-

lyek ma a „legmodernebb” megoldást képviselik. A szennyvízkezelési ágazat az egész világon alapvetően az építőmérnöki tudomány területére esik, és ez természeténél fogva igen konzervatív szakma. Mint mérnöki teljesítmény, a mérnökök nagyon büszkén tekintenek ezekre a létesítményekre, de hát a mérnökök természetüknél fogva úgy gondolkodnak, hogy minél nagyobb, annál jobb, minél nagyobb, annál szebb. Annak ellenére, hogy a fenntartható gondolkodásmód olyan megoldásokat követel, amelynek értelmében a szennyvizet is a lehető leginkább közel kell kezelni a szennyvíz keletkezésének helyéhez, úgy tűnik, hogy ez a szennyvízkezelés részágazatában még nem került igazán elfogadásra. Látjuk, hogy ezeket a lehető legmesszebb helyezik el a városoktól.

Azonban van ennek alternatívája. Egy olyan megoldás, ami teljesen szagmentes, esztétikailag egészen más benyomást tesz, és jól bizonyítja, hogy a komplex ökológiai rendszerek hogyan alkalmazhatóak a szennyvíz tisztításában. Az egész technológia hagyományos mérnöki elveken alapszik – ez a meglévő létesítményeknél is így van – és több mint száz éves. A mi újításunk csupán az, hogy ökológiai technológiai megoldásokkal ötvözzük ezt. Magasabb a biológiai faktor, amit mi bevezetünk ezekbe a rendszerekbe, és azt állítjuk, hogy a szennyvízkezelési iparág az elmúlt száz évben nagyon kevés ökológiai elemet használt fel.

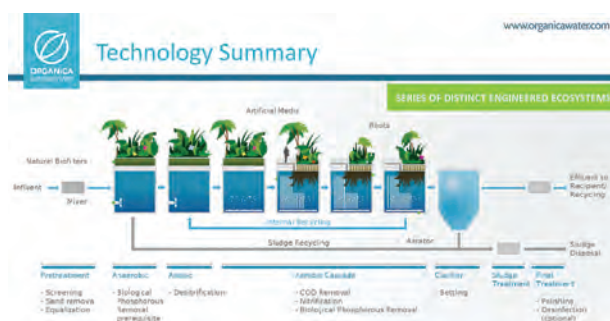

Ha azonban a létesítményekben, több biológiai faj bevezetésének az előfeltételeit teremtjük meg, akkor ennek a több fajnak a jelenléte gazdasági előnyöket is termelni fog a számunkra.

Nézzük meg a hagyományos reaktorokat. Aktivált iszap kerül bele az oldatba, ami azt jelenti, hogy rengeteg úszó baktérium található benne. Az a feladatuk, hogy felfalják a szennyvízben keringő ún. tápanyagot. Ez a biológiai lebontásnak az alapelve. A reaktorok alján levegő bevezetés is van, hiszen a baktériumok csak akkor tudják felfalni a tápanyagot, ha levegő is van.

A mi esetünkben a reaktorok tetején növényzet található. A növények gyökérzónája körülbelül 1,5 méterre lóg bele a vízfelületbe. Ezen kívül még körülbelül 3000 új fajt is bevezetünk a vízbe, ezáltal létrehozuk az új feltételeket – olyan növényeket teszünk bele, amelyeknek a gyökérzónájába sokkal több faj tud meghonosodni. Ezek a zöld növények nem kezelik a vizet, az a szerepük, hogy élőhelyet biztosítsanak azoknak a pótlólagos organizmusoknak, amelyeket eddig nem használtunk. Ez tulajdonképpen élőhely az új biológikum számára, amit behelyezünk.

A probléma az, hogy ez a gyökérzóna nem nő 1,5 méternél mélyebbre, ezért szükség van arra, hogy pótlólagos, ún. mesterséges gyökérzónát vezessünk be. Még több élőhelyet szeretnénk a kialakítandó biodiverzitás számára. A diverzitás ugyanis gazdasági előnyökkel jár: olcsóbb lesz a kezelés, kisebb lesz a kezelési létesítmény mérete, jobb lesz a vízminőség. Ugyanis abban a pillanatban, hogy ezt az új élőrendszert kialakítjuk, már nem kell minden élőlénynek folyamatosan úszkálnia, hanem meg is telepedhetnek valahol, ennek következtében magasabb szintű organizmusok jelenhetnek meg az oldatban, egészen a halakig, amelyek az élelmiszerlánc tetején helyezkednek el.

Kiválasztjuk a növényeket – a növények kiválasztási kritériuma az, hogy milyen a gyökér struktúrája, milyen mennyiségű gyökert eresztenek – és elhelyezzük azokat a víztartályokban, tankokban. Soha nem szállítjuk országokon keresztül a növényeket, mindig helyi növények használatára törekszünk. A világ különböző régióiban építettünk már ilyen létesítményeket, és minden esetben figyelembe vettük ezt az alapelvet. Így állítjuk össze a létesítményt. Egész sorozatnyi ún. reaktort állítunk be,

és ahogy a víz balról jobbra halad, az egyik tankból átfolyik a másikba, külön-külön új ökológiai rendszerek alakulnak ki az egyes tartályokban. A bal oldalon csak a nyers szennyvizet látjuk, ami tele van ammóniummal, és ez hatalmas mennyiségű tápanyagot jelent. Nagyon nagy az oldott organikus anyag mennyisége, tehát fontos, hogy megtaláljuk azt az élőlényközösséget, amely alkalmazkodott a magas ammóniumszinthez.

Ahogy a víz az egyik tankból átmegy a másikba, drámaian fog csökkenni a tápanyag mennyisége, és mire az utolsó reaktorra ér a víz, szinte már nem lesz a vízben tápanyag. Ott már olyan organizmusok alkalmazására van szükség, amelyek abban jók, hogy a tápanyag utolsó morzsáit is megtalálják. Azáltal, hogy el-

választjuk ezeket a reaktorokat egymástól, lehetővé tesszük, sőt ösztönözzük a külön-külön ökológiai rendszerek kialakulását.

Mindannyian tudjuk, hogy egy sivatag vagy egy mocsár, egy erdő vagy egy mező ökológiai rendszere mind más, egymástól eltérő. Ami itt történik, az nem ennyire nyilvánvaló, de abban a pillanatban, ahogy a biológiai elemzést elvégezzük, megállapíthatjuk, hogy igen nagy a különbség az egyes tankok között és igen nagy a diverzitás. Amit teszünk, az nagyjából az, ami természetesen is megtörténne. Ha a Dunába beleengednénk a nyers szennyvizet Budapesten, de nem kerül bele újabb adag Belgrádig – és semmilyen más szennyvíztisztító mechanizmus nem lenne a folyóban –, azt fogjuk tapasztalni, hogy a Duna saját maga elbánná ezzel a fertőzéssel, hiszen a szennyvíz alapvetően biológiai jellegű, és a következő 300 km-en keresztül a Dunában különböző ökológiai rendszerek vannak. A szennyezés forrásánál olyan ökológiai rendszer fog kialakulni, amelyet az első tankban találunk, és így folytatódik az analógia. Az, ami a természetben is bekövetkezne, az történik itt is a létesítményben, ugyanis sokat tanulunk a természettől. Az egész egy üvegházban kerül összehangolásra, és elérjük azt, hogy ezek az ökológiai rendszerek jól érzik ott magukat, sőt virágoznak. Kb. 6–8 °C-os hőmérsékletet kell minimum fenntartanunk.

Ha az építészeti kérdésekre kerül a sor, akkor el kell mondanom, hogy ez nem építészeti előadás. Amit itt most bemutatok, az egy lehetőség. Valami kezd kialakulni, van igény, van egy technológia, ami erre a szükségletre választ tud adni. Ennek segítségével valószínűleg az építések számára is lehetővé válik az, hogy másképpen gondolkozzanak a vízhasználatról és a víz újrahasznosításáról.

A bemutatott tisztító egy ipari logisztikai parkban készült. A fejlesztő számára nyilvánvaló volt, hogy meg kell építenie egy szennyvíztisztító telepet, mert csak akkor fogja megkapni az építési engedélyt. Így az volt az alternatíva, hogy vagy épít egy hagyományos szennyvíztisztító telepet és elmondja majd a bérelőinek, hogy van egy remek helyem az Önök számára a víz-tisztító telep szomszédságában, vagy azt tudja mondani, hogy nagyszerű helyem van Önöknek egy csodálatos télikert mellett. Ez az üvegház egyszerű és rendkívül olcsó épület, kis helyigénnyel.

Eddig a komplex biológiai rendszereket mutattam be, de szeretném hangsúlyozni, hogy mindezt mechanikai eszközök – levegőbefúvók, keverők, szivattyúk – teszik lehetővé, és igen magas szintű folyamat-ellenőrzési mechanizmus vigyázza. Mesterségesen létrehozott ökológiai rendszereket alkalmazunk. Ez azt jelenti, hogy minden egyes stádiumban a folyamatot megpróbáljuk befolyásolni, kontroll alatt tartjuk a környezeti folyamatokat és ennek segítségével optimális organizmus közösséget tudunk ki-

alakítani minden tartályban. Mindezt azért tesszük, hogy az egész kezelési folyamat minél inkább gazdaságos és hatékony legyen.

Általában megkapjuk azt a kérdést, hogy mi történik, ha az élőlények elpusztulnak. Nem okoz gondot, hogy halak, csigák vannak benne, nem lesz érzékenyebb az egész rendszer, nem omlik össze könnyebben? Nos, minél sokszínűbb maga a rendszer, annál stabilabbá válik. Ezek a rendszerek sokkal stabilabbak, sokkal jobban alkalmazkodnak mindenhez, mind mennyiségi, mind minőségi terhelésre. Például a csigák a rendszerben: bizonyos körülmények között elérjük, hogy ezek a csigák jól érzék magukat a rendszerben, és sokasodjanak is. Ezek a csigák a baktériumokkal táplálkoznak. A baktériumok hozzájárulnak az iszapot a kezelési folyamat végén. A hagyományos rendszerek esetében hihetetlen mennyiségű hulladék keletkezik: iszap, ami nem más, mint biomassza. Az üvegház tisztító a magas létszámú organizmusoknak köszönhetően és a táplálkozási lánc kialakulásának következtében sokkal hatékonyabb a hulladék eltávolításában.

Említettem korábban, hogy ez az ágazat rendkívül konzervatív ágazat, és nagyon sok kérdést kapunk szennyvízkezelő

mérnököktől, akik azt mondják, hogy rendben, nagyon szép, de a kezelésnek hány százalékát hajtják végre a csigák, hány százalékát a férgek, a halak, a növények, stb. A válasz az, hogy fogalmunk sincs. Itt ugyanis egy redukcionista mérnöki filozófiával szembesülünk, amely kiválóan képviseli a jelenlegi mérnöki kultúrát, ám amint elkezdünk komplex rendszereket alkalmazni, egyfajta zavarodottság figyelhető meg. Nézzük meg egyetlen sejt metabolikus anyagcsere-folyamatát: lipid-metabolizmus, cukor-metabolizmus, stb. Ha az anyagcsere-folyamatokat redukcionista módon íránk le, ha meg szeretnénk érteni az összes

létező lépést, és ha ezt kiterjesztenénk összetett szervezetekre, organizmusokra és tovább növelnénk a komplexitást, hihetetlen összetettséget kapunk, annyira bonyolult a rendszer. Különböző organizmusok vannak a rendszerben, különböző túlélési technikákkal, egyesek megeszik egymást, némelyik a gyökerekhez kapcsolódik – hihetetlen drámai események zajlanak mikroszkopos szinten.

Teljesen más hozzáállás, teljesen más gondolkodás szükséges a rendszer megértéséhez. A rendszer egészét kifinomult szoftver irányítja, evolúciós algoritmusokat alkalmazunk annak érdekében, hogy elemezzük a komplexitásokat. A rendszer előállításához abszolút szabványos berendezéseket használunk, amibe végül megérkezik a biologikum. Itt bejön a képbe a telepítés és az esztétika. Nincsenek kellemetlen szagok, itt sokkal kisebb a fizikai lenyomat (lábnyom), mint a hagyományos megközelítésben, és pszichológiai lenyomata pedig egyáltalán nincsen. Éppen ezért lehetséges akár a város közepén is elhelyezni ezeket. Olyan jelenséget látunk, ami a XIX. században bekövetkezettekhez hasonló, amikor elterjedt az angol WC, ami lassan bekerült a lakásokba. Ma hatalmas összegeket adunk egy fürdőszobáért, aminek a közepén ott a WC. Amit most látunk, az

még a kezdete annak a folyamatnak, aminek a végén majd a városokban helyezzük el ezeket a szennyvíztisztítókat. Ha már ezt is megtesszük, akkor logikussá válik, hogy újrahasznosíthatjuk a vizet. Számtalan helyen figyeltünk meg vízhiányt, ahol az extra vízhez való hozzájutás városon belül óriási gazdasági értéket hordoz. Ezeket a létesítményeket sok helyen el lehet helyezni, csak az építészek fantáziája szab határt annak, hogy mennyire jól tudjuk elhelyezni ezt a funkciót, mennyire tudjuk elérni, hogy a részét képezze az urbánus környezetnek.

A hagyományos szennyvíztisztító telepek, amelyeket a városokon kívül helyeztek el, most már a városokon belül vannak, hiszen a városok kinőtték magukat. Ezeket adott esetben át lehet alakítani ilyen újszerű berendezéssé. A világban sok helyen nincs szükség üvegházas megoldásra, ott pergola struktúrát figyelhetünk meg, az is ugyanazt a tematikát követi. Azon túl, hogy újrahasznosítjuk a vizet, és új ökológiát, diverzitást hozunk be a városba, építészeti megoldások is születhetnek. Önökön múlik az, hogy hogyan alakítják ezt ki. Akárhon építjük fel ezeket a létesítményeket, mindig felmerül az oktatás, a képzés kérdése. A városokban hasznosítjuk újra a vizet, oktatási létesítményeket kell építeni melléjük, hiszen nagyon ritkán fordul elő, hogy ilyen kis területen komplex ökológiai rendszereket tanulmányozhatunk.

Fotó: ULRICH TAMÁS

Kapcsolódó rendezvények

Kiállítás megnyitó: Bor és építészet Magyarországon

FUGA Budapesti Építészeti Központ, Budapest V., Petőfi Sándor u. 5.

Május 4. szerda 19.30

Köszöntőt mondott: Noll Tamás, a MÉK elnöke, Kálmán Ernő, a MÉSZ elnöke és Bálint Imre, a BÉK elnöke

Fotók: ULRICH TAMÁS ÉS RÁCZ JÓLÁN

Fogadás az Építészek Házában

Budapest VIII., Ötpacsirta u. 2.

Május 6. péntek

Házigazda: Magyar Építőművészek Szövetsége – Magyar Építész Kamara

Köszöntő: Pálffy István építész, országgyűlési képviselő

Fotók: SZENTIVÁNYI JÁNOS

Budapest világöröksége – hajóút

Indulás: Budapest I., Szilágy Dezső tér, az Európa hajó kikötője

Május 7. péntek

Szakmai tájékoztató: Kerekes György főosztályvezető, Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatal, Városerőssítési Főosztály

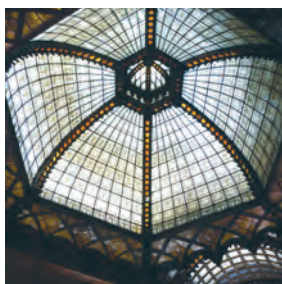

FOTÓK: FIGULI JUDIT ÉS ULRIKH TAMÁS

Építészeti séta 1. – Budapest történeti városmagja

Május 4. szerda

Vezető: Erő Zoltán építész

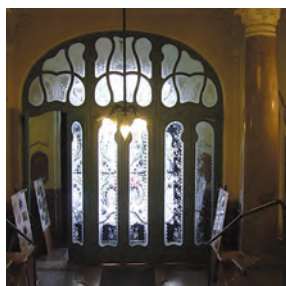
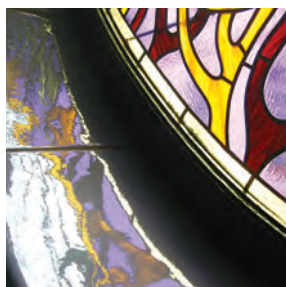

FOTÓK: SARA VAN ROMPAEY ÉS SUMEGHY ÁRON

Építészeti séta 2. – Szecesszió és eklektika

Május 4. szerda

Vezető: Török András helytörténész

FOTÓK DARIUSZ SMIECHOWSKY

Építészeti séta 3. – A Modern Mozgalom építészete

Május 4. szerda

Vezető: Ritoók Pál építészet történész

FOTÓK: SARA VAN ROMPAEY

Építészeti séta 4. – Metro 4 Fővám téri állomás és CET

Május 4. szerda

Vezető: Finta Sándor építész

FOTÓK: BANÓE NYERHELYI MÁRIA, SUMEGHY ÁRON, ULRICH TAMÁS

Budapesti fejlesztések – buszos túra

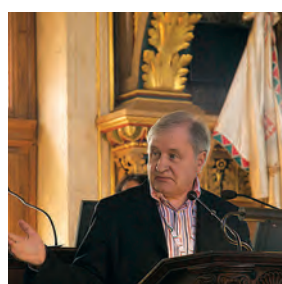
Május 7. szombat

Vezetők: Csanády Pál építész és Vukoszávlyev Zorán építész

FOTÓK: RÁCZ JOLÁN

EFAP Közgyűlés

FOTÓK: SZENTIVÁNYI JÁNOS

Kiállítások a konferencia helyszínén:

Kortárs magyar építészet a XXI. században

A könyv szerzője és a kiállítás kurátora: Emiel Lamers építész

Okos építészet

A kiállítás annak a legfiatalabb hazai építész és tájépítész generációnak a terveit mutatta be, akik munkáikban a szokványostól eltérő megközelítési módokat alkalmaznak

Kurátor: Finta Sándor építész/KÉK – Kortárs Építészeti Központ

A konferencia előadói és résztvevői

DR. ÁNGYÁN JÓZSEF
államtitkár,
Vidékfejlesztési Minisztérium

A Gödöllői Agrártudományi Egyetemen 1977-ben okleveles agrármérnöki diplomát, 1979-ben mezőgazdaság-tudományi egyetemi doktori címet, majd 1980-ban mg. kutató szakmérnöki diplomát szerzett. Kandidátusi fokozatát a mezőgazdaság-tudomány területén, 1993-ban szerezte, majd 1998-ban a környezettudományok területén habilitált. 2007-ben kapta meg az MTA doktora címet. Munkahelyei, beosztásai a Gödöllői Agrártudományi Egyetemhez, majd annak jogutódjához, a Szent István Egyetemhez kötik, ahol 1999-ben kapott egyetemi tanári kinevezést. 1991–1996 között a Környezet és Tájgazdálkodási Intézet alapító igazgatóhelyetteseként, majd 1996–2010 között annak igazgatójaként tevékenykedett. Vezetésével az egyetemi kollektíva 10 új tanszékot alapított. 2006-ban további 5 évre kapott megbízatást az intézetigazgatói feladatkör ellátására, melyről 2010-ben, állami megbízatásával egyidejűleg lemondott. A 2006-os és a 2010-es országgyűlési választásokon Pest megye területi listáján szerzett mandátumot. 2006 és 2010 között az OGY Mezőgazdasági bizottságának, 2007 és 2010 között az OGY Kutatási és innovációs eseti bizottságának tagja volt. 2010. júniustól a Vidékfejlesztési Minisztérium parlamenti államtitkára.

BANAI MIKLÓS
fizikus

A MultiRáció egyik alapítója. Részt vett az ELTE és a Szegedi Tudományegyetem K+F tevékenységet végző társaságainak alapításában. Kutatási területei az utóbbi években: a mikro- és makrogazdasági modellezés, Közép-Kelet-Európa felzárkózási törekvései, az oktatás hatása a gazdasági fejlettségre. 2010-ben jelent meg a Helikonnál Lukács Bélával közös, a Kárpát-medence területigazgatását társadalomtörténeti nézőpontból vizsgáló, „A Kárpát-medence egysége” című kötete.

BÁLINT IMRE DLA
építész

Bálint Imre városrendező és építész. Több mint 30 éves egyetemi oktatói tevékenysége mellett külföldi, főként afrikai munkákat tervezett (Nigéria – Kanó – 7 város terve), miközben hazai tevékenysége során számos pályázaton vett részt. Ezek közül a legfontosabb a Bécs–Budapest Vi-

lágkiállítás pályázat I. helyezése volt. Sok megvalósult épülete közül a Kereskedelmi és Hitel Bank székház, a Magyar Külkereskedelmi Bank irodaépületei a legjelentősebbek a mintegy 8000 db lakás és közel 100 db családi ház tervei mellett. Pillanatnyilag hetedik éve a Budapesti Építész Kamara elnöke. Szakmai tevékenységét 2003-ban Ybl Miklós-díjjal, 2010-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjével ismerte el az állam. 2006-ban megszerezte a DLA fokozatot. Hobbija a borászkodás, ami kellemes hasznossága mellett jól közvetíti az építészet és a bor sok évezredes egymás melletti, egymást erősítő kultúráját.

JOÃO FERREIRA BENTO
építész, PhD kutató

A University College London Bartlett School of Planning fakultásának doktori fokozattal rendelkező kutatója. Kutatási területének középpontjában az Európai Unió országai nemzeti építészeti politikájának hatékonysága és szerepe áll. Kutatói pályáját João a Portugál Nemzeti Építőmérnöki Laboratórium Építészeti és Várostervezési Főosztályán kezdte meg. 2006-ban társszervezője volt az Európai Építészpolitikai Fórum portugál rendezvényének. João jelenleg az EFAP-pal együtt az európai nemzeti építészpolitikákat vizsgáló felmérésen dolgozik.

BELEZNAY ÉVA
építész, urbanista

Budapest főépítészeként, 2006–2010-ig a főváros fejlesztésének és városrendezési feladatainak, az épített környezet minőségének, és az építésüggyel kapcsolatos szakmai feladatok szakmai és döntés-előkészítés felelőse. Ennek keretében a kerületek, országos szervek, szakmai és civil szervezetek kapcsolattartója. Az ezt megelőző évben a Városfejlesztési Főpolgármester-helyettesi Iroda vezetője. Korábban mind a közsféra oldalán, mind tervező cégekben várostervező. Szakmai prioritása a városi életteliség közösségi tervezése, a városmegújítás és fenntarthatóság.

DR. BÉRCZI ANNA
jogász

Jelenleg főosztályvezető az igazságügyi Minisztériumnál. Korábban az Igazságügyi Minisztériumnál és a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Irodájánál dolgozott. Tagja az Association of European Administrative Judges környezeti munkacsoportjának.

BODNÁR ATTILA
építész

A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki karának elvégzése után öt éven keresztül településtervezőként általános és részletes rendezési tervek készítésében vett részt. Ezt követően Németországban építész-ként két éven át kereskedelmi és lakóépületek, illetve műemléki rekonstrukció tervezőjeként dolgozott. 1984-től az Egyesült Államokban, New York környékén felelős tervezőként majd 1987–1998 között egy saját, önálló építésziroda vezetőjeként változatos épületfajták tervezését vezette. Irányítása alatt az iroda profilja a szakrális épületek irányába tolódott. 1998-ban Magyarországon társalapítója az Organica Zrt.-nek amely egy új ökológiai szennyvíztisztítási technológia fejlesztésével és nemzetközi terjesztésével foglalkozik.

MICHAEL BRAUM,
Bundesstiftung Baukultur,
Potsdam, Németország

2008 óta az Építészeti Kultúra Szövetségi Alapítványának elnöke. 1998-ban Michael Braum végleges professzori kinevezést kap a hannoveri Leibniz Egyetem Építészeti és Tájépítészeti Kara Várostervezési Intézetében. 1996-ban megalapítja a Conradi, Braum & Bockhorst céget. Tíz évvel később az iroda neve Braum & Partners lesz. 1984 és 1988 között egyetemi adjunktusként dolgozik a Berlieni Műszaki Egyetemen, ahol várostervezést tanult. 1980 és 1996 között először munkatársként, majd később társtulajdonosként csatlakozik a Berlieni Free Planning Grouphoz. „Baukultur”, várostervezés és városfejlesztés témában számos cikket publikált.

MARTIN COLREAVY
főépítész tanácsadó, a kormányzat
építészetpolitikai tanácsadója, Épített
Örökség, Építészetpolitika és Városter-
vezés Művészet, Örökség és Gaeltacht
(ír nyelvi régiók) Minisztériuma

Vezető építészként az ír és a német magánszektorban szerzett tapasztalatot. Számos díjnyertes fejlesztési programban vett részt a várostervezés, a vegyes funkciójú fejlesztések területén, valamint oktatási és lakóépületek tervezésében. 1995-ben kitüntetéssel végzett építész szakon a Dublini Műszaki Egyetemen, 2003-ban posztgraduális mesterfokú végzettséget szerzett a dublini University College várostervezés szakán. Jelenleg a DoEHLG főépítésze. Számos építészeti és szakpolitikai dokumentum kidolgozásának volt a felelőse, jelenleg pedig az új, 2009–2015-re vonatkozó kormányzati építészeti politika végrehajtását irányítja. Írország hivatalos képviselője a Közös Kutatási Kezdeményezésben, az Európai Kulturális Örökség Kutatás Vezetői Testületében.

CSAPÓ KATALIN
építész

Egyetem: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME), Építészmérnöki Kar, Lakóépülettervezési Tanszék,
Munkahely: Pilisvörösvári Polgármesteri Hivatal – Építészhatalóság

ROB DOCTER
építész

Szakmai tevékenység: 1978–1991: Holland Műemlékvédelmi Osztály, főépítész, projektmenedzser. 1992–1996: A holland Oktatási, Kulturális és Tudományos Minisztérium építészeti osztályának vezetője; a kormány építészeti politikájáért felelős. 1997–1999 A holland Oktatási, Kulturális és Tudományos Minisztérium művészeti igazgatóságának vezető tanácsadója. 2000-ben a Berlage Intézet posztgraduális építészeti laboratóriumának általános igazgatója. Az Európai Építészetpolitikai Fórum alapítója, az EFAP a.i.s.b.l elnöke, A Velencei Venice Rietveld Pavilion Alapítvány alapító tagja, A Palladio Project Alapítvány irányító testületének tagja, Az Európai Kortárs Építészeti Díj, a Mies van der Rohe Pavilion Díj tanácsadó testületének tagja, a 'Kunsten 92' irányító testületének tagja.

ANGEL DÍAZ DOMÍNGUEZ
építész

A Madridi Egyetem Építészeti Karán végzett 1968-ban. Számos különböző programban dolgozott szakértőként egyedül és más építészekkel közösen. Elismerések és kiemelkedő munkák: Nemzeti építészeti díj (1969) a madridi Spanyol Kortárs Szépművészeti Múzeumért. A sevillai földalattira kiírt pályázat győztes munkacsoportjának tagja (2004).

ERTSEY ATTILA
építész

BME Építészmérnöki Kar 1985. KÖR Építész Stúdió Kft. Magyar Építész Kamara Alelnök. A Hungarian Green Building Council tagja. Borszék főépítésze. Óraadó az Ökológikus építészet és fenntartható települések c. kurzuson. Díjak: Kormányzati Negyed Nemzetközi Tervpályázat 2007 I. díj, társszerző. Év Napháza 2007 – megosztott I. díj.

FINTA SÁNDOR
építész

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen szerzett építészmérnöki diplomát 2000-ben. A Pálffy & Associates Inc. Architects & Planners (Budapest–Tokyo) tervezőirodában eltöltött három év után egyik alapítója és vezető tervezője lesz a budapesti székhelyű sporaarchitects építész tervezőirodának, amelynek munkáit számos hazai és nemzetközi média rendszeresen publikálja. Nyitott szemléletű fiatal építésziroda, ahol építészek, designerek és más területekről érkező gondolkodók alkotói közösséget hoztak létre az építészet, városfejlődés, design, kutatás és fejlesztés területén. 2004–2009 között a BMGE Rajzi és Formaismereti tanszékének egyetemi oktatója, ahol szabadkézi rajzot és tervezést tanít. 2005-től egyik megalapítója és kuratóriumi elnöke a programjaival és működésével nemzetközi szinten is elismert, KÉK – Kortárs Építészeti Központnak, amely fiatal építészek, városkutatók, képzőművészek és civilek által alapított és működtetett, független építészeti kulturális intézet, egyben az egyetlen hazai kortárs építészettel foglalkozó nemzetközileg is releváns szakmai platform.

ROLAND GRUBER
építész

Építészeti tanult a linzi Művészeti és Ipari Formatervezési Egyetemen, valamint a zürichi ETH-án Svájcban. Mesterfokú tanulmányait a salzburgi Egyetem Üzletvezetési Karán / ICCM szerezte. 1999 óta egyik alapítója és ügyvezető partnere a Nonkonform Építészeti Irodának; 1999 óta egyik alapítója és vezetője a LandLuft Szövetségnek, mely az építészeti kultúrát (Baukultur) támogatja a vidéki térségekben; 2003 óta bizottsági tagja a Wonderland – Platform for European Architecture nevű szervezetnek; 2005–2010 között az építészeti politikák osztrák platformjának szóvivője; 2006 óta tanít a linzi Művészeti és Ipari Formatervezési Egyetemen.

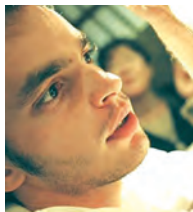
GUBA SÁNDOR
építész

Egyetem: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME), Építészmérnöki kar, Urbanisztika Tanszék

GYÓRFI RÉKA
tájépítész

Egyetem: Budapesti Corvinus Egyetem, Tájépítészeti kar, Tájtervezési és Területfejlesztési Tanszék. Díjak: Magyar Építész Kamara diplomadíja, Magyar Urbanisztikai Társaság diplomadíja

HÁMOSI PÉTER
építész

Egyetem: Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Építészmérnöki kar, Urbanisztika Tanszék

KÁLMÁN ERNŐ
építész

Képzettség: 1977–1982 Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Kar, 1988–1990 Mesteriskola X. ciklus, 2004 Doctor of Liberal Arts (DLA) Mesterfokozat. Szakmai pályafutás: 1992-től a REÁLTERV Építésziroda Kft. tulajdonosa és vezetője id. Kálmán Ernővel. Oktatás: 1994-től BME Építészmérnöki Kar meghívott oktató, 2008-tól BME Államvizsgabizottsági elnök, Mestertestület tagja. Közéleti tevékenység: 2007-től a Magyar Építőművészek Szövetségének elnöke. Díjak: 1993, 2008 Pro Architectura-díj, 2000 Ybl Miklós-díj

KEREKES GYÖRGY
építész, várostervező

1971-ben szerzett diplomát a Budapesti Műszaki Egyetemen. 2000-ben az ELTE-n diplomázott mint szociológus. Szakmai gyakorlat: 2011-től főosztályvezető, Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala Városerőssítési Főosztály; 1988–2011: ügyvezető, CDC Településfejlesztési Tervező és Tanácsadó Kft., 1995–1997: főépítész, Budapest –Belváros-Lipótváros Önkormányzata, 1993–1994: projekt igazgató, Takenaka kivitelező cég / Japán Nagykövetség, Budapest, 1991–1992: műszaki igazgató, EXPO Magyarország Program Iroda, 1986–1990: főépítész, Budapest XIX. kerületi Önkormányzat, 1981–1986: osztályvezető, BVTV, 1978–1980: vezető építész és várostervező, KÖZTI, 1971–1977: építész, várostervező, BVTV

EMIEL LAMERS
építész

A Delfti Műszaki Egyetemen végezte építészeti tanulmányait. 1993 óta négy különböző európai városban élt és dolgozott: Rotterdamban, Budapesten, Párizsban és egy ideje Ljubljanában. Számos épület megvalósításában vett részt a Holland Állami Építészeti Hivatal megbízásából és saját irodája, az Emiel Lamers Architectures részéről. 2005 óta több mint 50 tanulmányt jelentetett meg az A10 magazin magyarországi tudósítójaként az új európai építészetről. Jelenleg egy modern magyar építészetről szóló könyvön dolgozik, mely 2011 elején jelenik meg.

PETER LANGER
a Dunamenti Városok és Régiók
Tanácsának koordinátora, Ulm és Neu-Ulm
városának dunai koordinátora

Történelmet és német nyelvet és irodalmat tanult a heidelbergi egyetemen. Évekig volt a legnagyobb ulmi kulturális központ igazgatója, és egyéb kulturális fesztiváloknál is dolgozott. 1998-ban átvette az Ulmi és Neu-Ulmi Nemzetközi Duna Fesztivál vezetését. 2002-től 2010-ig a donau.büro.ulm igazgatójaként dolgozott – a Dél- és Kelet-Európával folytatott politikai, kulturális és tudományos együttműködésért felelős projektiroda vezetőjeként, mely nagyrészt az általa felállított hálózaton alapul. A Baden-Württembergi Szövetségi Államot képviseli a Dunamenti Országok Munkabizottságában (Arbeitsgemeinschaft Donauländer). 2007/2008-ban jelentős mértékben hozzájárult az Európai Duna Akadémia (EDA) megalapításához, mely a dunai térségben folytatott tudományos, kulturális és politikai együttműködés egyik új platformja. 2010 óta az EDA igazgatója. 2009 óta Peter Langer a Dunamenti Városok és Régiók Tanácsának koordinátora, és 2010 óta a bécsi székhelyű Délkelet-Európai Együttműködési Kezdeményezés (Southeast European Cooperative Initiative, SECI) helyettes koordinátora. Emellett 13 éven át tagja volt Ulm városa önkormányzatának (Gemeinderat). Az Európai Duna Régióban folytatott együttműködés érdekében kifejtett tevékenysége elismerésül 2008-ban Érdemkereszt (Bundesverdienstkreuz) kitüntetésben részesült. 2009 januárjában megkapta a Pro Cultura Hungarica magyar állami kitüntetést, 2009 novemberében pedig az Európai Polgárok Díját. 2011 óta Ulm és Neu-Ulm városának dunai koordinátoraként dolgozik.

MAUD LELIÈVRE
a Polgármesterek Nemzeti Szövetsége
a Környezetért és a Fenntartható
Fejlődésért ügyvezető igazgatója és
választott képviselője, emellett ügyvéd

Jogtudományokból szerezte doktori fokozatát és politikatudományokból szerzett egyetemi végzettséget. 2001 óta Saint-Denis városának választott önkormányzati képviselőjeként dolgozik, és a Fenntartható Fejlődés Minisztériumában több munkabizottságban és testületben tölt be fontos szerepet, többek között a biodiverzitás témakörében. Az 1989 óta működő Les Eco Maires szövetségben olyan helyi közösségek vállalnak szerepet, melyek tevékenységükben a fenntartható fejlődésnek adnak elsőbbséget. Közel 1900 tagot (közösséget és közösségek csoportjait) egyesít, értük cselekszik, és mintegy 2000 partnerekkel együtt a környezetvédelmi kérdések és a fenntartható fejlődés területén. A szövetség már sok éve foglalkozik a fenntartható város kérdéseivel, a városok biodiverzitásáért és természeti értékeikért felelős bizottságot vezet, melynek feladata, hogy megossza helyi tapasztalatait a polgármesterekkel és más helyi tisztségviselőkkel. A szövetség munkáját népszerűsítő útmutatókat és prospektusokat a szakterület kiemelkedő tekintélyei mutatják be különböző szimpóziumokon és konferenciákon.

YVETTE MASSON-ZANUSSI
a Francia Kulturális és Kommunikációs
Minisztérium művészeti alkotásért,
művészeti nevelésért és kulturális
akciókért felelős tisztviselője, az EFAP
projektmenedzsere

Egyetemi tanulmányait a művészettörténet és a kulturális politika területén végezte. Korábban számos országosan elismert művészeti társaságban dolgozott. Gondolatok a művészetről címmel szemináriumsorozatot tartott. Kameruni tartózkodása során létrehozott egy kulturális központot, majd Grenoble-ben a Nemzeti Drámai Központot vezette. Ezután a kulturális minisztérium munkatársa lett, ahol a színházért, a filmért, valamint a várospolitikáért és a területi közösségekkel tartott kapcsolatokért volt felelős. Ezen belül részt vett több nemzetközi fesztivál létrehozásában, a művészeti alkotóközpontok érdekében megfogalmazott új politika kialakításában, valamint a helyhatóságokkal együtt kidolgozott új, területi alapú politika megvalósításában. Ezután átkerült az Örökség Főigazgatóságához, ahol közvetlenül az építészeti igazgató irányítása alatt dolgozott főként a 2008-as francia EU-elnökséggel kapcsolatos feladatokban. Ebben a feladatkörben ő készítette el a 2008-ban elfogadott, az „Európai Tanács következtetései az építészetéről és a fenntartható fejlődésről” témájú dokumentumot. Azóta az EFAP-nál dolgozik az ebben foglaltak végrehajtása érdekében.

PETAR MILADINOV

Egyetemi tanulmányai végeztével történész és etnológus diplomát szerzett, de vezetési ismeretekből is van egyetemi végzettsége. Doktori fokozatát a múzeumirányítás és a marketing területén szerezte. 1998 és 2009 között a bolgár kulturális minisztérium európai integrációs bizottságát vezette. Ugyanezen időszak alatt szabadúszó oktatóként kulturális örökségkezelést és marketinget tanított a „St Climent Ohridski” Sofia Egyetemen. 2009 októbere óta az Európai Bizottság Oktatási és Kulturális Főigazgatóságán dolgozik politikákért felelős tisztségviselőként.

MIGUEL NERY
építész

2008-ig Alvaro Sizával dolgozott együtt. 2009-ben mesterfokú diplomát szerzett a bioklimatikus építészet (FAUTL) szakterületén, és megnyitotta saját építészirodáját. 2008 óta az Észak-portugál Területi Építész Kamara (OASRN) oktatásért felelős vezetőségi tagja, valamint a North 41° – Építészet, Kreativitás és Fenntarthatóság Központnak a koordinátora. 2010 óta a Mihno Egyetem Építészeti Tanszékének (DAAUM) meghívott előadója.

NOLL TAMÁS
építész, a Magyar Építész Kamara elnöke

A Budapesti Műszaki Egyetemen szerzett építészmérnöki diplomát 1977-ben. Munkahelyek: 1991 m-TEAMPANNON Kft., Budapest, ügyvezető, építész tervező, 1989 MONTAVID RT. – TEAMPANNON építész Iroda, Miskolc, irodavezető, 1986 EMERY ROTH and SONS, P.C. Architects, New York, designer, 1977 ÉSZAKTERV, Miskolc, építész tervező. Számos publikáció szerzője. Fontosabb díjak: Ybl Miklós-díj, UIA Világkiállítás Bronz Medál.

DR JAN OLBRYCHT
EP-képviselő

PhD szociológiából, oktató, szakértő, politikus és szociális aktivista. Az Európai Parlament polgári platformjának (az Európai Néppárt frakciójának) tagja. A kibővített uniós politikai kihívásaival és költségvetési eszközeivel foglalkozó különleges parlamenti bizottság alelnöke. A regionális politika és a városfejlesztési politika szakértője. Az EP Intergroup URBAN alapító tagja és elnöke.

PÁLFFY ISTVÁN
politikus, író, Pethő Sándor-díjas
televíziós-újságíró, építész

Szülvárosában Debrecenben, majd Londonban és Budapesten, a Műszaki Egyetemen tanult. Okleveles építészmérnök és diplomás Európa-szakértő. 2010-ben a Fidesz–KDNP Hajdú-Bihar megyei listájáról jutott be az Országgyűlésbe. A Kulturális és sajtó bizottság alelnöke.

DR. RÁCZ TAMÁS
tájépítész

Tájépítészként, és a vízgazdálkodás területén a Kertészeti és az Agrártudományi Egyetemen, majd a University of Massachusetts-en végzett, a tájrehabilitáció témakörében kandidált. Cégével (ÖKOPLAN) a magyar–szlovák Duna rendezés kormány-anyagait készítette, a Dunára információs rendszereket, digitális Tájérték Leltárakat alkotott (Bécs–Baja), felmérte a magyar Duna-mellékágakat. Szakértő az USA-ban, Kubában, Mauritiuson. Szakmai és társadalmi szervezetek alapítója (Táj- és Kertépítők Szövetsége, Duna Településszövetség, Tildy Alapítvány). Pro Régió Díjas

DARIUSZ SMIECHOWSKI
építész

A varsói Képzőművészeti Akadémia Belsőépítészeti Karának oktatója; vendégoktató, tanácsadó, résztvevő és vezető főként olyan projektekben és programokban, amelyek a köztér szerepével és a fenntarthatóság kérdésével foglalkoznak az építészet és a várostervezés területén. Építészeti publicista és kritikus. Építészeti közoktatási programok társszerzője. 2006–2009 között a SARP (Lengyel Építészek Szövetsége) főtitkára; a lengyel építészetpolitikai javaslat társszerzője, jelenleg a SARP építészetpolitikai referense.

DR. SZALÓ PÉTER
területrendezési és építésügyi helyettes államtitkár

Képzettség: építésmérnök, közgazdász, végzettség: 1978 Budapesti Műszaki Egyetem Építésmérnöki Kar, 1998 Marx Károly Közgazdasági Egyetem. Pályafutás: 1978–1986 Városépítési Tudományos és Tervező Intézet, tervező; 1986–1990 MTA Regionális Kutatások Központja, tudományos kutató; 1990–1991 Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium, főosztályvezető; 1991–1995 Területfejlesztési Hivatal, helyettes államtitkár; 1995–1998 Környezetvédelmi Minisztérium, helyettes államtitkár; 1998–2002 Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium, helyettes államtitkár; 2002–2003 Miniszterelnöki Hivatal Nemzeti Területfejlesztési Hivatala, szakmai elnökhelyettes; 2004–2006 Nemzeti Fejlesztési Hivatal, elnök; 2006–2008 Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium, szakállamtitkár; 2008–2010 Nemzeti Fejlesztési és Gazdasági Minisztérium, szakállamtitkár; A Magyar Urbanisztikai Társaság tagja; A Magyar Közgazdasági Társaság tagja; A Gazdasági Tudományos Társaság tagja; 1998–2002 Az Európai Unióhoz csatlakozásra irányuló tárgyalásokat folytató magyar delegáció tagja; 1992–1996, illetve 1998–2003 között Program Authorising Officer (PAO)

SZERDAHELYI-NÉMETH KLÁRA
településtervező

Egyetem: Budapesti Corvinus Egyetem (BCE), Tájépítészeti Kar, Településépítészeti Tanszék. Díjak/elismerés: Magyar Építőművészek Szövetsége és Magyar Építész Kamara, Településtervezési Diplomadíja (2010), BCE Településépítészeti Tanszék Diplomadíja (2010), Magyar Urbanisztikai Társaság – Dicséret (2010). Munkahely: Főpolgármesteri Hivatal, Városképvédelmi és Városfejlesztési Tanácsnoki Iroda

UGHY ATTILA

Az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és a Közgazdaságtudományi Egyetemen szerzett diplomát. 2002 óta a Bókay telep egyéni képviselője és fővárosi képviselő. A polgári kormányzás időszakában országgyűlési képviselő volt. 2010. április 25-én a parlamenti választásokon képviselői mandátumot szerzett a 27. számú választókerületben. 2010-től az Európai Ügyek Bizottság tagja. A 2010-es Önkormányzati választáson a XVIII. kerület polgármesterévé választották. A Fővárosi Közgyűlés Városképvédelmi és Városfejlesztési Tanácsnoka.

TIINA VALPOLA

A Nemzeti Építész Tanács, a Finn Oktatási és Kulturális Minisztérium szaktanácsadójaként már 2004 óta dolgozik a finn építészetpolitika népszerűsítésén. A legfőbb prioritást élvező területei: kommunikáció és PR, rendezvények, valamint az önkormányzati és regionális építészeti politikák megfogalmazásának elősegítése. Számos testület tagja vagy tagja volt: EFAP a.i.s.b.l., New York-i Finn Kulturális Intézet, Európai Építész Tanácsa, Finn Építész Szövetsége. Szakmai tapasztalatait széles körben, többek között saját építészeti irodájában, valamint kulturális és oktatási programok szervezésében szerezte.

TOM WILSON
építész

A Nottinghami Egyetemen és a Brightoni Egyetemen végezte felsőfokú tanulmányait. Mielőtt a Haworth Tompkinshoz került 2005-ben, tervezési tanácsadóként dolgozott a Theatre Projects Consultants cégnél. Az Aldeburgh Music új koncerttermében és próbatermeiben végzett különböző munkák után Tom Wilson jelenleg a Londoni Nemzeti Színház bővítési és újjáépítési beruházásának projekt építészeként dolgozik. Emellett részt vett a Snape Maltings és a Stamford Street Neighbourhood Centre újrahazsnosítási terveinek elkészítésében is. A Haworth Tompkins egy 41 építészből álló kreatív csoport, stúdiójuk székhelye London Clerkenwell városrészében van. További projektek: a Királyi Művészeti Egyetem új campusa, új lakások és közösségi épületek a Coin St Community Builders és a Peabody Trust részére, valamint a Londoni Könyvtár átfogó bővítése. Számos díj tulajdonosa.

Résztvevők

ADINA Mara, Ministry of Culture Republic of Latvia, Lithuania

Adriana Raus, sc proiect srl, Romania

ALKAN Ugur, Eylem The Ministry of Public Works and Settlements, Turkey

ÁNGYÁN József, Vidékfejlesztési Minisztérium, Magyarország

ANNUS Marina, Magyar Építész Kamara/MÉK, Magyarország

ARATÓ András István, Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Építésügyi Hivatala, Magyarország

BAJKÓ Ferenc, Budapest Főváros XVII. kerület Rákospente Önkormányzata, Magyarország

BAJNAI László, Városfejlesztés Zrt., Magyarország

BALÁZSNÉ MÉSZÁROS Éva, MANSARD-BAU Kft., Magyarország

BANAI Miklós, MultiRáció, Magyarország

BÁNÓNÉ NYÉKHELYI Mária, Belügyminisztérium, Magyarország

BARDÓCZI Sándor, Magyar Építész Kamara Táj- és Kertépítész Tagozat, Magyarország

BARÓCSI Róbert, KÉSZ Építő Zrt., Magyarország

BATTA Imre, BME, MANSARD-BAU Kft., Magyarország

BELEZNAY Éva, Magyarország

BENTO Joao, Bartlett School of Planning – UCL, Portugal

BÉRCZI Anna, EU Duna Régió Stratégia Kormánybiztosi Iroda, Magyarország

BERNÁTH Mihály, B-A-Z.MKH. Építésügyi Hivatal, Magyarország

BICAKCI Nurhan, The Ministry of Public Works and Settlements, Turkey

BOBOVEC Borka, Ministry of Environmental Protection, Physical Planning and Construction, Croatia

BODNÁR Attila, ORGANICA, Magyarország

BÓDYNÉ MÁTHÉ Ildikó, VÁTI Nonprofit Kft., Magyarország

BOGNÁR Endre, Hatvan város Polgármesteri Hivatal, Magyarország

BOLBERITZ Henrik, Bp. XVII. ker. Önkormányzat, Magyarország

BONITO SANTOS, Jorge Ordem dos Arquitectos – Portugal, Portugal

BORDÁS András, MÉK, Magyarország

BORDÁS-VARGA Nóra, Öko-Forrás Kht. Alapítvány, Magyarország

BORSAY Attila, Magyar Építőművészek Szövetsége, Magyarország

BORSODINÉ GLÁSER Krisztina, Magyarország

BORSOS András, Magyar Építőművészek Szövetsége, Magyarország

BRAUM Michael, Bundesstiftung Baukultur, Germany

BRENNER János, Belügyminisztérium, Magyarország

BURITS Oktávián, Dolmen Bt., Magyarország

BUZNA Margit, Magyarország

CARLI Lionel, Conseil National de L'ordre Des Architectes (France), France

CAYIRLI Kemal, The Ministry of Public Works and Settlements, Turkey

CHODKOWSKI Grzegorz, ASSOCIATION OF POLISH ARCHITECTS – SARP, Poland

CINARLI MUTLU, Nilufer Chamber of Architects of Turkey, Turkey

COLOMBIER Patrick, Conseil International des architectes Francais, France

COLREAVY Martin, Department of Environment, Heritage & Local Government, Ireland

CSANÁDY Pál, Artifex Kiadó Kft., Magyarország

CSAPÓ Katalin, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország

CSERHATI Csinszka Kata, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország

CSÉRI Nikolett Sarolta, Belügyminisztérium, Magyarország

CSISZÉR András, Magyarország

CSOHÁNY Klára, Csongrád Megyei Kormányhivatal, Magyarország

CSORBA Réka, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország

DAMOKOS László, DBB Kft., Magyarország

DEBRECZENI Péter, MOME/diák, Magyarország

DÉR Andrea, MÉK, Magyarország

DEUTSCH Tamás, Európai Parlament, Magyarország

DÍAZ DOMÍNGUEZ Angel, SAMA, Spain

DOCTER Rob, EFAP, Netherlands

DÖMÖTÖR Tamás, Belügyminisztérium, Magyarország

DRAHOVSKA Martin, Slovak Architects Society, Slovakia

DUNET Lionel, Architects' Council of Europe, France

ELEKES Gabriella, Moholy-Nagy Művészeti Egyetem, Magyarország

ENGELBACH-TROMMER Uta, Bundesarchitektenkammer, Germany

ENTZ Géza, Nemzeti Erőforrás Minisztérium Kulturális Államtitkárság, Magyarország

ERDÉLYI László, Opensytems, Magyarország

ERŐ Zoltán, PALATIUM Stúdió Kft., Magyarország

ERTSEY Attila, MÉK, Magyarország

FARKAS Orsolya, Vízparti fejlesztések blog, Magyarország

FEGYVERNEKY Sándor, Belügyminisztérium, Magyarország

FEHÉR Bori, MOME, Magyarország

FEKETE László, Magyarország

FELLER Barbara, Architekturstiftung Österreich, Austria

FINTA Sándor, Kortárs Építészeti Központ Alapítvány, Magyarország

FONTAINE Agnes, France
 FOXELL Simon, United Kingdom
 GEORGIU Nicos, Cyprus Architects Association, Cyprus
 GERZÁNICS Annamária, Belügyminisztérium, Magyarország
 GESLIN Jacques, French Embassy in Magyarország France
 GÖTZ Eszter, régi-új Magyar Építőművészet, Magyarország
 GRABY John, ROYAL INSTITUTE OF THE ARCHITECTS OF IRELAND, Ireland
 GROCHULSKI Jerzy, ASSOCIATION OF POLISH ARCHITECTS, Poland
 GRUBER Roland, LandLuft Association for Baukultur in rural areas Austria
 GUBA Sándor, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország
 GYÓRFI Réka, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország
 GYULAI Levente, smart architecture kiállító, Magyarország
 HAAS Thomas Michael, Bundesarchitektenkammer, Germany
 HAJNÓCZI Péter, MÉK, Magyarország
 HÁMORI Péter, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország
 HÁROSI TIBOR, Megújuló Energia Klub, Magyarország
 HARRINGTON Selma, Architects' Council of Europe, Ireland
 HARTMANN Bernd, Austrian Federal Ministry for Education, Arts and Culture, Austria
 HOVORAKOVA Martina, The Czech Chamber of Architects, Czech Republic
 HUJBER-NAGY Aletta, hna design, Magyarország
 HUYGENS Nathalie, Ordre des Architectes de Belgique, Belgium
 JAGERSBERGER Gerhard, Federal Ministry for Education, the Arts and Culture, Austria
 JIRANEK Tomas, The Czech Chamber of Architects, Czech Republic
 KÁLMÁN Ernő, Magyar Építőművészek Szövetsége, Magyarország
 KALTENBRUNNER Robert, Federal Office for Building and Regional Planning, Germany
 KÁVAI Sándor, Serbia
 KEOGH Paul, Royal Institute of Architects Ireland, Ireland
 KEREKES György, Budapest Főváros Főpolgármesteri Hivatala, Magyarország
 KERESZTES Sándor, GyMS Megyei Kormányhivatal, Magyarország
 KISS Csilla, self employed, Magyarország
 KLEFFEL Konstantin, Bundesarchitektenkammer, Germany
 KNIFIC-SCHAPS Helena, Spatial Planning Council of the Republic of Croatia, Croatia
 KOCSIS Attila, Index.hu, Magyarország
 KOLLÁR Bence, smart architecture kiállító, Magyarország
 KONOPÁS Judit Emese, smart architecture kiállító Magyarország
 KOURMPANA Maria, ASSOCIATION OF GREEK ARCHITECTS (SADAS-PEA), Greece
 KOVÁCS Angela, Romanian Order of Architects, Romania
 KOVÁCS József, Budapest Főváros Kormányhivatala, Magyarország
 KOVÁCS Ferenc, Műemléki Kutatás és Kézművesség Hálózata, „Porta Speciosa” Közhasznú Egyesület, Magyarország
 KRALKER Judit, Belügyminisztérium, Magyarország
 KRIZSÁN András, Modum Építészroda Kft., Magyarország
 KULINYI Dániel, smart architecture kiállító, Magyarország
 KURYLOWICZ Stefan, ASSOCIATION OF POLISH ARCHITECTS – SARP, Poland
 LAMERS Emiel, Emiel Lamers Architectures, Netherlands
 LANGER Peter, Council of Danube Cities and Regions (CoDCR), Germany
 LAPOSA József, Környezetterv Kft. Magyar Tájépítészek Szövetsége, Magyarország
 LÁSZLÓ Éva, ZHJ Architect Office, Magyarország
 LEITANAITE Ruta, Architects Association of Lithuania, Lithuania
 LELIÈVRE Maud, ASSOCIATION LES ECO MAIRES, France
 LIESZKOVSKY József Pál, szellemi szabadfoglalkozású városfejlesztési szakértő, Magyarország
 LIKI Melinda, VELUX Magyarország Kft., Magyarország
 LŐRINCZ Orsolya, BME-ÉPK (építészmérnöki kar), Magyarország
 MACZKÓ Erzsébet, Magyarország
 MÁRTA Irén, Holcim Hungária Zrt., Magyarország
 MASSON-ZANUSSI Yvette, EFAP-FEPA, France
 MICHEL De Keyser, Belgium
 MIEKO SUZUKI, Szent István University faculty of Water and Environment Management at Szarvas, Japan
 MIKLÓS Klára, Bp. Főváros XVII. ker. Rákospente Önkormányzatának Polg. Hiv., Magyarország
 MIKÓ László, MÉSZ, Magyarország
 MILADINOV Petar, EC, Bulgaria
 MONTI Angelo, consiglio nazionale architetti, pianificatori, paesaggisti e conservatori, Italy
 MOREAU Isaebelle, Conseil National de L'ordre Des Architectes (France), France
 MUT Isabel, European Forum for Architectural Policies, Spain
 MUTLU Necip, Chamber of Architects of Turkey, Turkey
 MÜLLER Mária, Pécsi ARCHITEKTONIKA Építészeti – Mérnöki Kft., Magyarország
 NAGY Attila, Debreceni Városvédő Egyesület, Magyarország
 NERY Miguel, Northern Chapter of the Portuguese Chamber of Architects, Portugal
 NOLL Tamás, Magyar Építész Kamara, Magyarország

- OLBRYCHT Jan, EUROPEAN PARLIAMENT, Poland
- ONGRÁDI Melinda, Ombrello Média, Magyarország
- OROSZ Bálint, VÁTI Városépítési Kft., Magyarország
- PAPAGEORGIOU Michael, Ministry of Communications and Works, Public Works Department, Cyprus
- PAPANTONIOU Parthenopi, ASSOCIATION OF GREEK ARCHITECTS (SADAS-PEA), Greece
- PAPP Linda, smart architecture kiállító, Magyarország
- POLYÁK Emese, KÉSZ Holding Zrt., Magyarország
- POURTOIS Christophe, CIVA ASBL, Belgium
- PURR Utz, Austrian Federal Chamber of Architects, Austria
- RABB Donát, Minusplus Generáltervező Kft., Magyarország
- RÁCZ Jolán, MÉK, Magyarország
- RÁCZ Tamás, ÖKOPLAN, Magyarország
- RÁDAY Mihály Főpolgármesteri Hivatal Magyarország
- RAGOT Frederic, Conseil National de L'ordre Des Architectes (France), France
- RAHOULT Lena, Arkitekturmuseet, Sweden
- RAINER Péter, Magyarország
- RICARD Michel, EFAP-FEPA, France
- RITOÓK Pál, sétavezető/művészettörténész, Magyarország
- RUMPF Andrea, Fondation de l'Architecture et de l'Ingénierie, Luxembourg
- S. VASI Ildikó, PRO-TERRA Kft., Magyarország
- SÁRKÖZI Csaba, Archiplan Építész Iroda Kft., Magyarország
- SMIECHOWSKI Dariusz, ASSOCIATION OF POLISH ARCHITECTS – SARP, Poland
- SOLTÉSZ Ilona, Belügyminisztérium, Magyarország
- SOLTÉSZ Jánosné, PROVINCIA KFT., Magyarország
- STEYER Arnaud, Embassy of France, France
- SUMEGHY Aron, Bogdan & Van Broeck Architects, Magyarország
- SZABÓ Anita, BME, Magyarország
- SZAKÁCS Barnabás, Tájék Csoport, Magyarország
- SZAKÁL Ferenc, MOME, Magyarország
- SZALAI Judit, Switch Lab, Magyarország
- SZALÓ Péter, Belügyminisztérium, Magyarország
- SZÁSZ László, STÚDIÓ'100 Kft, Magyarország
- SZÉKÁCS Péter, Budapesti Corvinus Egyetem/Tájépítészeti kar, Magyarország
- SZEMEREY Samu, Kortárs Építészeti Központ, Magyarország
- SZENTIVÁNI János, fotográfus, Magyarország
- SZENTKIRÁLYI Alexandra, Fővárosi Önkormányzat, Magyarország
- SZERDAHELYI-NÉMETH Klára, smart architecture/Pecha Kucha, Magyarország
- SZESZLER Zsuzsa, BATI International Kft., Magyarország
- SZOLGAYOVA Elena, Slovak Architects Society (SAS), Slovakia
- TAGMAT Tugce, Selin Chamber of Architects of Turkey, Turkey
- TAKÁCS Eszter, Pro Arch. Építész Stúdió, Magyarország
- TANAI Csilla, Vízparti fejlesztések blog, Magyarország
- TATAI Mária, Magyar Építész Kamara Nonprofit Kft., Magyarország
- TAX Ágnes, Építésügyi Szemle (BM Területrendezési és Ép.ügyi Főosztály), Magyarország
- THOMAS Moor, French Speaking Community of Belgium – Architectural Cell, Belgium
- TIMÁR Benedek, Budapesti Corvinus Egyetem – Tájépítészeti Kar, Magyarország
- TORNÓCZKY Mónika, VELUX Magyarország Kft., Magyarország
- TÖMÖR Miklós, VaLyó, Magyarország
- TROMMER Sigurd, Bundesarchitektenkammer, Germany
- TSOURIS Charalambos, Cyprus Scientific and Technical Chamber, Cyprus
- UGHY Attila, Főpolgármesteri Hivatal, Magyarország
- UHLIG Lars-Christian, Federal Office for Building and Regional Planning, Germany
- ULRICH Tamás, Magyar Építész Kamara, Magyarország
- UNGER Klaus, Office of Public Works, Ireland
- UNK János, Pylon Kft., Magyarország
- VALPOLA Tiina, National Council for Architecture, Finland
- VAN ROMPAEY Sara, Order of Architects Belgium, Belgium
- VEREBÉLY-PAPP Tibor, PRO-TERRA Kft., Magyarország
- VERLINDE Reginald, Belgium
- VERNET David, EFAP, France
- VUKOSZÁVLYEV Zorán, BME Építészettörténeti Tanszék, Magyarország
- WILSON Tom, Haworth Tompkins, United Kingdom
- Z. HALMÁGYI Judit, ZHJ Architect Office, Magyarország
- ZÁBRÁNSZKYNÉ PAP Klára, Országos Főépítész Kollégium Elnöksége, Magyarország
- ZÁMBÓ Terézia, Baranya Megyei Kormányhivatal, Magyarország
- ZIMBORÁS Gábor, KÉK/wonderland, Magyarország

Az EFAP Budapesti Nemzetközi Konferencia szervező bizottsága

elnök: Noll Tamás (MÉK)

koordinátor: Rácz Jolán (MÉK)

tagok:

Bardóczy Sándor (MÉK)

Beleznay Éva (MÉK)

Bordás András (MÉK)

Csanády Pál (MÉSZ)

Dér Andrea (MÉK)

Finta Sándor (KÉK)

Kálmán Ernő (MÉSZ)

Krakler Judit (BM)

A szerkesztőbizottság elnöke: Noll Tamás, a Magyar Építész Kamara elnöke

Szakmai szerkesztő: Tatai Mária

Szakmai lektor: Bardóczy Sándor

Munkatárs: Dér Andrea

Szerkesztőség: Magyar Építész Kamara

H-1088 Budapest, Ötpacsirta utca 2.

Kiadta: a Magyar Építész Kamara megbízásából a Publicitas Art-Media Kft.

www.publicitas.hu • 1021 Budapest, Tárogató út 26. Felelős vezető: Nagy Ibolya

Könyvterv: Varga Magdolna

Fotó: Bánóné Nyékhelyi Mária, Rácz Jolán, Sara Van Rompaey, Dariusz

Smiechowsky, Sümeghy Áron, Szentiváni János, Ulrich Tamás

Minden jog fenntartva: © EFAP Budapesti Nemzetközi Konferencia

Ez a kiadvány a konferencia szervezőinek és előadóinak a nézeteit tükrözi.

